

In sosjaal, lokaal en belutsen mienskip

programmabegroting 2015

Inhoudsopgave

Programmabegroting 2015	1
Inhoudsopgave.....	3
Inleiding.....	5
Financiële recapitulatie.....	7
Sociaal Domein.....	13
PROGRAMMAPLAN.....	15
Programma 1 – Mienskip.....	17
Programma 2 – Onderwijs en Jeugdbeleid	23
Programma 3 - Zorg.....	31
Programma 4 – Werk & Inkomen.....	39
Programma 5 - Leefomgeving.....	49
Programma 6 - Ontwikkeling.....	59
Programma 7 - Veiligheid.....	73
Programma 8 - Dienstverlening	79
Algemene dekkingsmiddelen.....	83
PARAGRAFEN.....	85
Paragraaf A – Lokale heffingen	87
Paragraaf B – Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	91
Paragraaf C – Onderhoud kapitaalgoederen.....	97
Paragraaf D – Financiering	101
Paragraaf E – Bedrijfsvoering.....	105
Paragraaf F - Verbonden partijen.....	109
Paragraaf G - Grondbeleid	115
BIJLAGEN.....	117
Bijlage 1 - Beleidswijzigingen meerjarenramingen	117
Bijlage 2 – Investerings 2015.....	118
Bijlage 3 – Reservepositie 2015 tot en met 2018	119

Inleiding

Nederland herstelt langzaam van de crisis. De voorzichtige groei van export, bedrijfsinvesteringen en consumptie vertonen een stijgende lijn. Het herstel is echter broos. De werkloosheid is onverminderd hoog, waardoor juist in Achtkarspelen van enig herstel, bijvoorbeeld in de uitgaven voor bijstandsuitkeringen, nog geen sprake is. Naar verwachting zal een groot gedeelte van deze collegeperiode sprake blijven van financieel zwaar weer.

Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord is een duidelijke ambitie neergelegd voor de komende bestuursperiode. Het college wil toe naar een gemeente die zorg heeft voor haar inwoners, armoede bestrijdt en alle inwoners de mogelijkheid biedt om mee te kunnen doen. Achtkarspelen is een betrokken gemeenschap, waar burgers verantwoordelijkheid nemen en hulp bieden aan degenen die het nodig hebben. Achtkarspelen is een levendige gemeenschap waar mensen elkaar vinden, ondanks verschillen in cultuur, geloof of generaties. Een gemeenschap waarin cultuur en sport verbinden en er middelen zijn voor zelfontwikkeling. De basisvoorzieningen in de dorpen zijn daarbij essentieel om een leefbare en betrokken gemeenschap te behouden. De eigen kracht van onze inwoners staat voorop waarbij wij als gemeente zorgen voor een sociaal vangnet met voldoende voorzieningen.

Decentralisaties sociaal domein

Vanaf 1 januari 2015 is Achtkarspelen verantwoordelijk voor de gehele ondersteuning van kinderen, jongeren en hun ouders. Van preventieve tot zware zorg. Door de decentralisatie van een deel van de AWBZ, is Achtkarspelen daarnaast vanuit de WMO verantwoordelijk voor de ondersteuning aan een nieuwe groep mensen. Het doel van de nieuwe Wmo is om mensen in staat te stellen om zo lang mogelijk zelfstandig in de eigen leefomgeving te kunnen blijven wonen.

De inrichting van het sociaal domein pakken we samen met Tytsjerksteradiel op. De dorpenteams, het regisseursmodel en het versterken van de eigen regie bij de burger, begint vorm te krijgen. In de programmabegroting 2015 gaan we ervan uit dat deze "kantelingsoperatie", budgettair neutraal moeten kunnen verlopen. Ondanks de zware bezuinigingstaakstelling, maar dankzij een handige inrichting en een goede aanbestedingstrategie. In de kadernota van 2015 zullen we de financiële realisatie inzichtelijk krijgen. Uiteraard volgen wij, samen met de speciale raadscommissie voor het sociaal domein, de voortgang van de inrichting de komende maanden nauwlettend.

Financieel gezond

Wij willen onze ambities realiseren binnen de kaders van een financieel gezonde gemeente. Daarom zijn wij zeer terughoudend met structurele uitzettingen. Deze kunnen pas plaatsvinden wanneer de daarvoor benodigde financiële ruimte structureel is gecreëerd door bezuinigingen en/of extra inkomsten. Voor de financiering van 'tijdelijk' nieuw beleid kiezen we voor inzet van eventuele eenmalige meevallers en de incidentele ruimte die beschikbaar is.

Met deze begroting maakt het college een start met het in de steigers zetten en het verder ontwikkelen van onze ambities. Om uw raad een sluitende begroting aan te kunnen bieden heeft het college lastige keuzes moeten maken. Zowel voor 2015 als in de jaren daarna. Deze programmabegroting is de weerslag van de gemaakte keuzes voor 2015 met een (financieel) doorkijkje naar de jaren 2016-2018. De in de kaderbrief aangekondigde kostendekkendheid van de leges en tarieven, zal in de komende college periode verder doorgevoerd worden.

OZB

Wij vinden dat slechts in uiterste noodzaak de OZB meer zou moeten worden verhoogd dan de inflatiecorrectie. Omdat in het afgelopen jaar het aantal bezwaren tegen de OZB aanslag weer genormaliseerd is acht het college het passend de OZB 0,5 % onder de inflatie te verhogen.

Wij kunnen u een solide structureel gezonde realistische begroting ter vaststelling voorleggen.

Samenwerking

In de begroting voor 2015 tot en met 2018 zijn al een groot aantal forse bezuinigingen, tot een bedrag van € 1,6 miljoen, ingeboekt. In overleg met gemeente Tytsjerksteradiel is afgesproken dat gemeente Achtkarspelen in 2015 hiervan alvast een bedrag van € 0,6 miljoen gerealiseerd zal hebben. Bij de start van de gezamenlijke werkmaatschappij vanaf 1 januari 2016 hebben Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel dan een gelijkwaardige financiële taakstelling. Dit bedrag is in de bedrijfsvoering van de programmabegroting 2015 verwerkt. Daarnaast is in de begroting in de bedrijfsvoering nog een aantal extra besparingen ingeboekt.

Kaderbrief

In het voorjaar is een collegeakkoord gesloten. Omdat de periode tot een kadernota vervolgens erg kort was, is het akkoord vertaald in een kaderbrief, die is besproken in uw gemeenteraad. In de afgelopen maanden is het coalitieakkoord door ons uitgewerkt in projecten. Deze projecten worden in de komende vier jaar uitgevoerd, zodat in 2018 de doelen zijn gerealiseerd die we in het coalitieakkoord hebben weergegeven.

Transparantie

In de begroting treft u in de verschillende programma's de uitgangspunten van het coalitieakkoord aan, welke doelstellingen deze collegeperiode gerealiseerd gaan worden, en wat wij daarvoor in 2015 gaan doen. Het college wil in de komende vier jaar de transparantie in de documenten van de beleidscyclus en het inzicht in de sturing en beheersing aanzienlijk verbeteren. Om te kunnen zien of doelen gehaald worden, worden indicatoren weergegeven. Deze indicatoren zeggen iets over de mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten (het **wat**) wordt gehaald. In de praktijk is dat vaak erg lastig om de actie (het **hoe**) te meten. Het blijft daarom vaak zoeken om een beeld te geven over de mate waarin het doel wordt gehaald. Omdat dit een gezamenlijk project zal moeten zijn van de raad, het college en de organisatie zullen we deze aanpassingen in de cyclus en de documenten stapsgewijs en gezamenlijk nemen. In deze programmabegroting zit voldoende stof voor discussie in de controlecommissie en de informatiecarroussel om deze verbeteringen de komende jaren met elkaar vorm te geven.

Jaren die in het teken staan van het vinden van balans tussen nieuw beleid en financieel scherp aan de wind varen. Tussen het handhaven van oude voorzieningen en het vorm geven van nieuwe ontwikkelingen die op ons af komen. Dat dit een bijzonder uitdagende klus is, mag duidelijk zijn. De begroting 2015 is daarin niet een eindpunt, maar een goed uitgangspunt om aan deze uitdaging het hoofd te bieden.

Financiële recapitulatie

De programmabegroting 2014 schreef voor 2014 zwarte cijfers. Het meerjarig perspectief echter liet negatieve saldi zien. Het nieuwe college stond daarmee voor de uitdaging om deze cijfers om te buigen en ervoor te zorgen dat er duurzaam wordt omgegaan met de beperkte financiële middelen.

Uitgangspunt is dat de gemeente niet meer uitgeeft dan dat er binnenkomt, zodat de aantasting van de reservepositie een halt kan worden toegezegd. Het college heeft zichzelf in het coalitieakkoord dan ook als doelstelling gesteld om met ingang van 2018 een structureel sluitende begroting te presenteren. Dat dit meteen bij de begroting 2015 al lukt, stemt het college tevreden, net als de zwarte cijfers voor 2015.

Ondanks deze tevredenheid beseft het college zich dat de financiële situatie precair is. De ruimte om tegenvallers op te vangen, is er niet. En om ook in de toekomst een sluitende begroting te kunnen presenteren, zijn ombuigingen nodig die niet altijd pijnloos verlopen. Met de begroting 2015 denkt het college een basis te hebben gelegd om zowel voor de korte als de lange termijn de gemeentefinanciën gezond te houden.

Structurele begrotingssaldi

De begroting bestaat uit structurele posten en incidentele posten (budgetten die maximaal drie jaar begroot worden). Het uitgangspunt is dat het college structureel niet meer uit geeft dan dat er binnenkomt. Om dit goed te kunnen beoordelen, zijn de incidentele posten uit de begroting gefilterd. De structurele begrotingssaldi van de voorliggende begroting zijn als volgt:

	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Begrotingssaldi programmabegroting 2015	36	-180	316	14

Dit is als volgt opgebouwd over de verschillende programma's:

	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Saldo programma 1	-2.992	-2.890	-2.805	-2.455
Saldo programma 2	-3.962	-3.653	-3.550	-3.391
Saldo programma 3	-16.506	-16.379	-15.882	-15.816
Saldo programma 4	-10.429	-10.127	-9.549	-9.403
Saldo programma 5	-5.321	-5.982	-5.526	-5.354
Saldo programma 6	-1.037	-1.357	-1.876	-1.710
Saldo programma 7	-1.218	-1.259	-1.312	-1.365
Saldo programma 8	-8.818	-8.792	-8.373	-8.460
Saldo dekkingsmiddelen	50.319	50.258	49.190	47.969

Verschillenanalyse

De programmabegroting 2014 sloot af met een plus van € 238.000. De huidige begroting is minder positief. De oorzaken daarvan zijn divers. Op hoofdlijnen is het verschil als volgt ontstaan:

Verschil 2015 t.o.v. 2014	Bedrag x (€ 1.000)
<i>Posten die leiden tot een verslechtering van het resultaat</i>	
Lagere inkomsten meicirculaire	-1.950
Participatiemiddelen niet inzetten voor tekort Caparis	-444
Kosten indexering	-312
Investering Klijnsmagelden en individuele studietoelage (meicirculaire)	-175

Vershil 2015 t.o.v. 2014	Bedrag x (€ 1.000)
Korting op inkomensvoorziening schrappen	-150
Investering handhavingstaken FUMO (decembercirculaire)	-150
Lagere opbrengsten leges burgerzaken	-52
Terugdraaien bezuiniging maatschappelijke participatie	-50
Extra kosten brandweer	-28
<i>Posten die leiden tot een verbetering van het resultaat</i>	
Lagere kosten huishoudelijke hulp	877
Verlaging personeelskosten	672
Doorschuiven en versneld afschrijven investeringen	516
Verlaging uitvoeringsbudgetten	327
Verlaging onderwijshuisvesting	294
Verlaging rentelasten	175
Aanbesteding peuterspeelzaalwerk	100
Bezuiniging accommodatiebeleid	50
Hogere opbrengsten OZB	30
Onderbesteding onderwijsachterstandenbeleid	30
Verlaging bijdrage ouderenwerk	23
Verlaging subsidie zwembad Surhuisterveen	15
Totaal	-202

De belangrijkste reden dat het saldo verslechterd is, zijn de lagere inkomsten uit het Rijk. Ten opzichte van vorig jaar ontvangen we bijna € 2 miljoen minder. Een groot deel daarvan is gelabeld aan besparing op huishoudelijke hulp, welke één op één in de begroting is overgenomen.

In de begroting 2014 worden participatiemiddelen gebruikt om de tekorten op de sociale werkvoorziening te dichten. Het college acht dit niet wenselijk, aangezien zij de raad een realistische begroting wil presenteren. Daarom zijn zowel het tekort van Caparis als de beschikbare participatiemiddelen in de begroting opgenomen. Ook stond er in de begroting een korting op de inkomensvoorziening van € 150.000. Ook deze acht het college niet reëel, waardoor deze in de huidige begroting niet is opgenomen. Beide aanpassingen leiden tot een verslechtering van het begrotingsaldo.

Andere uitzettingen van de begroting zijn de indexering van werkbudgetten, het vrijmaken van de Klijsmagelden, de individuele studietoelage en de extra handhavingstaken voor de FUMO uit de algemene uitkering en een verlaagde verwachting van de opbrengsten van leges bij burgerzaken. Tenslotte is er vorig jaar, in de eerste begrotingswijziging na de programmabegroting, ervoor gekozen om de destijds in de begroting opgenomen bezuiniging op maatschappelijke participatie terug te draaien.

Besparingsvoorstellen

Daarmee staat het college voor de uitdaging om voor ruim € 3 miljoen aan ombuigingen in de begroting door te voeren. Een groot deel wordt gerealiseerd via het doorvoeren van het Rijksbesluit om slechts beperkte vergoeding te verstrekken voor huishoudelijke hulp, conform eerdere besluitvorming. Ook zijn de middelen voor onderwijshuisvesting uit de begroting gehaald, aangezien het onderwijs hier vanaf 2015 zelf verantwoordelijk voor is.

Wat verder in de begroting is opgenomen, zijn de volgende bezuinigingen:

Personeelskosten ambtelijke organisatie

De afgelopen jaren zijn diverse bezuinigingen op personeelskosten ingeboekt. Deze lopen op van € 0,4 miljoen in 2014 naar € 1,1 miljoen in 2015. Voor de jaren daarna wordt een nog hogere bezuiniging verwacht van ruim € 1,6 miljoen in 2018. Het ingeboekte bedrag voor 2015 is nog

niet in zijn geheel gerealiseerd, maar de verwachting is dat door natuurlijk verloop en het stimuleren van de interne mobiliteit deze wel gerealiseerd gaat worden.

Doorschuiven en versneld afschrijven van investeringen

Het college heeft de eerste maanden van haar nieuwe coalitieperiode onder andere gebruikt om het financieel beleid aan te scherpen. Eén van de specifieke doelstellingen is de verlaging van het jaarlijks terugkerende voordeel op kapitaallasten. Dit voordeel is te herleiden naar grofweg drie categorieën aan investeringen: investeringen op wegen, riolering en automatisering. Voor alle categorieën is er nu voor gekozen om later te beginnen met afschrijven, aangezien de praktijk uit wijst dat het vaak lastig is om deze in het voorgestelde jaar af te ronden. Ook zijn een groot aantal investeringen doorgeschoven naar volgende jaren, zodat de verwachting is dat er in 2015 slechts een marginaal verschil op kapitaallasten zal zijn.

Daarnaast heeft het college ervoor gekozen om versneld af te schrijven op investeringen met maatschappelijk nut. Dit gaat dan vooral om investeringen die niet via een nieuw investeringskrediet hoeven te worden vervangen, maar waarvan het (groot) onderhoud al is opgenomen in de reguliere begroting. Daarmee laat de balans een zuiverder beeld zien, en wordt de belasting van kapitaallasten voor de begroting lager. In totaal is er voor € 1,5 miljoen aan investeringen versneld afgeschreven, wat gedekt wordt uit de algemene reserve.

Verlaging uitvoeringsbudgetten

Het college is met de stofkam door de begroting gegaan. Dit heeft ertoe geleid dat meerdere budgetten verlaagd zijn, omdat of de uitvoering efficiënter mogelijk moet zijn, of omdat de budgetten jaarlijks niet volledig benut werden.

Verlaging rentelasten

De rente is al jaren extreem laag. In onze begroting is redelijkerwijs rekening gehouden met een stijging van de rente. Deze stijging is onvermijdelijk, mede ook door de stijgende schuldenpositie van de gemeente. Het voorstel is om in de huidige begroting uit te gaan van een beperkte stijging de komende vier jaar, en zo een voordeel op rentelasten in te boeken.

Aanbesteding peuterspeelzaalwerk

In de programmabegroting 2014 heeft de raad een amendement aangenomen waarin de raad het college oproept om het peuterspeelzaalwerk onder de wet Kinderopvang te brengen. Daarmee kunnen ouders kinderopvangtoeslag van het Rijk krijgen, en kan de subsidiebijdrage van de gemeente verlaagd worden. Hiervoor is structureel € 100.000 ingeboekt.

Besparing accommodatiebeleid

De kapitaallasten en onderhoudskosten van accommodaties leggen een flink beslag op de gemeentelijke begroting. In de programmabegroting 2013 is een voorstel gedaan om hier € 50.000 op te bezuinigen. Het college onderzoekt de komende maanden welke maatregelen nodig zijn om deze post te realiseren.

Hogere opbrengsten onroerende zaakbelasting

De onroerende zaakbelasting stijgt volgend jaar met 1% ten opzichte van 2014. Dit is lager dan het inflatiepercentage, en daarmee een tegemoetkoming richting de burger. Normaliter levert 1% onroerende zaakbelasting € 50.000 op voor de begroting, maar aangezien het aantal aanslagen licht is afgenomen, is de meeropbrengst ten opzichte van vorig jaar € 30.000.

Onderbesteding onderwijsachterstandenbeleid

De gemeente Achtkarspelen zet fors in op het vergroten van onderwijskansen. De gemeente draagt daarom substantieel meer bij dan de Rijksbijdrage die de gemeente hiervoor ontvangt. Dit heeft de afgelopen jaren ook tot de nodige resultaten geleid. Wel blijkt dat jaarlijks niet alle middelen volledig benut worden. Een afroming van dit budget heeft daarmee geen invloed op de resultaten, maar is in deze tijd van schaarste wel welkom.

Verlaging bijdrage ouderenwerk

In de programmabegroting 2014 is een verlaging van de bijdrage aan ouderenwerk meegenomen. Dit in het kader van de sociaal maatschappelijke agenda en de decentralisaties,

waardoor het ouderenwerk steeds meer het karakter krijgt van leefbaarheidswerk. In lijn met de landelijke ontwikkelingen wordt hier een korting van 10% doorgevoerd.

Verlaging subsidie zwembad Surhuisterveen

Het college is van mening dat van al onze partners en subsidierelaties een bijdrage verwacht mag worden in deze tijden van financiële krapte. Het zwembad in Surhuisterveen is één van onze partners, die jaarlijks € 115.000 ontvangt. Het college is in gesprek met het bestuur van het zwembad om de subsidie te verlagen met € 15.000, oplopend tot € 35.000 in 2018.

Met deze ombuigingen ontstaat een begroting 2015 die sluitend is. Ook meerjarig schrijft het college zwarte cijfers, met uitzondering van 2016. Een doorkijkje naar de beleidswijzigingen die het college meerjarig voorstaat, is opgenomen in een bijlage, aangezien de raad primair alleen een oordeel velt over de begroting 2015.

Septembercirculaire

De begroting 2015 heeft als uitgangspunt de meicirculaire 2015. Ondertussen is ook de septembercirculaire verschenen. Het college heeft hier bewust nog geen rekening mee gehouden, aangezien de toezichthouder de begroting toetst op basis van de meicirculaire. Om de raad echter wel van volledige informatie te voorzien, wil het college toch de uitkomsten van de septembercirculaire meedelen.

De circulaire laat een wisselend beeld zien. Voor de langere termijn zijn de ontwikkelingen gunstig. In 2016 ontvangt de gemeente € 169.000 extra, € 321.000 in 2017 en € 457.000 in 2018. In 2015 ontvangt de gemeente € 87.000 minder, maar dat is nog op te vangen binnen het begrotingssaldo.

Op het gebied van het sociaal domein geldt dat er in 2015 in totaal € 37.000 is toegevoegd, wat positief is. Echter, voor de WMO ontvangen we € 285.000 minder. De uitdaging voor de WMO is al groot, en wordt hiermee alleen maar groter.

Het college werkt de komende maanden de septembercirculaire verder uit, en informeert de raad daar afzonderlijk over via een begrotingswijziging.

Incidentele begrotingssaldi

Als uitgangspunt voor het opstellen van de begroting geldt dat de begroting zowel structureel als incidenteel sluitend is. Een post is incidenteel wanneer deze maximaal drie jaar in de begroting staat. De meeste incidentele posten zijn projecten die door reserves gedekt worden. Voor die incidentele posten waar dat niet voor geldt, is de meest logische optie om de algemene reserve aan te wijzen.

Aangezien de structurele ruimte beperkt is, en er nog een wezenlijke inspanning geleverd moet worden om de ingeboekte bezuiniging te realiseren, acht het college het niet verstandig om structurele uitzettingen in de begroting op te nemen. Nieuw beleid wordt daarmee voorlopig vanuit incidentele middelen gedekt, wat in dit geval de algemene reserve is.

Daarnaast voegt het college in 2014 een aantal posten toe aan de algemene reserve. Zo heeft het college het risicoprofiel voor de reserve riolering aangepast op de laatste planning. Hieruit blijkt dat er ruimte is om de reserve met € 1.000.000 te verlagen en deze toe te voegen aan de algemene reserve. De college acht dit verdedigbaar, omdat hiermee bijvoorbeeld versneld kan worden afgeschreven op investeringen met maatschappelijk nut, en zo een lastenverzwaring in de vorm van een ozb-stijging voorkomen kan worden.

Ook stelt het college voor om de reserve speelterreinen af te romen met € 40.000. Daarnaast valt er € 500.000 vrij uit de voorziening onderwijshuisvesting, aangezien deze lasten voortaan door het onderwijs zelf worden gedragen. In totaal voegt het college daarmee € 1.540.000 toe aan de algemene reserve in 2014, waarvan € 1.500.000 wordt gebruikt om versneld mee af te schrijven.

De stand van de algemene reserve is daarmee op 1 januari 2015 € 2.911.000. In 2015 wordt daar nog een toevoeging aan gedaan van € 493.000 door opheffing van de reserve winstafdrachten bouwgrondexploitatie.

Het college stelt daarnaast de volgende onttrekkingen voor uit de algemene reserve:

Incidentele posten	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Nieuw beleid				
Ontwikkeling integrale Kindcentra	50	50	50	0
Werkbudget terugdringen jeugdwerkloosheid	40	40	40	0
Onderhoud recreatieterrein Skûlenboarch	15	15	15	0
Uitvoeren monitor aantal kinderen met zwemdiploma's	0	1	0	0
Inventarisatie museumbezoek Achtkarspelen	10	0	0	0
Cultureel aanbod aan laten sluiten bij Kulturele Haadsted	10	0	50	0
Kosten om verhuur groenstroken mogelijk te maken	25	0	0	0
Beleed ontwikkelingsmogelijkheden intensieve veehouderij	10	0	0	0
Realiseren dorpsgerichte aanpak duurzaamheid	150	0	0	0
Uitwerking van de MOA	50	0	0	0
Plan van aanpak omgevingsvisie	5	0	0	0
Tijdelijke intensivering jeugdgezondheid	30	30	30	0
Tijdelijk budget pedagogische thuisbegeleiding	20	20	20	0
Tijdelijke intensivering gezondheidszorg	0	10	10	0
Tijdelijke intensivering kunst- taal en cultuurbeleid	5	5	5	0
Dekking overige tekorten				
Incidentele tekorten	12	99	168	51
Totaal	432	270	388	51

De verschillende intensiveringen worden in de programma's verder uitgewerkt. Ook staat er bij ieder programma een overzicht met de incidentele posten per programma.

Het verloop van de reserve ziet er in totaal daarmee als volgt uit:

Incidentele begroting	Financieel gevolg (x € 1.000)				
	2015	2016	2017	2018	2019
Stand algemene reserve 1 januari	2.911	2.973	2.703	2.315	2.264
Toevoegingen aan de reserve	493	0	0	0	0
Onttrekkingen aan de reserve	432	270	388	51	0

Speerpunten financiën vanuit het coalitieakkoord

In het coalitieakkoord heeft het college de volgende tekst opgenomen:

Achtkarspelen staat voor een gezonde bedrijfsvoering, waarbij structureel niet meer wordt uitgegeven dan we ontvangen. Waarbij reserves voldoende zijn om incidentele tegenslagen op te vangen.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

- Transparantie en inzicht zijn aanzienlijk verbeterd
- Financieel gezonde gemeente
- Geen OZB-verhoging anders dan de inflatiecorrectie, behalve bij uiterste noodzaak
- Beperking inhuur externe bureaus

- Precariobelasting invoeren voor kabels en leidingen
- Gemeentelijke tarieven zijn kostendekkend

Deze begroting geeft meteen al uitvoering aan dit speerpunt. De begroting is sluitend, waardoor er structureel niet meer wordt uitgegeven dan dat we ontvangen.

In het kader van het verbeteren van de transparantie en het inzicht is de begroting 2015 vanuit een andere systematiek opgebouwd. Tot nu toe werd de begroting volgens lopende prijzen opgebouwd. Dit wil zeggen dat iedere jaarschijf van de meerjarenraming wordt geïndexeerd, zowel aan de batenkant als de lastenkant.

Vanaf 2015 gaat de begroting uit van constante prijzen. De meerjarenbegroting wordt daarmee niet meer geïndexeerd, het bedrag voor 2015 is ook het bedrag voor 2018. Dit heeft als voordeel dat het overzichtelijker wordt wat het verloop is van programma's en productgroepen als gevolg van eventuele uitzettingen, bezuinigingen of inkomstendalingen. Bijkomende voordelen zijn dat deze systematiek aansluit bij die van Tytsjerksteradiel en de werkmaatschappij, en dat de ambtelijke verwerking efficiënter is.

Het enige nadeel is dat de begroting 2015 en de begroting 2014 daarmee slechts beperkt vergelijkbaar zijn. Het college acht het begin van een nieuwe collegeperiode daarom het beste moment om deze wijziging toe te passen, aangezien een nieuwe collegeperiode ook een nieuwe, en daarmee al lastig te vergelijken, indeling van de administratie (programma's, productgroepen en producten) met zich mee brengt.

Daarnaast is, in goed overleg met de controlecommissie, het format voor de programmabegroting aangepast. Daarbij is ervoor gekozen om zoveel mogelijk voor ieder maatschappelijk effect in beeld te brengen wat het specifieke doel is, en wat de (beïnvloedbare) kosten daarvan zijn. Daarmee kan de raad beter aangeven waar zijn prioriteiten liggen.

Tenslotte voor dit onderdeel is de begroting specifiek gericht op 2015. Het doorkijkje naar de jaren verder in de tijd is in een bijlage meegenomen. Daarmee is de raad wel op de hoogte van de beleidsvoornemens van het college, maar stemt hij daar niet automatisch mee in bij het vaststellen van de begroting.

De komende periode blijft het college hier samen met de controlecommissie in optrekken om zo de informatiebehoefte verder te verbeteren.

Ook de andere speerpunten op het gebied van financiën zijn al zoveel mogelijk vorm gegeven. De onroerende zaakbelasting stijgt in 2015 zelfs lager dan het inflatiepercentage, en er liggen concrete plannen om de inhuur van externe bureaus te beperken, om precariobelasting in te voeren en om gemeentelijke tarieven kostendekkend te maken.

Aandachtspunten accountant bij jaarrekening

De accountant heeft in het verslag van bevindingen een aantal aandachtspunten benoemd. De meeste hebben hun beslag gevonden in de jaarrekening zelf, of betreffen algemene aandachtspunten. Voor de rest zijn de volgende punten verbeterd opgenomen in deze begroting:

- Alle plannen voor de onderhoudsvoorzieningen zijn actueel en adequaat. Dit resulteert onder andere in een vrijval van de onderhoudsvoorziening op onderwijshuisvesting.
- De paragraaf verbonden partijen is aangepast aan de nieuwe regelgeving van het BBV
- Datzelfde geldt voor de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Verder verwacht het college dat door de verbeterde opzet van de begroting ook de verantwoording over 2015 van een hogere kwaliteit zal zijn. Dit geldt zowel voor de tussentijdse wijzigingen als de eindverantwoording.

Sociaal Domein

Iedereen is gelukkig!

Iedereen is gelukkig! Dit is voor de gemeente Achtkarspelen de ultieme doelstelling, in onze ogen de basis binnen het Sociaal Domein. We willen bereiken dat alle mensen in Achtkarspelen gelukkig zijn en in veilige en gezonde omstandigheden kunnen opgroeien, leven, wonen en werken. Ze ontwikkelen hun talenten en kunnen zo, nu en later, naar vermogen deelnemen en bijdragen aan de maatschappij.

Geluk is natuurlijk een subjectief begrip. Op de site van Wikipedia lezen we: 'Geluk (of gelukkig zijn) kan gedefinieerd worden als het tevreden zijn met de huidige levensomstandigheden. Hierbij kunnen er diverse positieve emoties aanwezig zijn, zoals vreugde, vredigheid, ontspannenheid en vrolijkheid.'

Wat daarvoor nodig is, dat bepaalt de burger zelf, naar eigen inzicht en kunnen. Want iedereen is van waarde!

We staan aan de vooravond van de grootste hervorming binnen het sociaal domein. De invoering van de Participatiewet, de decentralisatie van de Jeugdzorg en decentralisatie van onderdelen uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) naar de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Nauw daarmee verbonden zijn de ontwikkelingen op het gebied van passend onderwijs. Bovendien krijgt de gemeente voor zowel de nieuwe taken als een deel van de bestaande taken, minder geld van de Rijksoverheid dan er nu aan deze taken wordt uitgegeven. Een uitdaging voor de gemeente!

De inrichting en uitvoering van het sociaal domein gaan we doen vanuit de volgende visie¹:

Visie op het sociaal domein

Centrale opgave is hoe we het met z'n allen zo doen dat mensen zelf en met hulp van anderen in de samenleving hun problemen oplossen en kunnen meedoen, waardoor zij geen of minder een beroep hoeven te doen op de overheid. Onze visie op de inrichting en uitvoering van de drie decentralisaties luidt als volgt:

1. we richten ons op preventie en leefbaarheid: daardoor blijven mensen langer in hun eigen kracht en kunnen we een beroep op zwaardere ondersteuning voorkomen;
2. we willen mensen aanspreken op hun eigen verantwoordelijkheid en capaciteiten en het stelsel van voorzieningen en regelingen simpeler en overzichtelijker maken;
3. we zetten in op integraliteit en doelmatigheid, benaderen vraagstukken in een huishouden in context, perspectief en samenhang en we zorgen voor een goed vangnet 'op maat' voor mensen met ernstige beperkingen en anderen die het niet zelf redden.

De visie op het sociaal domein vraagt gedragsverandering van zowel de 'mienskip', als ook de professionals als ook de overheid. Dit vraagt een cultuuromslag, of transformatie. We gaan van aanbodgericht naar vraaggericht, van curatief naar preventief, van verzorgende burger naar zelfredzame burger, van verkokerde dienstverlening naar integrale dienstverlening en van een scheiding tussen zorg en welzijn naar een verbinding tussen zorg en welzijn. We moeten realistisch zijn. Deze cultuuromslag zal tijd vragen om te groeien. We zullen samen met de burgers en de professionals hierin moeten investeren.

Een sterke Mienskip heeft sterke mensen nodig die hun talenten voor elkaar in willen zetten. In de programma's 2, 3 en 4, samen het sociaal domein, staat beschreven hoe we dit samen met de burgers willen realiseren. Sleutelwoord is Participeren. Participatie draagt bij aan ontwikkeling, het geluksgevoel en de gezondheid van de burger. Van de andere kant, als je lekker in je vel zit, is participeren makkelijker. Het werkt dus twee kanten uit. Dit betekent dan ook dat we een tweesporenbeleid aanvliegen; preventief en maatwerkondersteuning waar dat nodig is om de burger een betere kans op participatie te bieden.

¹ Vastgesteld in de notitie Beleidskader Transitie Sociaal Domein Achtkarspelen, raadsvergadering d.d. 13 februari 2014.

Binnen het Sociaal Domein en ook met de andere programma's worden verbindingen gelegd. Want integraal beleid is nodig om de voorgenomen maatschappelijke effecten te realiseren.

PROGRAMMAPLAN

Programma 1 – Mienskip

Portefeuillehouder : M. van der Veen

Wat willen we bereiken?

Mienskip en mienskipskrêft zijn zelfs over de grenzen van Fryslân al bekende begrippen. Toch is de betekenis die er aan wordt gegeven divers. Achtkarspelen streeft naar een mienskip met krachtige burgers die ruimte krijgen om weer verantwoordelijkheid te kunnen dragen voor hun leefomgeving en sterke gemeenschappen te kunnen vormen. Een sterke mienskip wordt vooral bepaald door sterke burgers, maar vraagt ook een passend aanbod aan voorzieningen zodat ook de kleinere dorpen hun leefbaarheid behouden. Dit vraagt een veranderende rol van de overheid. Meer faciliterend en ondersteunend aan de mienskip zijn en ruimte bieden voor de energie en ideeën van de burgers.

Sport en cultuur hebben verschillende waarden en betekenissen voor mensen en de samenleving. Ze leveren een bijdrage aan de persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling van mensen, vergroten de sociale samenhang en deelname aan de samenleving en bevorderen een goed woon- en leefklimaat. Door de sterke preventieve rol bevorderen sport en cultuur de gezondheid. Taal bepaalt voor een groot deel onze identiteit. Dat wij in Fryslân een meertalige taalsituatie hebben, beschouwen wij als een verrijking. Meertaligheid bevordert het lerend vermogen en is goed voor het zelfvertrouwen van een gemeenschap.

Programma 1 heeft verbindingen met verschillende andere programma's, zoals 2 (Onderwijs en jeugdbeleid), 3 (Zorg), 4 (Werk & Inkomen) en 6 (Ontwikkeling).

Binnen het programma Mienskip streven we de volgende maatschappelijke effecten na:

- Deelname aan de maatschappij waardoor de leefbaarheid en de betrokkenheid in de dorpen behouden blijft en wordt vergroot.
- Persoonlijke ontwikkeling zodat burgers optimaal de kans krijgen om deel te nemen aan de maatschappij.

Wat gaan we daar in 2015 voor doen en wat gaat het kosten?

Binnen programma 1 staan de thema's dorpen/versterking mienskip, sport, en taal en cultuur centraal. Met deze thema's streven we de komende vier jaar de volgende maatschappelijke effecten na:

Maatschappelijke effecten

- Deelname aan de maatschappij waardoor de leefbaarheid en de betrokkenheid in de dorpen behouden blijft en wordt vergroot.
- Persoonlijke ontwikkeling zodat burgers optimaal de kans krijgen om deel te nemen aan de maatschappij.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Maatschappelijke effecten:						
<ul style="list-style-type: none"> • Deelname aan de maatschappij waardoor de leefbaarheid en de betrokkenheid in de dorpen behouden blijft en wordt vergroot. • Persoonlijke ontwikkeling zodat burgers optimaal de kans krijgen om deel te nemen aan de maatschappij 						
Enkele doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
<i>Dorpen / versterking mienskip</i> Meer tevreden inwoners over de leefbaarheid in hun dorp	Tevredenheids- onderzoek					
<i>Sport</i> 25% van de leerlingen op de basisschool doet mee aan een activiteit vanuit sportstimulering	Deelnamecijfers leerlingen basisschool op jaarbasis	Deelnamecijfers leerlingen basisschool op jaarbasis	>25%	>25%	>25%	>25%
<i>Taal en cultuur</i> Op alle (20) basisscholen wordt AMV gegeven	Aantal basisscholen	2014: 10 (schooljaar 2013/14)	20	20	20	20

Dorpen / versterking mienskip

Achtkarspelen heeft elf prachtige dorpen die elk hun eigen karakter hebben. Deze dorpen moeten hun kracht behouden en/of versterken. Door een sterke 'mienskip', die zelf (mede-) verantwoordelijkheid neemt voor de leefbaarheid, zullen ook kleine dorpen goed in staat zijn om leefbare dorpen te blijven.

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Aantrekkelijke leefbare dorpen behouden
- Betrokkenheid (en invloed) van de Mienskip bij hun eigen dorp vergroten
- Passende voorzieningen en inrichtingen in ieder dorp behouden
- Bereikbaarheid van de dorpen door openbaar vervoer behouden (zie programma 5)

Dit wordt in 2015 bereikt door:

- Realiseren van een laagdrempelig en bereikbaar (basis-)voorzieningenniveau in de dorpen op het gebied van welzijn, sport en cultuur.
- In 2015 krijgt het Heidepunt (dependance Raderwerk/Werkpro) in Twijzelerheide zo mogelijk een vervolg in een andere locatie.
- Onderzoeken of we een 'concept-Heidepunt' kunnen uitbreiden naar andere dorpen.
- Stimuleren van de leefbaarheid door subsidieverstrekking aan de verenigingen plaatselijk belang.
- Stimuleren van de leefbaarheid door cofinanciering van lokale initiatieven in het kader van de provinciale subsidieregeling 'Leefbaarheidinitiatieven'.

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met productgroep 1.1 Leefbaarheid.

De totale begrote lasten voor dit onderdeel bedragen in 2015 € 319.551, waarvan € 111.793 beïnvloedbaar.

De totale begrote baten voor dit onderdeel bedragen in 2015 € 5.229, waarvan € 5.229 beïnvloedbaar.

Sport

Sport draagt bij aan het welzijn en de gezondheid van mensen. Het is een sociaal gebeuren. Maar sport is ook talenten benutten en grenzen verleggen. Vooral bij de ontwikkeling van kinderen kan sport een belangrijke bijdrage leveren.

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- In ieder dorp kunnen kinderen en jongeren een teamsport (blijven) beoefenen
- Sport is toegankelijk voor iedereen
- Levensvatbare voorzieningen moeten voor elk dorp behouden blijven
- Alle kinderen kunnen beschikken over een zwemdiploma als ze van de basisschool komen, dit wordt gemonitord in 2016
- Via sportstimulering kunnen basisschoolkinderen kennis maken met verschillende sporten
- Passieve sportbeleving van hoog niveau blijft toegankelijk

Dit wordt in 2015 bereikt door:

- In 2014 zijn wij gestart met de renovatie van sportvelden en de aanleg en renovatie van kunstgrasvelden.
- In 2015 renoveren wij vijf sportvelden.
- Het behouden en zorg dragen voor een kwalitatief hoog voorzieningenniveau op het gebied van sportaccommodaties.
- De opbrengst van de verkoop van het korfbalveld in Twijzel wordt geïnvesteerd in de aanleg van een kunstgrasveld daar.
- Alle voetbal- en korfbalverenigingen verzorgen zelf een deel van het onderhoudswerk aan de sportvelden op het eigen complex.
- Onderzoek naar tarieven sportaccommodaties in relatie tot de gemeenten in Noordoost Fryslân. Vervolgens onderzoek naar de kostendekkendheid van de tarieven.
- 25% van de basisschoolleerlingen in Achtkarspelen doet minimaal 1 x per jaar mee aan een sportstimuleringsproject.
- We voeren een actief sportbeleid, door de inzet van sportstimulering 'High Five', waarbij samen met burgers en sportaanbieders diverse sport- en spelactiviteiten worden georganiseerd en uitgevoerd.
- Wij stimuleren passieve sportbeleving van hoog niveau door het verstrekken van evenementensubsidie.
- Uitvoering geven aan sportactiviteiten binnen het GIDS-project (zie programma 3).

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met productgroep 1.2 Sport.

De totale begrote lasten voor dit onderdeel bedragen in 2015 € 1.832.973, waarvan € 1.331.484 beïnvloedbaar.

De totale begrote baten voor dit onderdeel bedragen in 2015 € 356.561, waarvan € 337.027 beïnvloedbaar.

Taal en cultuur

Cultuur is divers. Die diversiteit moet in volle breedte toegankelijk zijn voor alle inwoners. Cultuur draagt bij aan de eigenwaarde en de ontwikkeling van mensen. Muziek, theater, dans of bijvoorbeeld een museumbezoek zijn prachtige belevingen. Cultuur is zowel passief als actief van toegevoegde waarde. Taal en cultuur geven ook kleur aan de eigen identiteit.

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Blijvend uitvoering geven aan het Frysk Taalbelied, onder andere door een vervolg te geven aan de nota Frysk Taalbelied Achtkarspelen 2013-2016
- Monumentale panden voor de toekomst behouden (zie programma 6)
- Basisschoolkinderen komen met een grote diversiteit aan cultuur in aanraking
- Algemene muzikale vorming wordt breed ingezet in het basisonderwijs
- Musea in eigen gemeente bekender maken bij leerlingen van basisschool en voortgezet onderwijs
- In ieder dorp worden culturele evenementen en cursussen georganiseerd
- In 2018 hebben we een eigen cultureel aanbod wat we laten aansluiten bij Kulturele Haadstêd 2018 en het 680-jarig jubileum Achtkarspelen

Dit wordt in 2015 bereikt door:

- Uitvoering van de Nota Frysk taalbelied door het stimuleren en initiëren van diverse activiteiten
- Inventarisatie van de culturele activiteiten op de basisscholen, inclusief het museumbezoek in de eigen gemeente
- Inventarisatie van de culturele evenementen en cursussen in de dorpen
- Plan van aanpak voor Kulturele Haadstêd 2018 en het 680-jarig jubileum Achtkarspelen in 2018
- Op alle basisscholen wordt Algemene Muzikale Vorming gegeven
- Stimuleren van bibliotheekwerk, muziekonderwijs en amateurkunst door middel van subsidieverstrekking
- Uitvoering Cultuurnota door het stimuleren en initiëren van diverse activiteiten

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met productgroep 1.3 Cultuur.

De totale begrote lasten voor dit onderdeel bedragen in 2015 € 1.048.908, waarvan € 985.250 beïnvloedbaar.

De totale begrote baten voor dit onderdeel bedragen in 2015 € 39.563, waarvan € 39.563 beïnvloedbaar.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Dorpen / Versterking Mienskip	-285	-346		-292	-288	-281
Sport	-2.192	-3.013		-1.791	-1.749	-1.714
Taal en cultuur	-1.597	-1.097		-1.002	-1.049	-741
Uitvoeringskosten	-249	-233		-229	-229	-229
Totaal Lasten	-4.323	-4.689		-3.314	-3.315	-2.965
Dorpen / Versterking Mienskip	0	5		5	5	5
Sport	675	298		317	403	403
Taal en cultuur	38	39		40	40	40
Uitvoeringskosten	61	43		54	54	54
Totaal Baten	774	385		416	502	502
Saldo programma 3 voor resultaatbestemming						
Sport	-215	0		0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	-215	0		0	0	0
Dorpen / Versterking Mienskip	16	33		0	0	0
Sport	0	0		8	8	8
Totaal Baten (reservemutaties)	16	33		8	8	8
Saldo programma 3 na resultaatbestemming	-3.749	-4.270		-2.890	-2.805	-2.455

Verklaring verschillen (2014 versus 2015):

Maatschappelijk effect "Dorpen / versterking Mienskip"

Per saldo een lagere last van € 27.000 doordat de projectmatige bijdrage aan het project "Minsken meitsje in Doarp" vooreerst is beëindigd. Deze plus wordt iets beperkt door een geringe stijging van de huisvestingskosten welzijnsaccommodaties.

De bate is gedaald met € 33.000 doordat in 2014 voor vooreerst de laatste keer een onttrekking aan de reserve SOFA heeft plaats gevonden ter dekking van de kosten van het hiervoor genoemde project.

Maatschappelijk effect "Sport"

Per saldo een lagere last van € 1.180.000 door:

- Een lagere raming voor beide zwembadvoorzieningen – voor Buitenpost vallen de in 2014 incidenteel geraamde storting in voorziening en de afwikkelingskosten weg in 2015 (een "voordeel" van € 1,315 mln. en de subsidie wordt per 2014 gekort met € 15.000).
- De investeringen in sportvelden brengen een stijging van de kapitaallasten met zich mee (€ 85.000), die enigszins getemperd wordt door een hogere, kostendekkende, bate door de bijdragen van de voetbal- en korfbalclub in Buitenpost en een onttrekking aan de reserve "dekking afschrijving renovatie slechte sportvelden" (€ 35.000)
- Een stijging van de kosten voor binnensport door een tweetal overhevelingen van dotaties in verband met groot onderhoud. Enerzijds is de dotatie door groot onderhoud gymlokalen overgeheveld uit het oude programma 1, vanwege het wegvallen van de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor groot onderhoud primair onderwijs (€ 65.000). De overheveling van de dotatie voor de sporthallen anderzijds is eigenlijk een vestzakbroekzak-wijziging door de overheveling van de dotatie van "sport algemeen" naar "binnensport".

Maatschappelijk effect "Taal en cultuur"

Per saldo een lagere last van € 48.000 doordat:

- de bibliotheekkosten lager uitvallen (23.000): enerzijds pakt de samenwerking in Noord Fryslân voordelig uit (lagere subsidie), anderzijds een doorgevoerde rijkskorting in verband met E-books.
- de kosten voor muziekonderwijs dalen als gevolg van de nieuwe organisatievorm (€ 39.000).
- incidenteel meer uitgegeven wordt aan kunst-, taal- en cultuurbeleid (€ 14.000).

Uitvoeringskosten

Minder lasten (€ 7.000) door diverse kleinere besparingen op de personele kosten.

Een hogere bate (€ 10.500) door de nieuw geraamde bijdrage van De Friesland Zorgverzekeraar voor de sportstimulering.

In dit saldo zitten de volgende incidentele posten:

Incidentele uitgaven	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Monitor "aantal kinderen met zwemdiploma's"	0	1	0	0
Gratificatie ambtsjubileum	0	0	1	0
Aanvulling kunst-, taal- en cultuurmiddelen na structurele korting	5	5	5	0
Cultureel aanbod laten aansluiten bij Kulturele Haadstêd	10	0	50	0
Inventarisatie museumbezoek	10	0	0	0

Programma 2 – Onderwijs en Jeugdbeleid

Portefeuillehouder : M. de Haan

Wat willen we bereiken?

De gezamenlijke ambitie is gericht op het vergroten van de individuele kansen van jongeren en de ontwikkeling van de regio als geheel. Inspanningen dienen te leiden tot een gunstig(er) opgroei-, ontwikkel-, werk- en leefklimaat in Achtkarspelen.

Belangrijk uitgangspunt is het toekomstbestendig waarborgen en versterken van de onderwijskwaliteit. De gemeente ondersteunt dit beginsel van harte, mede door het vitaal en leefbaar houden van kleine(re) kernen.

Effectief beleid vraagt een integrale benadering en werkwijze. Verbindingen worden gelegd tussen de deelterreinen Economische Zaken (ondernemers), Onderwijs en lokale overheid (W&I, EZ, Onderwijs/Jeugd) en werken intern en extern samen.

Ook bij beleid met een meer preventief karakter is een goed functionerend netwerk van grote waarde. Binnen en buiten onze organisatie worden integrale koppelingen gemaakt. Gehecht wordt (bijvoorbeeld) aan de samenwerking van voorschoolse voorzieningen in het proactief bereiken van de doelgroep. De medewerkers van de consultatiebureaus werken samen met de ketenpartners van de peuteropvang in het kader van (vroeg)signalering en toeleiding naar VVE-programma's.

Hetzelfde geldt voor het overstijgend thema gezondheid. We willen zorgen voor een gezonde leefomgeving; thuis, op school, op de sportclub, op het werk, enzovoort. Effectief uitvoering geven aan het GIDS-project kan alleen met goed partnerschap; (zie programma 1, Mienskip en programma 4, Zorg).

Dit leidt tot de volgende maatschappelijke effecten:

Bern, ús takomst

- Vergroten onderwijskansen
- Voldoende voorzieningen voor de jeugd
- Minder middelengebruik onder kinderen en jongeren (alcohol, drugs en roken)

Wat gaan we daar in 2015 voor doen en wat gaat het kosten?

Maatschappelijk effect 1 – Vergroten onderwijskansen

Voor de instandhouding is het van belang dat er wordt gestuurd op kwalitatief hoogwaardige, duurzame en exploitabele onderwijsvoorzieningen / integrale kindvoorzieningen. Om dit te realiseren is het van belang dat er een duurzaam volume aan leerlingen aanwezig is. Uitgangspunten worden verwerkt in de op te stellen nota visie op onderwijs en het nieuwe beleidsplan 2015 – 2019. We zijn blij met de goede en constructieve relatie die we onderhouden met het onderwijs. Ook onderling tussen de schoolbesturen zien we een gunstig ontwikkeld samenwerkingsklimaat.

In het coalitieakkoord en de projectplannen vinden we belangrijke onderlinge verbanden. Een belangrijk centraal thema is het terugdringen van de (jeugd)werkloosheid in Achtkarspelen. Om een effectieve verbeterslag te kunnen maken is een collectieve ambitie en een samenhangend beleid een voorwaarde. De taakopdracht van de breed samengestelde werkgroep Arbeidsmarkt en Onderwijs (met W&I) sluit naadloos aan op de doelstellingen van het huidige coalitieakkoord.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Maatschappelijk Effect	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Vergroten onderwijskansen	Onderwijsopbrengst					

Wordt nog nader uitgewerkt.

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Kinderen van 0-12 jaar kunnen naschools allerlei activiteiten volgen op het gebied van sport, cultuur en welzijn
- De onderwijsachterstanden zijn afgenomen (met een streefwaarde van 20%);
- Voor- en vroegschoolse educatie wordt uitgevoerd door gecertificeerde medewerkers;
- Ieder dorp heeft minimaal een basisschool en het liefst een samenwerkingschool
- Blijvend uitvoering geven aan het Frysk Taalbelied, onder andere een vervolg te geven aan de nota Frysk Taalbelied Achtkarspelen 2013-2016;
- Alle peuterspeelzalen of peuteropvang zijn of worden gecertificeerd tweetalig;
- Alle scholen hebben of maken beleid op het gebied van meertaligheid;
- Initiatieven gericht op betere aansluiting onderwijs en bedrijfsleven worden gesteund.

Dit wordt bereikt door:

- Daar waar schoolbesturen besluiten tot samenwerking om basisonderwijs in een dorp in stand te houden zal de gemeente
 - indien gewenst ambtelijke ondersteuning bieden aan de schoolbesturen om dit voor te bereiden;
 - alle medewerking verlenen om de daarvoor noodzakelijke huisvesting zo spoedig mogelijk te realiseren;
 - mede investeren in de noodzakelijke verbouw/nieuwbouw.
- Daar waar mogelijkheden zijn, zetten wij in op de realisatie van Kindcentra.
- Een belangrijk speerpunt om onderwijsachterstanden te bestrijden of liever, de onderwijskansen te vergroten, is het VVE-beleid. In Achtkarspelen is in de afgelopen decennia een professionele inzet met hoge kwaliteit gerealiseerd. De VVE wordt uitgevoerd door gecertificeerde medewerkers. Zie voor nadere toelichting hierna onder maatschappelijk effect 'Jeugdbeleid'.
- Daarnaast wordt onder andere invulling gegeven aan het doel 'vergroten van onderwijskansen' door activiteiten die hierna worden benoemd bij 'initiatieven gericht op betere aansluiting onderwijs en bedrijfsleven'.

- Een goede taalverwerving is een voorspeller van een goede schoolcarrière. Meertaligheid is een pre en dat moet maximaal worden benut. Scholen zijn overigens autonoom in het maken van onderwijskundige keuzes. Jaarlijks wordt een bescheiden subsidiebedrag ter stimulering van Frysk Taalbelied uitgekeerd aan basisscholen. Deze voorziening wordt benoemd in de nota Frysk Taalbelied (zie programma 1).
- Daarnaast is binnen de VVE-programma's het taalbeleid en meertaligheid al een leidend thema. Een drietal basisscholen in onze gemeente is gecertificeerd 'trijetalig'. Op alle peuteropvang wordt op consequente wijze met tweetaligheid gewerkt, een aantal locaties voor peuteropvang heeft een officieel certificaat, te weten Buitenpost, Twijzelerheide, Twijzel, Kootstertille en Drogeham.
- Onze kinderen groeien op in een meertalige regio. Om de voordelen van een meertalige opvoeding goed tot zijn recht te laten komen, besteden wij extra aandacht aan dit onderwerp. Taalachterstanden worden helaas nog veelvuldig geconstateerd (onder andere in het Voortgezet Onderwijs).
- De werkgroep Arbeidsmarkt en Onderwijs heeft de afgelopen jaren al een aantal succesvolle projecten helpen realiseren. Omdat onze ambitie verder gaat wordt voorgesteld om in de jaren 2015, 2016 en 2017 een werkbudget van € 40.000 in de begroting op te nemen waarmee een intensivering van (nieuwe) activiteiten mogelijk wordt gemaakt.
- Uitvoeren van de leerplichtwet.
- Het aanbieden van Volwasseneneducatie
- Blijvend investeren in het verminderen van onderwijsachterstanden (vergroten onderwijskansen) via voor- en vroegschoolse educatie, ambitie projecten, Leja activiteiten, preventieve logopedie, innovaties, het stimuleren trijetalige skoalle en via het project Klasseglas
- Aanbieden van leerlingenvervoer.
- Helpen tot stand brengen van een sluitende en goed functionerende zorgketen (CJG).
- Bijdrage leveren aan de duurzame bestrijding van (jeugd)werkloosheid.

De totale begrote lasten voor dit maatschappelijk effect Onderwijs bedragen in 2015 € 3.146.613, waarvan € 408.872 beïnvloedbaar. De totale begrote baten bedragen in 2015 € 148.452, waarvan € 0 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 2 – voldoende voorzieningen voor de jeugd

Voor de leefbaarheid is het goed dat de jeugd zich kan ontplooiën in eigen dorp. Jongeren moeten meer betrokken worden bij de samenleving en de opdracht waar de samenleving voor staat.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Maatschappelijk Effect	Indicatoren (inclusief bron)	Nul- meting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Voldoende voorzieningen voor de jeugd	In ieder dorp een instelling voor Sociaal Cultureel Werk waar minimaal 12 activiteiten per jaar voor jeugd- en jongeren tot en met 17 jaar worden georganiseerd, vorm: beginopname, tussen- en eindrapportage					

Wordt nog nader uitgewerkt.

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- De gemeente biedt ruimte voor initiatieven waar de jongeren zelf mee komen;
- De jeugd moet in elk dorp een onderkomen hebben, zodat ze niet aangewezen zijn op bars, cafés of op de straat;
- Een keet voor de jeugd op eigen grond van de ouders moet kunnen, voor zover er voldaan wordt aan de gemeentelijke voorwaarden.

Dit wordt bereikt door:

- Goede, toegankelijke en betaalbare peuteropvang en voorschoolse educatie ter voorbereiding op het basisonderwijs
- De jeugd in Achtkarspelen heeft in elk dorp een onderkomen ter preventie van overlast
- De initiatieven door jongeren worden gestimuleerd waardoor jongeren zich meer betrokken voelen bij de samenleving / hun omgeving
- Peuteropvang voldoet aan de wettelijke eisen van de Wet kinderopvang en kwaliteit peuterspeelzalen, is geregistreerd in het landelijk register en daarmee geharmoniseerd met de kinderopvang. Peuteropvang is een eigen politieke keuze en geen wettelijke verplichting. We hechten veel waarde aan peuteropvang en het wettelijk verplichte VVE aanbod, dat op alle locaties peuteropvang en bij kinderopvangorganisaties wordt ingevuld. Per 1 januari 2015 wordt gemeentebreed het nieuwe beleid uitgevoerd; subsidiëring van peuteropvang als nieuwe vorm onder de vereisten van Kinderopvang. Hierbij wordt gelet op het behoud van peuteropvang in alle dorpen.
- Voorzieningen voor jeugd- en jongeren in een dorp zorgen voor het vergroten van de leefbaarheid in een dorp. Om te voorkomen dat de jeugd op straat, in bars of cafés rondhangt, hechten we er waarde aan dat de jeugd een onderkomen heeft. In 2015 zetten we in op het behoud van de huidige Sociaal Cultureel Werk – instellingen en een jeugdsoos in alle 11 dorpen in de gemeente. Het doel van het Sociaal Cultureel Werk is om het aantal activiteiten en daarmee de deelname van jeugd en jongeren, te stimuleren.
- We zien momenteel dat de leeftijdsverhoging van het toestaan van alcoholgebruik er voor zorgt dat het uitgaansgedrag van een grote groep jongeren uit beeld raakt. Dat geldt voor ouders, maar in het geval van het jeugd- en jongerenwerk zijn dit vaak vrijwilligers. Het is van belang dat deze nieuwe categorie jongeren een omgeving hebben die veilig is, hen op gevaren wijst en grenzen stelt.

De totale begrote lasten voor dit maatschappelijk effect Jeugdbeleid bedragen in 2015 € 794.012, waarvan € 711.104 beïnvloedbaar. De totale begrote baten bedragen in 2015 € 26.532, waarvan € 26.254 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 3 - Minder middelengebruik onder kinderen en jongeren (alcohol, drugs en roken)

Het alcohol- en drugsgebruik onder kinderen en jongeren is in Achtkarspelen zorgwekkend. Voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren kan dit zeer schadelijk zijn. Het blijven bestrijden van het gebruik is speerpunt. Hier ligt ook nadrukkelijk een relatie met de jeugdzorg (programma Zorg – maatschappelijk effect 1) en met gezondheidszorg (programma Zorg - maatschappelijk effect 4).

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Maatschappelijk Effect	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Minder middelengebruik onder kinderen en jongeren						

Wordt nog nader uitgewerkt.

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Het gebruik van alcohol en drugs onder jongeren is gedaald;
- Het gebruik van alcohol en drugs door minderjarigen wordt ontmoedigd;
- Het bestrijden van drugsgerelateerde criminaliteit heeft blijvend aandacht.

Dit wordt bereikt door:

- Op diverse manieren wordt gewerkt aan het tegengaan van overmatig alcohol- en drugsgebruik. Het project 'Grenzen aan middelenmisbruik Achtkarspelen (Gamma)' wordt de komende jaren voortgezet. Daarin werken de gemeente, het Centrum voor Jeugd en Gezin, de politie, de verslavingszorg en andere instanties samen met scholen. De vier scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeente (OSG Singelland in Surhuisterveen, het Lauwers College in Buitenpost en Surhuisterveen en het Nordwin College in Buitenpost) nemen deel aan het project. Dat betekent dat de scholen een verklaring tekenen dat ze een alcoholvrij beleid voeren, er voorlichtingsprogramma's voor de leerlingen zijn, ouderavonden met voorlichting, dat de scholen alert zijn op het signaleren van alcohol- en drugsgerelateerde problematiek en dan ook tijdig naar de ouders stappen, dat de politie actief controleert rond de scholen. Verslavingszorg is ook actief in onze gemeente, waarbij vooral aandacht is voor toeleiding naar zorg.
- De toezichthouder/handhaver Openbare Orde en Veiligheid heeft ook een rol in het tegengaan van overmatig alcohol- en drugsgebruik. Hij overlegt met de horeca over de nieuwe regels van de Drank- en Horecawet en ook overmatig alcoholgebruik van jongeren wordt besproken. Verder gaat hij in gesprek met jongeren over drankmisbruik. Gezamenlijk met de ambtenaar alcoholmatiging wordt preventiemateriaal ontwikkeld. De komende jaren zal gewerkt worden met het Preventie- en Handhavingplan van de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Hierin worden de activiteiten genoemd die voortgezet zullen worden in de periode 2014-2018 (o.a. Gezonde school en genotmiddelen, instructie Verantwoord Alcohol schenken voor sportverenigingen met kantineaccommodaties, theatervoorstellingen in de klas) en nieuwe acties gericht op preventie en handhaving (o.a. voorlichting aan ouders of opvoeders van jongeren).
- De afgelopen jaren is er veel aandacht geweest voor drugszaken in Noordoost Friesland. Dealers zijn opgepakt en zijn hiervoor gestraft. De politie houdt aandacht voor drugsgerelateerde criminaliteit. Er is veelvuldig contact met de wijkagenten over alcohol- en drugsmisbruik. Waar strafbare feiten worden gepleegd, grijpt de politie in.

De totale begrote lasten voor dit maatschappelijk effect Alcohol en drugs bedragen in 2015 € 7.500, waarvan € 7.500 beïnvloedbaar. De totale begrote bedragen in 2015 € 0, waarvan € 0 beïnvloedbaar.

Incidentele Projecten

Daar waar mogelijkheden zijn, zetten wij in op realisatie van Kindcentra

Inhoudelijk wordt aansluiting gezocht bij de actuele ontwikkeling van continue roosters op de basisscholen en de wensen rond het organiseren van dagarrangementen. Ook de inzet van de 'combinatiefunctionaris' wordt in dit perspectief bekeken.

De voorzieningen voor kinderen van 0-12 jaar zijn op dit moment vaak gehuisvest in verschillende accommodaties. Als gevolg van de bevolkingskrimp daalt het leerlingenaantal en ontstaat er 'overcapaciteit' in de school. De betreffende capaciteit kan, al dan niet met een bouwtechnische aanpassing, worden ingezet voor de realisering van een Kindcentrum. Eventuele financiële consequenties worden opgenomen in het Huisvestingsprogramma. Het wetsvoorstel 'overheveling van taak en budget voor aanpassingen in onderwijshuisvesting van gemeente naar scholen' is aangenomen. Dit betekent dat schoolbesturen voor primair onderwijs per 1 januari 2015 verantwoordelijk zijn voor het buitenonderhoud van hun schoolgebouwen. In het voortgezet onderwijs is dit al zo geregeld sinds 2004.

Alle dorpen van Achtkarspelen herbergen minimaal 1200 inwoners waardoor iedere kern toch minimaal 1 basisschool van ca 80 leerlingen overeind moet kunnen houden en in staat mag worden geacht de gewenste kwaliteit te waarborgen; Een school van 80 leerlingen houdt in dat er hooguit met 4 combinatiegroepen gewerkt zal worden. Het combineren van méér dan 2 groepen gaat bijna altijd ten koste van de kwaliteit van het onderwijs.

Het vorig jaar succesvol verlopen proces naar 1 samenwerkingschool te Boelenslaan staat model voor volgende initiatieven. Op school/dorpsniveau is een eerste verkenning gestart naar de samenwerkingsmogelijkheden tussen de basisscholen in Augustinusga. De gemeente ondersteunt dit proces. Ook over de kansen voor andere dorpen wordt nagedacht.

In het coalitieakkoord is veel aandacht voor het voorzieningenniveau in de kernen en concreet de integrale ontwikkeling van integrale kindcentra. De scholen, peuter- en kinderopvang en ook het CJG zijn daarin kernpartners (allen vertegenwoordigd in het LEJA Achtkarspelen). De visie ontwikkeling dit najaar - in samenspraak met o.a. deze partners - is de opmaat naar een nieuw beleidsplan Onderwijs en Jeugd 2015-2019. Budget voor nieuw beleid en het faciliteren van integrale (voorbeeld)projecten ontbreekt. Daarom pleiten we voor de beschikbaarstelling van een budget, ad € 50.000 jaarlijks voor 2015, 2016 en 2017 met het oormerk 'ontwikkeling integrale kindcentra'.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lasten						
Onderwijs	-3.962	-3.731		-2.843	-2.785	-2.628
Jeugdbeleid	-865	-882		-787	-743	-741
Alcohol en drugs	-10	-31		-8	-8	-8
Personele kosten	-191	-208		-190	-190	-190
Totaal lasten	-5.028	-4.852		-3.828	-3.725	-3.566
Baten						
Onderwijs	502	224		148	148	148
Jeugdbeleid	22	26		27	27	27
Alcohol en drugs	0	0		0	0	0
Personeelskosten	15	0		0	0	0
Totaal baten	538	250		175	175	175
Saldo programma 2 voor resultaatbestemming	-4.489	-4.602		-3.653	-3.550	-3.391
Lasten (reservemutaties)	0	0		0	0	0
Baten (reservemutaties)	0	0		0	0	0
Saldo programma 2 na resultaatbestemming	-4.489	-4.602		-3.653	-3.550	-3.391

Verklaring verschillen (2014 versus 2015):

Onderwijs

In 2015 zijn er geen dotaties meer aan de voorziening groot onderhoud basisscholen. De lasten voor klasseglass en volwasseneneducatie zijn in 2015 in dit programma komen te vervallen.

Jeugdbeleid

In 2015 vindt er een korting plaats op de subsidies kinderopvang.

Alcohol en drugs

De incidentele projectkosten zijn in 2015 vervallen.

Personele kosten

Lagere personele kosten wegens splitsing van programma Samenleving in drie afzonderlijke programma's.

In dit saldo zitten de volgende incidentele posten:

Incidentele uitgaven	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Integrale kindcentra	50	50	50	0
Budget terugdringen jeugdwerkloosheid	40	40	40	0

Programma 3 - Zorg

Portefeuillehouder : G. Postma

Wat willen we bereiken?

Omringd door kwalitatief goede zorg moeten inwoners in Achtkarspelen gelukkig kunnen opgroeien, leven, wonen en werken. Zodat talenten ontwikkeld kunnen worden; jong en oud en ieder naar zijn/haar eigen capaciteiten.

Vanaf 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de gehele ondersteuning van kinderen, jongeren en hun ouders, van preventieve tot zware zorg. In het Regionaal Transitie Arrangement Jeugdzorg Fryslân zijn afspraken vastgelegd om de continuïteit van de zorg in 2015 te waarborgen.

Daarnaast is, met de decentralisatie van een deel van de AWBZ, de gemeente vanuit de WMO verantwoordelijk voor een belangrijk deel van de ondersteuning aan mensen zodat zij zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en van waarde blijven voor zichzelf en de samenleving.

De komende jaren zal, net als in de andere programma's, voor zorg meer een beroep gedaan worden op de eigen kracht in de Mienskip. Het wordt anders ingericht, meer dorpsgericht. De zorgvraag zal als volgt worden beantwoord. Allereerst: probeer het zelf op te lossen. Lukt dit niet, kijk dan wat je kunt regelen in je netwerk. Lukt dit ook niet, dan is er een professional die je graag helpt.

Het college kijkt vanuit de nieuwe definitie op gezondheid² naar wat mensen wel kunnen in plaats van wat zij niet kunnen, rekening houdend met de sociale en fysieke omgeving waarin ze leven, wonen en werken. Mensen worden niet meer gezien als een optelsom van hun ziekte en zorgbehoefte. Het gaat om de capaciteiten van mensen om zelf regie te voeren op hun eigen leven. Inzet van dorpenteams is het middel om de doelen te bereiken binnen het programma Zorg.

Dit leidt tot de volgende maatschappelijk effecten,

Soarch foar wa't it nedich hat

- Minder kinderen in de 'zware jeugdzorg',
- Meer ouderen en meer mensen met een beperking wonen en participeren in eigen dorp
- Meer tevreden mantelzorgers
- Gezondere inwoners

De effecten van kwalitatief goede zorg beperkt zich overigens niet tot dit programma. Het draagt bij aan het realiseren van de doelen van alle 3 transities in het sociaal domein.

Er zijn ook indirecte effecten over meerdere programma's. Bijvoorbeeld, gezondere inwoners zullen meer participeren in de samenleving (programma 4 Werk en inkomen. Voldoende levensloop bestendige woningen (programma 1 leefbaar vergroot de kans dat ouderen in hun eigen dorp blijven. Een integrale benadering binnen en buiten het programma Zorg is daarom een must!

² 'Gezondheid is het vermogen tot adequate aanpassingen en zelfmanagement bij maatschappelijke en lichamelijke en emotionele uitdagingen.' (mw. Huber, 2011)

Wat gaan we daar in 2015 voor doen en wat gaat het kosten?

Maatschappelijk effect 1 – Minder kinderen in de zware jeugdzorg

Met de invoering van de decentralisatie Jeugdzorg wordt de gemeente verantwoordelijk voor de gehele jeugdzorg, dus ook de zware jeugdzorg. We verwachten dat onze investeringen in de preventieve en de lichtere jeugdzorg zullen leiden tot een verlaging van het aantal kinderen in de zware jeugdzorg. Dit is niet alleen positief voor de betrokken kinderen en de gezinnen en op termijn ook voor de gemeentelijke financiën.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Maatschappelijk Effect	Indicatoren (inclusief bron)	Nul- meting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Minder kinderen in de 'zware jeugdzorg'	Aantal beschermingsonderzoeken (Raad van Kinderbescherming)	19 (2013)	19	17	15	15

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Ouders met opvoedingsvragen kunnen terecht bij het CJG.
- Blijven inzetten voor schoolmaatschappelijk werk.
- In Achtkarspelen wordt op adequate wijze invulling gegeven aan de zorgplicht.
- Er is sprake van één gezin, één plan, één hulpverlener.
- Jeugdzorg in Achtkarspelen is laagdrempelig.
- Minder kinderen komen terecht in de "zware" jeugdzorg.

Dit wordt bereikt door:

- Kinderen en jongeren zoveel mogelijk thuis, dan wel zo dichtbij mogelijk, helpen.
- Bij specialistische hulp waar mogelijk kinderen en jongeren op Friese dan wel op Noord-Nederlandse schaal behandelen. Afspraken te maken met aanbieders van jeugdzorg over monitoring en informatievoorziening, prijs, borging kwaliteit, garantietermijn, deskundigheid en innovatieprikkel.
- Toezicht houden op de uitvoering van de wettelijke JGZ-taken en daarnaast extra jeugdgezondheidszorg (JGZ inzetten waar het nodig is. Per 2015 zijn opgenomen in het provinciale JGZ basistakenpakket: Schouders onder ouders, een gesprek over de gevaren van alcohol met basisschoolkinderen en hun ouders, een extra contactmoment voor 14 jarigen. Aanvullend voert de JGZ uit: pedagogische thuisbegeleiding.
- Uitvoering van de wettelijke JGZ-taken voor 0-4 jarigen op het consultatiebureau. In Achtkarspelen zijn naast de 3 reguliere nog 7 extra locaties voor consultatiebureau.
- Prenatale voorlichting onder de vlag van het CJG in samenwerking met andere partners in de geboorte- en jeugdgezondheidszorg (verbinding met maatschappelijk effect 4).
- De inzet van twee jeugdteams verspreid over Achtkarspelen. In deze jeugdteams werken samen met de licht ambulante professionals en de toeleiders voor de niet vrij toegankelijke hulp aan de ondersteuning van de hulpvraag van het gezin. De jeugdteams werken nauw samen met het dorpenteam in het gebied.
- Bestaand ondersteuningsaanbod en werkwijze van Centrum van Jeugd en Gezin (CJG) koppelen aan de bevindingen uit de jeugdteams.
- Uitvoering geven aan het beleidsplan Zorg voor jeugd Achtkarspelen 2015 – 2018. Vanuit drie sporen: gewoon opvoeden, basisondersteuning en aanvullende specialistische ondersteuning.
- Inzet van jeugdteams. Dit zorgt voor eerdere signalering en ondersteuning van gezinnen. Daarmee is het aantal beschermingsonderzoeken van de Raad van Kinderbescherming een goede indicator voor het maatschappelijk effect 'Minder kinderen in de 'zware jeugdzorg'.

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met productgroep 3.1 Jeugd.

De totale begrote lasten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 7.627.996, waarvan € 6.965.881 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 2 - 'Meer ouderen en meer mensen met een beperking wonen en participeren in eigen dorp'

Met de decentralisatie AWBZ – WMO zijn de gemeentelijke taken verder uitgebreid. Gemeenten krijgen daarmee, naast eerder gedecentraliseerde taken, de verantwoordelijkheid voor inwoners die ondersteuning en begeleiding nodig hebben, wat voorheen viel onder de AWBZ. Een groot deel hiervan is de groep ouderen. Het doel van de nieuwe WMO is om ouderen en mensen met een beperking langer en prettiger thuis te laten wonen.

Ouderen willen zelf kunnen kiezen hoe ze hun leven willen inrichten. Ouderen moeten daarbij een beroep kunnen doen op een vangnet als het zelf of met behulp van een sociaal netwerk niet lukt. Een inclusieve samenleving waar vanzelfsprekend plaats is voor ouderen, ook als ze hulpbehoevend zijn, is het uitgangspunt. Ook hier vanuit de overtuiging dat iedereen van waarde is en het verdient om erkend te worden.

De raad heeft het college in de motie van 7 november 2013 verzocht om de mogelijkheid tot het realiseren van zorgpunten in de kleine dorpen te onderzoeken. De insteek van het college is om de doelgroep niet te beperken tot kinderen, maar dit vanuit een bredere doelgroep aan te vliegen, aansluitend vanuit het gedachtegoed van de inclusieve samenleving. Een en ander in relatie met de nieuwe te vormen jeugd- en dorpentteams.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Maatschappelijk Effect	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Meer ouderen en meer mensen met een beperking wonen en participeren in eigen dorp	Aantal ouderen en mensen met een beperking die wonen en participeren in eigen dorp	er is nog geen nulmeting	?	?	?	?

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Ouderen kunnen daar waar mogelijk in hun eigen dorp blijven wonen (algemene voorzieningen).
- Ouderen krijgen de zorg die ze nodig hebben (maatwerk).
- Ouderen worden gestimuleerd en gefaciliteerd om actief mee te doen in de samenleving.
- Eenzaamheid onder ouderen wordt actief bestreden.

Dit wordt bereikt door:

- Het inrichten van zorgpunten in de kleine dorpen om hiermee een centrale plaats te geven aan de samenwerking tussen de formele- en informele zorg.
- Het inzetten van vakmanschap en professionaliteit door o.a. bij de aanbesteding hieraan sturing te geven.
- Uitvoering van het gemeentelijk WMO-beleid, dat wil zeggen bevordering van de sociale samenhang, de toegankelijkheid van voorzieningen en ruimten voor mensen met beperking, de veiligheid en leefbaarheid, de voorkoming en bestrijding huiselijk geweld, preventie: de zelfredzaamheid van burgers vergroten en daarmee het beroep op maatschappelijke ondersteuning beperken.
- De inzet van burgerkracht, vrijwilligers, mantelzorg, algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen, burgers optimaal faciliteren waardoor zij de zorg ontvangen die zij nodig hebben.
- Het monitoren van de resultaten in samenspraak tussen burger en cliëntondersteuner in het dorpenteam.

- Het samen met betrokken partijen vraag en aanbod op het terrein van voorzieningen en geschikte woningen optimaal op elkaar afstemmen.
- In programma 4 is aandacht voor voorkomen van sociaal isolement bij minima. Er wordt samenwerking gezocht tussen de activiteiten in programma 3 en 4.
- de gemeentelijke informatie (samenwerking project Ouderenombudsman en gemeente) op één plek beschikbaar te stellen om tegemoet te komen aan de vragen en behoeften van ouderen. Op deze manier krijgt de gemeente meer inzicht in wensen en behoeften, vragen en klachten van ouderen.
- Inzet ouderenadviseur via de dorpensteams, onder andere preventieve huisbezoeken om vroegtijdig kwetsbaarheid bij senioren te signaleren.
- Inzet dorpensteams:

Dorpensteams Achtkarspelen, enkele kenmerken:

Focus op het versterken van eigen regie bij burger, zelfredzaamheid, participatie (werken en meedoen naar vermogen), het sociale netwerk en buurtkracht.

Start vanuit wat mensen zelf kunnen en wat ze kunnen betekenen in de maatschappij

De ondersteuning dichtbij de burger en zijn omgeving

Eén huishouden, één plan, één hulpverlener

De toegang voor burgers is helder, eenduidig en laagdrempelig

Optimale inzet van informele zorg en collectieve voorzieningen

Handelingsruimte én verantwoordelijkheid van en voor professionals, met een minimum aan bureaucratie en verantwoordingslasten

2015 is het overgangsjaar, ontwikkelen en leren van en met elkaar, vanuit diverse gemeentelijke beleidsterreinen samen met organisaties en burgers

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met de producten 3.2.1 (Wmo – nieuw), 3.2.2 (Wmo – bestaand) en 3.2.3 Maatschappelijke Zorg (excl. Mantelzorg.)

De totale begrote lasten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 8.633.086, waarvan € 5.931.672 beïnvloedbaar.

De totale begrote baten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 250.000, waarvan € 0 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 3 - Meer tevreden mantelzorgers

Mantelzorgers leveren een grote bijdrage aan het betaalbaar houden van de zorg. Door een goed ondersteuningsbod voor mantelzorgers aan te bieden kan voorkomen worden dat zij overbelast raken. Hierbij is aandacht voor inzetten, versterken en verbreden van het netwerk en de verbinding / samenwerking tussen formele en informele zorg.

In 2015 krijgen gemeenten extra middelen om het ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers naar een hoogwaardig niveau te brengen waarbij overbelasting voorkomen wordt. In Achtkarspelen is dit een bedrag van € 11.868.

In de motie van 26 juni 2014 heeft de raad het college verzocht om alle burgers van Achtkarspelen op de hoogte te brengen van de mogelijkheden van mantelzorgers. Specifiek is daarbij gevraagd om de bekendheid van het WMO loket bij de mantelzorgers te vergroten.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Maatschappelijk Effect	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Meer tevreden mantelzorgers	Het percentage mantelzorgers dat zich voldoende ondersteund voelt	Is er nog niet, (tevredenheids-onderzoek volgt)	?	?	?	?

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Mantelzorgers voelen zich beter ondersteund bij de uitvoering van hun werkzaamheden.
- Mantelzorgers kunnen zonder problemen een beroep doen op vervanging.
- Mantelzorgers kunnen beschikken over voldoende deskundigheid.
- Mantelzorgers kunnen zich altijd beroepen op een deskundige.

Dit wordt bereikt door:

- Het gericht onder de aandacht brengen bij de burgers van de individuele maatwerkwerkvoorzieningen binnen de WMO (onder andere via de dorpensteams).
- Blijven inzetten op informatie en advies om meer aandacht te besteden aan de waardering en (h)erkenning van mantelzorgers en de belangrijke taken die zij uitvoeren.
- Goed geschoolde mantelzorgondersteuning, waarbij specifiek aandacht is voor signalering.
- Het oprichten van een klankbordgroep waarbij aandacht is voor 'Hoe bereik je mantelzorgers' en 'aansluiting bij de behoefte aan mantelzorgondersteuning'.
- Het uitbreiden van respijtmogelijkheden voor mantelzorgers.
- Het blijven organiseren van bijeenkomsten voor mantelzorgers gericht op lotgenotencontact en informatie over ondersteuningsmogelijkheden.
- Speciale aandacht voor jonge mantelzorgers en de Dag van de Mantelzorg.

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met product 3.2.3 – Maatschappelijke Zorg: onderdeel Mantelzorg. Uit de middelen gekoppeld aan maatschappelijk effect 2 moet formeel nog een bedrag worden overgeheveld naar dit effect.

De totale begrote lasten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 6.417, waarvan € 6.417 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 4 - 'Gezondere inwoners'

Als je lekker in je vel zit is participeren makkelijker. Of het nu gaat om werken, naar school gaan of de vrije tijd. Een goede lichamelijke en geestelijke gezondheid helpt daarbij. Iedereen is zelf verantwoordelijk voor zijn of haar gezondheid. Daar waar inwoners deze verantwoordelijkheid niet kunnen nemen vormt de gemeente Achtkarspelen een vangnet.

Investeren in gezondheidszorg loont! Het levert psychosociale en medische voordelen op voor de individu en meer participatie en minder zorgkosten voor de maatschappij.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Maatschappelijk Effect	Indicatoren (inclusief bron)	Nulme- ting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Gezondere inwoners	Het aantal scholen dat schoolgezondheidsbeleid voert (bron: Gezonde School Fryslân, GGD Fryslân)	14	16	17	19	20

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Het percentage overgewicht onder kinderen en jongeren is gedaald.
- Kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar voldoen aan de beweegnorm.
- Het aantal volwassenen dat voldoet aan de beweegnorm is toegenomen.
- Het aantal jongeren dat rookt en alcohol gebruikt is afgenomen.
- Het aantal jongeren dat hard- of softdrugs gebruikt is gedaald.

Dit wordt bereikt door:

- Uitvoering geven aan wettelijke taken op het gebied van publieke gezondheid binnen de Veiligheidsregio. De jeugdgezondheidszorg (JGZ) is een voorliggende voorziening voor de jeugdzorg (maatschappelijk effect 1).
- Uitvoering geven aan "Gezond en Wel" (nota gemeentelijk gezondheidsbeleid 2013-2017). Eigen burgerkracht en een integrale aanpak zijn de hoofdlijnen in het gemeentelijk gezondheidsbeleid. Overgewicht en overmatig alcoholgebruik blijven de komende jaren de twee belangrijkste speerpunten.
- Het volgen van de uitkomsten van de vierjaarlijkse gezondheidsmonitoren van GGD Fryslân (nieuwe meting in 2016). De cijfers zijn te gebruiken als indicatie van het bestaan van bepaalde gezondheidsproblemen en voor het signaleren van trends in de tijd.
- In navolging op het gemeentelijk uitvoeringsprogramma Gezond Gewicht en Minder Middelengebruik de volgende activiteiten uit te voeren: het project Achtkarspelen Fit!, De Nuchtere Fries en GAMMA (zie programma Onderwijs en Jeugd), Gezonde School Fryslân, prenatale voorlichting (zie maatschappelijk effect 1), ouderengezondheidszorg (zie maatschappelijk effect 3).
- Uitvoering geven aan de landelijke stimuleringsregeling GIDS, als vervolg op het project Achtkarspelen Fit! Het gaat om een samenhangende integrale aanpak, dorpsgericht werken aan gezondheid.
- Uitvoering geven aan het alcoholmatigingsplan: 'Preventie en handhavingplan 2014-2015', vanuit programma 2 Onderwijs en Jeugd. Daarbij wordt de verbinding gelegd tussen het specifieke Alcohol preventie en handhavingplan en het brede GIDS gezondheidsproject.
- Afstemming met de eerstelijnsgezondheidszorg, o.a. over de dorpentteams en jeugdteams, analyse onderzoek Transitieatlas Noordoost Friesland. Jaarlijkse uitbreiding van het aantal scholen met schoolgezondheidsbeleid Het landelijk effectief bewezen programma Gezonde School Fryslân (zorgt voor een gezonder leefklimaat op school en een gezondere levensstijl van kinderen en jongeren. Dit werkt door in de gezinnen en is daarmee een goede indicator voor het maatschappelijk effect 'Gezondere inwoners'.
- Stimulering van gezond gedrag in samenwerking met alle andere programma's, vooral Mienskip, Onderwijs & Jeugd, Werk & Inkomen, Leefomgeving, Ontwikkeling, Veiligheid.

De bijbehorende financiële middelen corresponderen met product 3.2.4 – Gezondheid.

De totale begrote lasten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 231.140, waarvan € 10.924 beïnvloedbaar.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
"Jeugdzorg"	-1.037	-1.169		-7.413	-7.182	-7.170
"Participeren in eigen dorp"	-3.917	-4.871		-8.720	-8.489	-8.474
"Mantelzorg"	-5	-12		-6	-6	-6
"Gezonde inwoners"	-194	-201		-231	-196	-156
Uitvoeringskosten	-286	-268		-259	-259	-259
Totaal Lasten	-5.439	-6.520		-16.629	-16.132	-16.066
"Jeugdzorg"	47	0		0	0	0
"Participeren in eigen dorp"	532	390		250	250	250
"Mantelzorg"	0	0		0	0	0
"Gezonde inwoners"	43	0		0	0	0
Uitvoeringskosten	0	0		0	0	0
Totaal Baten	622	390		250	250	250
Saldo programma 3 voor resultaatbestemming						
"Participeren in eigen dorp"	-793	0		0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	-793	0		0	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	0	0		0	0	0
Saldo programma 3 na resultaatbestemming	-5.610	-6.130		-16.379	-15.882	-15.816

De nieuwe decentralisatiemiddelen van het Sociaal Deelfonds, nu gekoppeld aan de maatschappelijke effecten 1 en 2, zijn deels ook bestemd voor Mantelzorg (effect 3). De verdeling van decentralisatiemiddelen moet nog gemaakt worden.

Verklaring verschillen (2014 versus 2015):

Maatschappelijk effect 1 – "Jeugdzorg"

De plus in de lasten van € 6.459.000 is in grote lijnen als volgt te verklaren:

- De overheveling van Jeugdzorgtaken door het Rijk naar gemeenten betekent een plus in de lasten van € 6.548.000. In dit programma wordt de extra last geraamd, in het onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen een gelijke bate.
- Bezuinigingen op CJG (30.000 automatiseringskosten), wegvallen incidentele transitiekosten Awbz (76.000) en incidentele neerkosten voor het uitvoeren van het gemeentelijk gezondheidsbeleid (20.000) betekenen een daling van de last met € 86.000.

Maatschappelijk effect 2 – "Participeren in eigen dorp"

De plus in de lasten van € 3.762.000 is in grote lijnen als volgt te verklaren:

- De overheveling van Wmo-Awbz door het Rijk naar gemeenten betekent een plus in de lasten van € 4.712.000. In dit programma wordt de extra last geraamd, in het onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen een gelijke bate.
- De stijging wordt getemperd door: de daling van integratie-uitkering Wmo voor bestaande taken (€ 920.000), het wegvallen van het budget maatschappelijke stages (€ 12.000) en een korting op de middelen voor ouderenwerk c.a. (€ 22.000).

De min in de baten van € 140.000 is te verklaren door het feit dat afbouw in de kosten van de Huishoudelijke Hulp een daling in de te ontvangen eigen bijdragen met zich mee inbrengt. verklaren:

Maatschappelijk effect 3 – “Mantelzorg”

De min is te verklaren een verlaging van het basisbudget door structurele onderbenutting ((€ 6.000).

Maatschappelijk effect 4 – “Gezonde inwoners”

Een plus in de lasten van € 30.000 die valt te verklaren door de nieuwe rijksmiddelen voor het project Gezond In De Stad (GIDS). De gelijke bate wordt geraamd in het onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen.

Uitvoeringskosten

Een kleine daling van de lasten van € 11.000 is te verklaren door een verschuiving van formatie tussen de nieuwe programma's 1, 2 en 3.

In dit saldo zitten de volgende incidentele posten:

Incidentele uitgaven	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
GIDS-gelden (op basis van periodieke rijksbijdrage 2014-2017)	30	30	30	0
Intensivering gezondheidbeleid (uitvoering gemeentelijke nota)	0	10	10	0
Aanvullend bedrag JGZ (overheveling maatwerk naar uniform deel)	30	30	30	0
Pedagogische thuisbegeleiding	20	20	20	0

Programma 4 – Werk & Inkomen

Portefeuillehouder : G. Postma

Wat willen we bereiken?

Werk & Inkomen valt volledig binnen het sociaal domein. Vanuit de visie op het sociaal domein wil het college invulling geven aan de in- en uitvoering van de Participatiewet.

Vanaf 1 januari 2015 treedt de Participatiewet in werking. Het doel van de wet is om meer mensen, met of zonder arbeidsbeperking, aan het arbeidsproces te laten deelnemen.

Het college heeft een inclusieve samenleving en arbeidsmarkt voor ogen. Voor iedere burger met arbeidsmogelijkheden is er een plaats op de reguliere arbeidsmarkt en/of kan er een dienst in het kader van wederkerigheid van hen worden verlangd gebaseerd op affiniteit en talenten. We willen het gedachtegoed van de Participatiewet, versterkt met de visie op het sociaal domein zo optimaal mogelijk nastreven; het ontwikkelen van burgertalent, eigen verantwoordelijkheid, voor iedereen is een plek op de reguliere arbeidsmarkt, tenzij een burger is aangewezen op beschutte arbeid, en waar nodig het bieden van ondersteuning op basis van maatwerk. Ons uitgangspunt is dat iedereen tot zijn recht kan komen, iedereen is van waarde, het maakt niet uit welke leeftijd, talenten of beperkingen iemand heeft. We zijn gelijkwaardig.

De te realiseren Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen (MOA) zal een ondersteunende rol spelen binnen het sociaal domein. Enerzijds door een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid van onze gemeente en anderzijds een (tijdelijke) arbeidsplaats te bieden aan degenen die (nog) niet een plaats op de reguliere arbeidsmarkt hebben weten te bereiken. Na een begin in 2014, zal 2015 in het teken staan van voorbereidende werkzaamheden om een basis te creëren voor het startjaar 2016.

Effectief beleid vraagt een integrale benadering en werkwijze met als doel een preventieve werking en/of een maatwerkaanbod voor de burger die dat nu nodig heeft. Om een effectief resultaat te bewerkstelligen worden er verbindingen gelegd met de andere Programma's, zoals Onderwijs, Zorg en Mienskip.

Dit leidt tot de volgende maatschappelijke effecten:

Wurkje, meidwaan en minder armoede

- Meer burgers Participeren.
- Minder mensen doen een beroep op de vangnetregeling.
- Minder huishoudens verkeren in armoede.
- Meer burgers met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt.

Wat gaan we daar in 2015 voor doen en wat gaat het kosten?

Maatschappelijk effect 1 – Meer burgers Participeren.

Iedere burger participeert, wat bijdraagt aan de individuele en maatschappelijke ontwikkeling van de burger.

Participatie betekent actieve deelname en staat voor meedoen aan het maatschappelijke leven³. Hiermee is het dus een breed begrip en leent het zich voor uiteenlopende invullingen. Door aan te sluiten bij de intrinsieke motivatie, de talenten en affiniteiten van de burger draagt participatie bij aan de persoonlijke ontwikkeling met als doel burgerkracht, eigen verantwoordelijkheid en toekomstperspectief te versterken en/of te vergroten. Participatie kan in de vorm van een reguliere baan, een re-integratietraject, vrijwilligerswerk, een opleiding, een maatschappelijke dienst in de vorm van wederkerigheid, etc.

Vanuit het oogpunt van de Participatiewet is de ultieme vorm van participatie een baan op de reguliere arbeidsmarkt. We moeten hierbij realistisch zijn; voor de één betekent vrijwilligerswerk het hoogst haalbare, waarbij het voor een ander een reguliere baan betreft.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Maatschappelijk Effect	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Meer burgers Participeren	Het aantal werkzoekenden in Achtkarspelen (bron: basisset UWV)	11,6	11,5	11,4	11,4	11,4

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- De werkloosheid ten minste terug brengen tot op het Fryske gemiddelde.
- De jeugdwerkloosheid ten minste terug brengen tot op het Fryske gemiddelde.
- Het aantal bijstandsgerechtigden terugbrengen (beter dan het Fries gemiddelde).
- Van mensen die een uitkering van de gemeente krijgen en die in staat zijn om te werken mag verwacht worden dat zij (een deel van hun tijd) nuttig besteden aan de maatschappij.
- Het aantal jongeren zonder startkwalificatie terugbrengen.
- Jongeren tot 27 jaar werken of volgen een opleiding.

Dit wordt bereikt door:

- De Kanteling. Door de methodiek Zelf Aan Zet geven we expliciet aandacht aan eigen verantwoordelijkheid, zelfstandigheid, eigen kracht en persoonsontwikkeling. De burger krijgt te zien en voelen dat eigen handelen (een positief) effect heeft op zijn of haar toekomstperspectief.
- Door actief te blijven deelnemen aan de regionale werkgeversbenadering in de arbeidsmarktregio Fryslân. We werken daarin samen met de ketenpartners en benaderen de werkgelegenheid en werkloosheid als een gezamenlijk opdracht. We zetten de werkgevers voorop en initiëren een aantal Allianties met groepen werkgevers waar de inzet van mensen met of zonder arbeidsbeperking gekoppeld aan de vraag van werkgevers uitgangspunt is.
- Een dynamische arbeidsmarkt. Om de meest ultieme vorm van participatie te kunnen bereiken is een dynamische arbeidsmarkt nodig. We zijn daarbij afhankelijk van de bewegingen in de economie en de maatschappelijke ondernemerskracht van de ondernemers in onze gemeente. Door de goede relaties die er zijn met het bedrijfsleven nog verder uit te bouwen, werken wij aan een solide basis om de Participatiewet tot een succes te maken. De arbeidsmarkt is leidend, de werkgever is onze klant. We doen dit in gezamenlijkheid met Programma 6, Ontwikkeling/Economische Zaken om positieve invloed uit te oefenen op de werkgelegenheid.

³ Nationaal Kompas Volksgezondheid, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

- Investeren in de ontwikkeling van jongeren; het nemen van initiatieven die erop gericht zijn om onderwijs en bedrijfsleven beter op elkaar aan te laten sluiten, zie Programma 2 Onderwijs. Vanuit het oogpunt Programma Werk&Inkomen wordt er ingestoken op preventie. Het gaat hier om een lange termijn resultaat.
- Het inzetten op de uitvoering leerplicht en RMC om te komen tot: een sluitende aanpak, het tegengaan van schooluitval, afspraken voor zorgleerlingen, een startkwalificatie voor iedereen of desnoods een alternatief traject, zie Programma 2 Onderwijs;
- Het inzetten op een verbetering van de gezondheid, zie Programma 3 Zorg;
- Het inzetten op de jeugdzorg, zie Programma 3 Zorg.
- Het terugbrengen van het aantal bijstandsgerechtigden. Waarbij het resultaat relatief meer is dan op provinciaal niveau, is primair een doel wat beschreven is onder Maatschappelijk effect 2, echter secundair van direct belang voor de inzet van participatie.
- Het doorontwikkelen van Dyn Ynset. Ontwikkeling van burgers draagt bij aan (arbeids) participatie. Daarom wordt Dyn Ynset" verder doorontwikkeld, en uitkeringsgerechtigden gestimuleerd een bijdrage aan de maatschappij te leveren.
- De invoering van de Participatiewet waarin de verplichte tegenprestatie expliciet is opgenomen.
- In 2015 te blijven inzetten op het stimuleren van flexibele arbeid, ondersteuning van jongeren door een specifiek jongerenteam en onze vraaggerichte werkgeversbenadering. We willen voorkomen dat (jonge) burgers, al dan niet met grote afstand tot de arbeidsmarkt een (langdurig) beroep doen op bijstand, daarvoor is het noodzakelijk dat er specifieke aandacht is voor de talenten van en kansen voor jongeren.
- In het voorportaal de leerbaarheid van de jongeren te laten beoordelen door het RMC door middel van een bindend studieadvies. Wanneer er sprake is van leerbaarheid wordt de jongere conform de wetgeving begeleid in een studiekeuze en doorverwezen naar de Wet Studiefinanciering.
- Pro actief deelnemen aan het Regionaal Actieplan Jeugdwerkloosheid. Er is landelijk veel aandacht voor het oplopende percentage werkloosheid onder de jongeren. We hebben onze krachten regionaal verbonden en vliegen deze uitdaging zowel lokaal als regionaal aan. Regionaal door het gezamenlijk aanvragen van extra gelden (ESF), afspraken tussen de betrokken partijen (zoals onderwijs, provincie, gemeenten, RMC, etc) en het opzetten van regionale projecten. Lokaal door het specifiek jongerenteam, de methodiek Wurkje Oan Wurk, en de werkgeversbenadering.

De totale begrote lasten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 1.175.552, waarvan € 55.378 beïnvloedbaar.

De totale begrote baten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 0, waarvan € 0 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 2 – minder mensen doen een beroep op de vangnetvoorziening

Een laatste vangnet in de vorm van een rechtmatige inkomensvoorziening.

Iedereen is verantwoordelijk voor het eigen inkomen en daar waar de burger hier tijdelijk niet in kan voorzien als gevolg van wegvallende of steeds ontbroken hebbende voorliggende voorzieningen zoals de beschikbaarheid van arbeid treedt de gemeente ondersteunend op.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Maatschappelijk Effect	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
minder mensen doen een beroep op de vangnetvoorziening	Het aantal cliënten BUIG (bron: gegevens gemeente)	740	727*	714	701	688

* inclusief de nieuwe doelgroepen als gevolg van afsluiting WSW en beperkte toegang Wajong

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- De werkloosheid ten minste terug brengen tot op het Fryske gemiddelde.
- De jeugdwerkloosheid ten minste terug brengen tot op het Fryske gemiddelde.
- Het aantal bijstandsgerechtigden terugbrengen (beter dan het Fries gemiddelde)
- Bijstandsgerechtigden verrichten vrijwilligerswerk en/of volgen een opleiding.
- Fraude met voorzieningen en uitkeringen moet consequent opgespoord worden.

Dit wordt bereikt door:

- Het inzetten op arbeidsparticipatie, zie Maatschappelijk effect 1, Programma 4/Participatie;
- Het toepassen van de Participatiewet door jongeren tot 27 jaar te verwijzen naar reguliere scholing, zie Maatschappelijk effect 1, Programma 4/Participatie;
- Het nemen van initiatieven die erop gericht zijn om onderwijs en bedrijfsleven beter op elkaar aan te laten sluiten, zie Programma 2 Onderwijs;
- Het inzetten op de uitvoering leerplicht en RMC om te komen tot: een sluitende aanpak, een tegengaan van schooluitval, afspraken voor zorgleerlingen, een startkwalificatie voor iedereen of desnoods een alternatief traject, zie Programma 2 Onderwijs;
- Het inzetten op werkgelegenheid in de gemeente en in de regio, het stimuleren van het zelfstandig ondernemerschap en het inzetten van de MOA, zie Maatschappelijk effect 4, Programma 4/De MOA;
- Het inzetten op een verbetering van de gezondheid, zie Programma 3 Zorg;
- Het inzetten op de jeugdzorg, zie Programma 3 Zorg.
- Beperking van de instroom.
- Een inzet op gerichte rechtmatigheidsbewaking, daar waar preventieve inzet niet het gewenste resultaat heeft gehad en het zorgvuldig, correct maar wel consequent toepassen van correctieve en punitieve maatregelen, waarbij de waardigheid van de burger centraal blijft staan.
- Een inzet op rechtmatigheidsherstel door consequent ten onrechte verstrekte bedragen terug te vorderen en daarnaast binnen de grenzen verhaal te zoeken bij onderhoudsplichtigen, waarbij de waardigheid van de burger centraal blijft staan.

De totale begrote lasten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 12.663.538, waarvan € 0 beïnvloedbaar.

De totale begrote baten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 12.663.538, waarvan € 0 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 3 - Minder huishoudens verkeren in armoede

Een stimulerend minimabeleid met aandacht voor de duurzame ontwikkeling van de burger. Onder het aanspreken van de eigen verantwoordelijkheid heeft iedere burger (vraaggericht) recht op een individuele ondersteuning van de gemeente vanuit bijzondere bijstand en gemeentelijke voorzieningen waarbij individueel maatwerk de basis is.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Maatschappelijk Effect	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Minder huishoudens verkeren in armoede	Het aantal huishoudens onder de armoedegrens (bron: gegevens Statline CBS en gemeente)	7%	6%	5%	4%	3%

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Het aantal huishoudens in armoede verlagen.
- Het aantal mensen dat genoodzaakt is tot gebruik van de voedselbank verlagen.
- Kinderen mogen niet in armoede leven.
- Voorkomen dat minima is een sociaal isolement raken.
- Daar waar de wet en de financiële ruimte van de gemeente de mogelijkheid bieden van individuele steun doet de gemeente dat met oog voor de eigen verantwoordelijkheid van mensen.
- Het aantal mensen in schulddienstverlening terugbrengen.
- Het inzetten van vrijwilligers bij budgetbeheer.

Dit wordt bereikt door:

- Het inzetten op arbeidsparticipatie en burgers zoveel mogelijk ten behoeve van de maatschappij in te zetten zie Maatschappelijk effect 1, Programma 4 Participatie.
- Het inzetten op een verbetering van de gezondheid, zie Programma 3 Zorg;
- Leergeld blijvend in te zetten; de aansluiting van Leergeld met het Jeugdsportfonds en het Jeugdcultuurfonds te realiseren.
- De vraaggerichte inzet van minimavoorzieningen, waardoor mensen financieel in de positie worden gebracht om deel te kunnen nemen aan de maatschappij (zie volgende doel) en het pakket aan minimavoorzieningen te verruimen.
- De doelgroep te vergroten tot 130% van het minimumloon
- In plaats van collectieve voorzieningen naar individueel maatwerk
- Een stimulerend minimabeleid te voeren, waarin de ontwikkeling van de mensen centraal staat
- Een inzet op preventie en vroegsignalering door contacten te onderhouden met zorgverzekeraars, nutsbedrijven, woningverhuurders, e.d..
- De dorpensteams in te zetten voor (vroeg)signalering
- Het samen met de ketenpartners bieden van een ondersteuningsplan op maat
- Belanghebbenden zoveel mogelijk steeds meer betalingen zelf te laten doen en hiervoor te leren het kasboek te gebruiken.
- Signalen vanuit de dorpensteams en externe partijen te onderzoeken en op basis hiervan de juiste klantbenadering te kiezen.

De totale begrote lasten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 729.349, waarvan € 687.495 beïnvloedbaar.

De totale begrote baten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 46.992, waarvan € 15.329 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 4 – Meer burgers met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt

Het college streeft naar een inclusieve samenleving en arbeidsmarkt op basis van gelijkwaardigheid. Voor iedere burger met of zonder arbeidsbeperking is er een plaats op de reguliere arbeidsmarkt. Om de inclusieve arbeidsmarkt tot een succes te maken moeten bedrijfsleven en de (locale)overheid hun verantwoordelijkheid nemen.

Participatiewet in relatie tot de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)

Met de invoering van de participatiewet, de aanscherping van de Wajong⁴ en het afsluiten van de toegang naar de WSW, moet de inclusieve arbeidsmarkt zijn beslag krijgen.

De huidige sociale werkvoorziening past om meerdere redenen niet in de inclusieve arbeidsmarkt. Daarnaast staan de kosten niet in verhouding tot de opbrengsten (bedrijfsresultaat) en ontvangen Rijksbijdrage. Gemeenten worden daarom uitgedaagd de sociale werkvoorziening anders te organiseren. In 2015 zal hiervoor een herstructureringsplan aan de Raad worden voorgelegd.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Maatschappelijk Effect	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Meer burgers met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt	Aantal burgers met een WSW –indicatie in de reguliere arbeidsmarkt (bron: gegevens Caparis en GR)	11 WSW-geïndiceerden werken o.b.v. een reguliere arbeidsovereenkomst in de vorm van begeleid werken.	16	25	40	60

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Streefwaarde: minstens 25 % van de WSW-ers is werkzaam in een regulier bedrijf
- Achtkarspelen draagt niet langer bij in de tekorten van Caparis
- Mensen die niet in een bedrijf kunnen werken krijgen een maatwerkoplossing
- De ontwikkeling van de Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen
-

Dit wordt bereikt door:

- de inzet van participatie (zie Maatschappelijk effect 1, Programma 4/Participatie).
- De samenwerking met de andere 7 gemeenten die aangesloten zijn bij de Gemeenschappelijk Regeling Sw Fryslân en Aandeelhouders van de NV.
- Een voorbeeldfunctie door de gemeente Achtkarspelen om vorm te geven aan de inclusieve arbeidsmarkt.
- Als variabele dient rekening gehouden te worden met de inhoud en tijdsplan van het herstructureringsplan;
- Deelname in diverse overlegstructuren waarin het gemeentebelang goed wordt meegenomen.
- Het aan de Raad aanbieden van de contourennotitie Participatiewet.
- Het oprichting van de MOA (zie Maatschappelijk effect 4, Programma 4/De MOA)
-

De totale begrote lasten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 6.461.631, waarvan € 23.724 beïnvloedbaar.

De totale begrote baten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 0, waarvan € 0 beïnvloedbaar.

⁴ Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten.

Incidentele Projecten

De Maatschappelijk Onderneming Achtkarspelen

De komende vier jaar willen we de Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen (MOA) realiseren. De werkzaamheden die vanuit de MOA worden verricht, zullen een bijdrage leveren aan de leefbaarheid van onze gemeente. Aan de andere kant zal de MOA een (tijdelijke) arbeidsplaats bieden aan degenen die (nog) niet een plaats op de reguliere arbeidsmarkt hebben weten te bereiken.

In 2015 willen we bereiken dat:

- het inhoudelijk concept van de MOA wordt vastgesteld
- de beoogde maatschappelijke effecten nader worden uitgewerkt en geformuleerd.
- Op basis van het inhoudelijk concept de juridische, organisatorische en financiële aspecten concreet vorm worden gegeven en ingevuld.

Dit wordt bereikt door:

- In 2014 zal het project beginnen; waarmee de contouren van het MOA, en de weg er naar toe, zullen worden vastgelegd.
- Het voorbereidende werk zal vooral in 2015 plaats vinden. Daarbij behoren onder meer het uitwerken en invullen van het concept MOA, afstemming werkprocessen met werk en inkomen, eventueel gevolgd door oprichting stichting, overeenkomsten met samenwerkingspartners. Als er gekozen wordt voor een nieuw zelfstandige organisatie, het opstellen van een business case om de financiële haalbaarheid door te rekenen, het eventueel huren van een gebouw. Het voorgenoemde is nog indicatief; na de project start up wordt de projectopzet nader uitgewerkt, waarbij de verdere uitwerking van het concept leidend zal zijn voor de vervolgstappen.

2016 en verder:

- 2016 wordt het concrete startjaar voor de MOA. In het huidige beeld zal er sprake zijn van een groeimodel.
- 2017 wordt het uitbouwjaar MOA waarbij aandacht zal zijn voor monitoring en sturing.
- In 2018 draait de MOA volledig.

Voor de uitwerking van de MOA zal naast de werkzaamheden van de eigen organisatie, extern onderzoek en begeleiding nodig zijn. Voor het daadwerkelijk op gang brengen zullen opstartkosten worden gemaakt, deze kosten zullen nader kunnen worden gespecificeerd in de loop van het project.

Geschat bedrag voor 2015 is € 50.000 (incidentele middelen)

Daarnaast zal personele inzet noodzakelijk zijn. Afhankelijk van de keuze voor het concept, zal dit uiteen lopen van 800 tot 2.000 uur ambtelijke inzet voor 2015.

Op termijn zal de MOA binnen de totale middelen voor het sociale domein moeten worden gerealiseerd.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Meer burgers participeren	-1.355	-1.262	-1.176	-782	-686	-593
Minder mensen doen een beroep op de vangnetvoorziening	-12.249	-10.897	-12.664	-12.576	-12.489	-12.404
Het aantal huishoudens in armoede wordt verlaagd	-645	-677	-729	-749	-660	-669
Meer burgers met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt	-6.350	-6.254	-6.462	-6.525	-6.131	-6.072
Uitvoeringskosten	-2.381	-2.064	-2.217	-2.225	-2.226	-2.224
Totaal Lasten	-22.980	-21.154	-23.248	-22.857	-22.192	-21.962
Meer burgers participeren	1.355	1.481	0	0	0	0
Minder mensen doen een beroep op de vangnetvoorziening	11.893	11.077	12.396	12.396	12.396	12.396
Het aantal huishoudens in armoede wordt verlaagd	77	61	47	47	47	47
Meer burgers met een arbeidsbeperking werken op de reguliere arbeidsmarkt	6.209	5.538	0	0	0	0
Uitvoeringskosten	1.488	106	108	108	108	108
Totaal Baten	21.022	18.263	12.551	12.551	12.551	12.551
Saldo programma 4 voor resultaatbestemming	-1.958	-2.891	-10.697	-10.306	-9.641	-9.411
Meer burgers participeren	-24	0	0	0	0	0
Minder mensen doen een beroep op de vangnetvoorziening	-1.761	0	0	0	0	0
Het aantal huishoudens in armoede wordt verlaagd	-6	0	0	0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	-1.791	0	0	0	0	0
Meer burgers participeren	274	0	0	0	0	0
Minder mensen doen een beroep op de vangnetvoorziening	506	0	268	180	94	9
Het aantal huishoudens in armoede wordt verlaagd	24	40	0	0	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	804	40	268	180	94	9
Saldo programma 4 na resultaatbestemming	-2.945	-2.851	-10.429	-10.126	-9.547	-9.402

Verklaring verschillen (2014 versus 2015):

Maatschappelijk effect 1

De inkomsten van maatschappelijk effect 1 (Re-integratie) ad. € 1.142.257 staan begroot bij de algemene dekkingsmiddelen.

Maatschappelijk effect 2

Het positieve resultaat op de inkomensvoorziening ad.€ 180.000 is vervallen met ingang van 2015.

Maatschappelijk effect 3

Verhoging van het budget door de Klijsmagelden ad. € 130.000, verlaging budget door dekking inzet van vrijwilligers budgetbeheer vanuit het re-integratiebudget.

Maatschappelijk effect 4

De inkomsten van maatschappelijk effect 4 (WSW) ad. € 5.657.600 staan begroot bij de algemene dekkingsmiddelen.

Uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten stijgen door hogere loonkosten ad. € 130.000.

In dit saldo zitten de volgende incidentele posten:

Incidentele uitgaven	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen	50	0	0	0

Programma 5 - Leefomgeving

Portefeuillehouder: M. de Haan

Wat willen we bereiken?

Achtkarspelen kent een prachtige woonomgeving. Door de ligging in de Noordelijke Fryske Wâlden kunnen we genieten van een eeuwenoud cultuurlandschap. De elzensingels, de houtwallen en de pingo's zijn karakteristiek.

Het is belangrijk om een balans te vinden tussen wonen en werken. Er moet ruimte geboden worden aan bedrijvigheid zonder dat dit het landschap of het woongenot aantast.

De dorpen en de gemeente hebben een rijke historie. De eigen identiteit en cultuur is sterk. Hoe we met elkaar leven in de dorpen en welke voorzieningen er zijn geeft de leefbaarheid weer.

Door vergrijzing en ontgroening kan de leefbaarheid in de kleinere dorpen onder druk komen te staan. Bezuinigingen leggen een druk op omvang en aantal van de voorzieningen. In Achtkarspelen kun je "noflik wenje" en dat moeten we voor de toekomst borgen.

Dit leidt tot de volgende maatschappelijke effecten:

- Een duurzame, schone en veilige leefomgeving creëren en in stand houden
- Behouden en zo mogelijk versterken van het openbaar groen en het unieke landschap in de gemeente
- Op duurzame wijze de aanwezige voorzieningen in stand houden of vernieuwen zodat deze voldoen aan de functionaliteits-eisen
- Het op een adequate manier ontdoen van afvalwater en het beperken van wateroverlast
- Een duurzame en efficiënte inzameling en verwerking en het bestrijden van zwerfafval

Wat gaan we daar in 2015 voor doen en wat gaat het kosten?

Maatschappelijk effect 1 - Een duurzame, schone en veilige leefomgeving creëren en in stand houden;

Wegenonderhoud

Het reguliere wegenonderhoud is gebaseerd op de beleidskeuzes die door de raad zijn gemaakt. Op 25 november 2010 heeft de gemeenteraad het gewenste kwaliteitsniveau van de gemeentelijke wegen vastgesteld. Er is gekozen om voor alle wegen binnen de gemeente het kwaliteitsniveau basis aan te houden. Er is niet gekozen voor een gedifferentieerd kwaliteitsniveau. De hiervoor benodigde financiële middelen zijn via het genoemde raadsbesluit beschikbaar gesteld. Hierbij is sprake van een jaarlijks structureel bedrag om het basisniveau te behouden en een jaarlijks bedrag voor het wegwerken van de aanwezige achterstand in wegenonderhoud.

De uitvoering van het wegenonderhoud is gebaseerd op de rapportage 'Vooruitblik en review 2011-2015 (wegbeheer Gemeente Achtkarspelen)'. Hierin is een meerjarenplanning opgenomen voor zowel het groot wegenonderhoud als de rioolvervangingen. Het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud is met ingang van 2013 getemporeerd en uitgesmeerd over een periode van 15 jaar in plaats van 10 jaar (gerekend vanaf 1-1-2011), wat neerkomt op het terugbrengen van het achterstallig wegenonderhoud met 6,67% per jaar.

De vraag is nu of we met de al ingeboekte verlagingen van de afgelopen jaren nog steeds kunnen voldoen aan het basisniveau en het inlopen van de achterstand in 15 jaar. In 2015 zal een nieuwe Review wegenonderhoud worden opgesteld waarin een antwoord wordt gegeven op deze vraag.

Bereikbaarheid

Een belangrijk middel om onze dorpen fysiek bereikbaar te houden is de inzet van openbaar vervoer. Alle dorpen worden op dit moment ontsloten. Het college wil dat de huidige situatie in ieder geval van kracht blijft dan wel verbeterd.

De A7 is een belangrijke verkeersader in Noord-Nederland en ontsluiting richting de rest van Nederland. Voor Achtkarspelen is het van belang dat er een goede ontsluiting is van de gemeente op de A7. Aspecten die hierbij een rol spelen zijn verkeersveiligheid en tijdsduur om de A7 te bereiken. Hoewel De Skieding (N358) een Provinciale weg is, en de opwaardering daarom ook door de Provincie wordt gerealiseerd, wil het college zowel ambtelijk als bestuurlijk de belangen van de gemeente behartigen en mee bepalen in het proces dat tot de opwaardering leidt.

In het kader van het realiseren van een extra sneltrein Groningen Leeuwarden (ESGL) wordt getracht het ov-netwerk een kwaliteitsverbetering te geven. Een van de maatregelen in het kader van de ESGL is om een gedeelte van het huidige enkelspoor te verdubbelen. Inzet vanuit het college is om aan te dringen op een vlotte uitvoering. Daarnaast is al door alle betrokken partijen afgesproken dat de extra sneltrein zal stoppen in Feanwâlden. Inzet vanuit de gemeente is er op gericht om Buitenpost als stopplaats van de huidige sneltrein te behouden.

De totale begrote lasten voor de maatschappelijke effecten in 'Wegen en verkeer' bedragen in 2015 € 4.504.651, waarvan € 2.881.421 beïnvloedbaar. De totale begrote baten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 55.289, waarvan € 8.500 beïnvloedbaar.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Alle dorpen fysiek bereikbaar houden door middel van openbaar vervoer	Aantal dorpen dat ontsloten wordt door openbaar vervoer	Alle dorpen	Idem	Idem	Idem	idem
Betere ontsluiting van de gemeente op de A7 middels opwaardering van de Skieding	Realisatie van de opwaardering	Nog niet gerealiseerd	Niet	Niet	Niet	Wel
Versnelde uitvoering van de verdubbeling van het spoor Leeuwarden – Groningen	Realisatie van de verdubbeling	Niet gerealiseerd	Niet	Niet	Niet	Wel
Buitenpost als stopplaats voor de huidige sneltrein behouden	Stopplaats voor de huidige sneltrein	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen

- Alle dorpen fysiek bereikbaar houden door openbaar vervoer
- Betere ontsluiting over de weg op de A7 door middel van de opwaardering van De Skieding;
- Versnelde uitvoering van de verdubbeling van het spoor Leeuwarden – Groningen;
- Buitenpost als stopplaats voor de huidige sneltrein behouden

Dit wordt bereikt door:

- Het uitvoeren van het groot wegenonderhoud binnen het door de gemeenteraad vastgestelde beleidskader;
- Deelname aan diverse overleggen in het netwerk met ketenpartners zoals Provincie Fryslân, Pro Rail, omliggende gemeenten waarbij de gestelde doelen als uitgangspunten worden beschouwd.
- Weginspecties, opstellen meerjarenonderhoudplanning en uitvoeren van (groot) onderhoud wegen.
- Onderhoud bebakening, onderhoud belijning c.a.
- Monitoren verkeersintensiteiten en snelheden op gemeentelijke wegen
- Treffen van maatregelen om de veiligheid te verbeteren

De totale begrote lasten voor de maatschappelijke effecten in 'Wegen en verkeer' bedragen in 2015 € 4.504.651, waarvan € 2.881.421 beïnvloedbaar. De totale begrote baten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 55.289, waarvan € 8.500 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 2 - Het betaalbaar houden van het openbaar groen door een besparing hierop te realiseren

De kwaliteit van de openbare ruimte is van grote invloed op de kwaliteit van de leefomgeving en de aantrekkelijkheid van de gemeente. Groen raakt mensen, de inwoners van Achtkarspelen voelen zich betrokken bij het landschap. De tekst van "De Wâldsang" geeft treffend uitdrukking aan dit collectief gevoel van verbondenheid met de omgeving: "Smûk skaadzjend beamtegrien oeral yn't rûn; 't Hôf klaaid yn bloiselwyt, geal sjongt en slacht....". Het openbaar groen en het onderhoud is een belangrijk bestanddeel van de leefomgeving. Het college streeft daarbij naar een op de maatschappelijke situatie afgestemde functionele onderhoud- en beheersituatie van het gemeentelijk openbaar groen. Ook heeft het behoud en de versterking van het unieke landschap en groen in de gemeente (en zijn omgeving) prioriteit. Daarvoor sluiten we waar mogelijk aan bij de ontwikkelingen binnen het Nationaal Landschap De Noordelijke Friese Wouden en ontwikkelingen in ANNO verband.

Naast de implementatie van een deel van de eerder opgelegde taakstellingen zal in 2015 nog invulling gegeven moeten worden aanvullende taakstellingen die in de financiële recapitulatie van deze programmabegroting zijn omschreven. Daarnaast wil Caparis vanaf 2014 afrekenen op basis van hun kostprijs berekening. Deze komt hoger uit dan het beschikbare gemeentelijke budget. Het hierdoor ontstane verschil zorgt dat er minder werk voor hetzelfde geld kan worden gedaan, ook een bezuiniging dus. In totaliteit komen de afzonderlijke kortingen van de afgelopen jaren neer op een forse budgettaire inkrimping. Dit heeft gevolgen voor het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte. Aan de invulling van deze taakstellende bezuinigingen wordt gewerkt. Zie ook het gestelde bij de Financiële recapitulatie.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Het betaalbaar houden van het openbaar groen door een besparing hierop te realiseren.	Aantal vierkante meters perken en plantsoenen dat omgevormd is naar goedkopere onderhoudsvarianten	Oppervlakte 2014	40.000	80.000	80.000	80.000

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen

- Besparing op gemeentelijk groenonderhoud in woonwijken en waar mogelijk verkoop c.q. verhuur van groenstroken aan bewoners.

Dit wordt bereikt door:

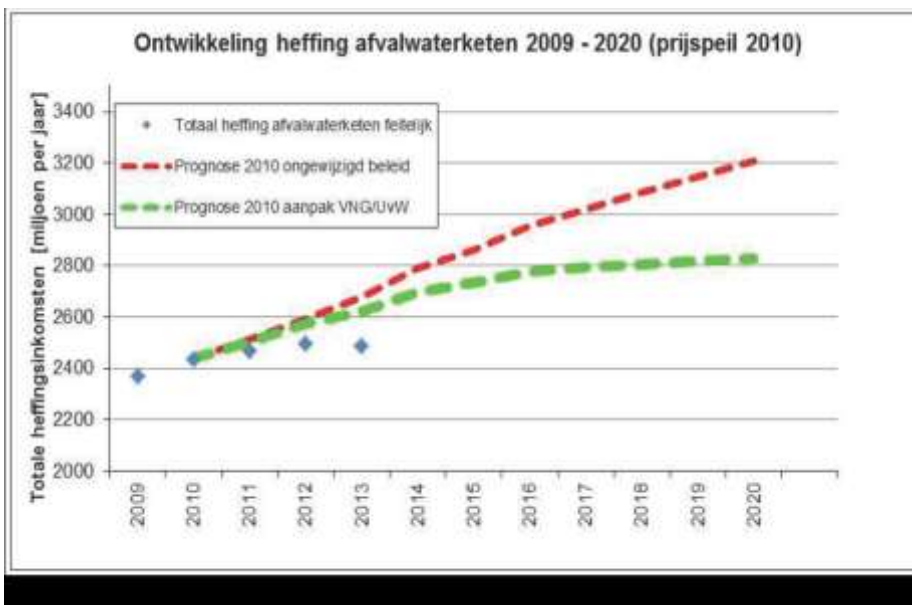
- Voorstellen van (verdere) maatregelen voor het realiseren van de opgelegde bezuinigingstaakstellingen
- Implementeren van en uitvoering geven aan deze maatregelen
- Uitvoeren regulier onderhoud en herinrichting
- Onderhoudsinspectie, veiligheidsinspectie, advies en registratie
- Toezicht / handhavingstaken uitvoeren

De totale begrote lasten voor de maatschappelijke effecten in 'Groen' bedragen in 2015 € 1.652.603, waarvan € 763.737 beïnvloedbaar. De totale begrote baten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 45.086, waarvan € 45.086 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 3 - Het op een adequate manier ontdoen van afvalwater en het beperken van wateroverlast

De taken en verplichtingen die de gemeente heeft op het gebied van riolering, zijn van oudsher vastgelegd in de Wet milieubeheer. Daarnaast is per 1 januari 2008 de Wet Gemeentelijke watertaken van kracht. Binnen deze kaders zijn beperkte beleidskeuzes mogelijk. Deze zijn door de raad vastgesteld in het verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) 2010-2014. Het GRP richt zich, naast het operationeel beheer, op de invulling van de nieuwe watertaken en het voorkomen van wateroverlast. Voor 2015 vullen we de taken op het gebied van riolering in conform dit GRP door deze te extrapoleren. In de tweede helft van 2015 zal getracht worden om een nieuw opgesteld GRP voor te leggen.

Daarnaast speelt in de waterketen de discussie over 'minder meerkosten'. De Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens en provincie Fryslân hebben de gezamenlijke ambitie onderschreven om in gezamenlijkheid de kosten in de waterketen voor de inwoners van Fryslân te beperken. Let wel: het gaat hier dus niet om een bezuiniging maar een beperking van de stijging van de kosten en de daaraan gekoppelde rioolheffing. Hiervoor hebben de portefeuillehouders Water in 2010 een handtekening onder het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK) gezet. Sindsdien is de opgave nader uitgewerkt tot een potentieel van 'minder meerkosten' dat oploopt tot €12 miljoen per jaar voor alle waterketenpartijen in Friesland gezamenlijk, te realiseren vanaf 2020. De portefeuillehouders Water hebben afgesproken om zich hier met een inspanningsverplichting aan te committeren.

Ten aanzien van de rioolheffing wordt deze met ingang van 2015 100% kostendekkend gemaakt wat zal leiden tot een stijging van de rioolheffing. Voor de verdere uitwerking wordt verwezen naar de paragraaf 'lokale lasten'.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Het op een adequate manier ontdoen van afval- en regenwater en het beperken van wateroverlast	Afgekoppeld verhard- en dakoppervlak / jaar (totaal)	2011 (10.000 m2)	19.000	21.000	23.000	25.000

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen

- In het coalitieakkoord zijn geen specifieke doelen ten aanzien van dit maatschappelijk effect opgenomen

Dit wordt bereikt door:

- Het uitvoeren van het operationele beheer van de riolering;
- Het uitvoering geven aan het GRP onder andere door de aanleg van regenwaterstructuren
- Evalueren van het huidige GRP en het opstellen van een nieuw GRP
- Inspecties uitvoeren, opstellen van meerjarenonderhoudplanning en uitvoeren van (groot) onderhoud
- Burgers en leerlingen milieubewust maken met behulp van de inzet van het NME
- Onderzoek (laten) doen naar wateroverlastsituaties
- Uitvoeren baggerwerkzaamheden
- Afkoppelen van hemelwaterafvoer

De totale begrote lasten voor het maatschappelijke effect 'riolering' bedragen in 2015 € 1.992.437, waarvan € 815.950 beïnvloedbaar. De totale begrote baten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 2.675.013, waarvan € 2.675.013 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 4 - Een duurzame en efficiënte inzameling en verwerking en het bestrijden van zwerfafval

Afvalinzameling en –verwerking is in principe kostendekkend. De tendens dat afvalstoffen steeds vaker kunnen worden hergebruikt of benut als grondstof blijft een belangrijke ontwikkeling op dit gebied. Enerzijds vanwege duurzaamheidsaspecten maar ook biedt het vermarkten van afval financiële mogelijkheden. Daarnaast worden verwerkingstechnieken steeds efficiënter. Deze factoren kunnen in de toekomst mogelijk leiden tot een lagere afvalstoffenheffing. Het college heeft ervoor gekozen het brengen van afval naar de milieustraat gratis te maken. De kosten (gemiste opbrengsten) hiervan worden in de afvalstoffenheffing verrekend. De praktische invulling op het terrein zelf moet nog vorm krijgen. De mogelijkheid om afval gratis naar het milieuterrein te kunnen brengen kan een positief effect hebben op de totale scheidingsrespons omdat de drempel iets naar de milieustraat te brengen (in plaats van in de restafvalcontainer te deponeren) hierdoor lager is.

Daarnaast wordt, in gezamenlijkheid met de andere Omrin gemeenten, onderzocht of er tussen de verschillende milieustraten ook samengewerkt kan worden. Ook worden mogelijkheden om de afvalscheiding verder te optimaliseren onderzocht. Het kan daarbij zowel om bron- als nascheiding gaan. Achtkarspelen is hier via deelname aan werkgroepen bij betrokken.

Het voorkomen van het ontstaan van zwerfafval draagt bij aan een goed milieu. In het Raamakkoord verpakkingen zijn afspraken gemaakt tussen het bedrijfsleven en de overheid over het aanpakken van zwerfafval. Er is hiertoe de komende jaren jaarlijks 20 miljoen euro beschikbaar. Dit bedrag zal over de gemeenten worden verdeeld. Dit geld moet in gezet worden voor de extra aanpak van zwerfafval. Er wordt gewerkt aan de kaders voor de inzet hiervan.

Zeer recent is duidelijk geworden dat er door het rijk per 1 januari 2015 een verbrandingsbelasting worden geheven. De consequenties van deze afgekondigde beleidsmaatregel worden nog nader beschouwd in de paragraaf lokale heffingen.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Zorg voor en een goed milieu en het verminderen van de hoeveelheid zwerfafval. Bewoners bewust maken van hun eigen invloed hierop. Het maken van een projectplan voor de inzet van de beschikbare rijksmiddelen.	Aantal activiteiten die bijdragen aan het realiseren van de doelen (vermindering hoeveelheid en bewustwording).	Aantal activiteiten 2014 - 3 (himmelwike, maatschappelijke stage, dorpschoonmaakactie)	4	5	6	6
	Van de aanwezige scholen in Achtkarspelen doet 80% mee aan een of meerdere activiteiten		80%	80%	80%	80%
Er moet nu betaald worden voor het brengen van afval op de milieustraat. Onderzoeken van de (financiële en milieutechnische) consequenties wanneer dit gratis zou zijn. Streefwaarden zijn pas vast te stellen na het inzichtelijk hebben van de mogelijkheden en verwachte gevolgen	Sorteeranalyses van (rest)afval	Analyses afgelopen jaren		Idem	Idem	Idem
	Hoeveelheid en fracties van de verschillende afvalstromen op milieustraat					
	Kosten/baten					

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen

- Het bestrijden van zwerfafval
- In het coalitieakkoord zijn geen concrete punten op dit gebied genoemd. Wel is, zoals hierboven aangegeven, ervoor gekozen het brengen van afval naar de milieustraat gratis te maken.

Dit wordt bereikt door:

- Burgers, vooral jeugd, bewust maken van het probleem en hun rol bij het voorkomen
- Voor de inzet van de beschikbare rijksmiddelen een integraal, breed gedragen projectplan maken waarbij diverse afdelingen zullen worden betrokken.
- In beeld brengen van de (financiële en milieutechnische) effecten wanneer dit gratis is.
- Praktisch invulling geven aan het gratis brengen van afval op het milieuterrein
- In gezamenlijkheid met de andere Omrin gemeenten, onderzoeken of er tussen de verschillende milieustraten ook samengewerkt kan worden.
- Mogelijkheden om de afvalscheiding verder te optimaliseren onderzoeken. Bijvoorbeeld door deelname aan werkgroepen.

De totale begrote lasten voor het maatschappelijke effect 'afval' bedragen in 2015 € 2.857.323, waarvan € 2.782.943 beïnvloedbaar. De totale begrote baten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 3.464.624, waarvan € 3.429.603 beïnvloedbaar.

Uitvoeringskosten programma 5 – Leefomgeving

De totale begrote lasten voor Gebouwen bedragen in 2015 € 591.702, waarvan € 575.073 beïnvloedbaar. De totale begrote baten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 35.846, waarvan € 35.846 beïnvloedbaar.

De totale uitvoeringskosten voor dit programma bedragen € 0. Daar staan € 1.374 aan inkomsten tegenover.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Wegen en verkeer	-5.771	-7.123		-4.884	-4.376	-4.246
Groen	-1.767	-1.588		-1.497	-1.486	-1.452
Riolering	-1.870	-2.253		-2.373	-2.420	-2.500
Afval	-3.006	-2.784		-2.872	-2.870	-2.868
Gebouwen	-513	-631		-591	-590	-517
Uitvoeringskosten	0	-29		0	0	0
Totaal Lasten	-12.927	-14.408		-12.217	-11.742	-11.583
Wegen en verkeer	307	907		55	55	55
Groen	33	5		6	6	6
Riolering	2.272	2.174		2.498	2.557	2.616
Afval	3.511	3.220		3.438	3.447	3.456
Gebouwen	45	11		36	36	36
Uitvoeringskosten	1	4		1	1	1
Totaal Baten	6.169	6.321		6.034	6.102	6.170
Saldo programma 5 voor resultaatbestemming						
Wegen en verkeer	0	0		0	0	0
Groen	0	-45		-45	-45	-45
Riolering	0	0		0	0	0
Afval	0	0		0	0	0
Gebouwen	0	0		0	0	0
Uitvoeringskosten	0	0		0	0	0
Totaal Lasten (reservemutaties)	0	-45		-45	-45	-45
Wegen en verkeer	287	414		0	0	0
Groen	50	61		40	22	35
Riolering	150	520		177	118	59
Afval	124	73		26	18	9
Gebouwen	0	0		0	0	0
Uitvoeringskosten	0	0		0	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	611	1.068		243	158	103
Saldo programma 5 na resultaatbestemming	-6.147	-7.064		-5.985	-5.527	-5.355

Vergelijking begroting 2015 met begroting 2014 na wijziging:

Wegen en verkeer

De planning van de wegen en het moment van het starten met afschrijven is aangepast, wat leidt tot een verlaging van de kapitaallasten.

Daarnaast bevatte 2014 een aantal grote incidentele projecten, zoals de ontsluiting van het Lauwerskwartier, de uitbreiding van de parkeervoorziening stationsgebied en uit het verleden overgehevelde budgetten voor de inhaalslag op wegenonderhoud.

Groen

Geen noemenswaardige verschuivingen

Gebouwen

Vanaf 2015 ontvangen we inkomsten van de Brandweer voor de huisvesting van de buitendienst. Daarnaast zijn de kosten voor de huisvesting van de buitendienst iets afgenomen.

Riolering

De planning van de investeringen in riolering is aangepast, wat leidt tot een verlaging van de kapitaallasten. Daarnaast zijn de inkomsten aan rioolheffing verhoogd, door het kostendekkend maken van de tarieven. Dit leidt automatisch ook tot een verlaging van de uitname uit de reserve.

Afval

De kosten voor afval zijn vrijwel gelijk gebleven. De inkomsten zijn hoger door het kostendekkend maken van de tarieven. Dit leidt automatisch ook tot een verlaging van de uitname uit de reserve.

In dit saldo zitten de volgende incidentele posten:

Incidentele uitgaven	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Budget om verhuur groenstroken mogelijk te maken	25	0	0	0
Uitbreiding parkeervoorziening stationsgebied	206	206	0	0
Centrumplan Buitenpost	123	123	0	0
Omgeving Kruidhof	213	213	0	0
Desinvestering openbare verlichting	0	0	104	93
Eenmalige gratificaties (ambtsjubilea)	4	0	0	0

Programma 6 - Ontwikkeling

Portefeuillehouder: M. van der Veen

Wat willen we bereiken?

Binnen programma 6 staan de thema's werken, wonen, recreatie en duurzame ontwikkeling centraal en is het ruimtelijk beleid en de vergunningverlening voorwaarden scheppend. De nadruk ligt op het voeren van een toekomstgericht beleid waarin de effecten van de voorspelde krimp worden opgevangen en waarbij actief wordt ingezet op de kansen die er zijn.

Het adequaat aanpakken van de gevolgen van de demografische veranderingen vraagt om samenwerking tussen overheden, maatschappelijke organisaties als corporaties en zorginstellingen, het bedrijfsleven en particulieren.

Ambitie is om onze gemeente als aantrekkelijk woon- en werkgebied te versterken. Het (blijven) investeren in economische ontwikkeling is één van de speerpunten. De gemeente realiseert zich dat economische ontwikkeling gemeentegrenzen overstijgt. De Agenda Netwerk Noordoost (ANNO) vormt de basis voor de regionale economische ontwikkeling.

Wat betreft de financiering van de regionale projecten zal worden ingezet op een bundeling van externe en interne fondsen. Het streven is om voor de projecten in dit kader een beroep te doen op Europese gelden, Rijksmiddelen en Provinciale fondsen.

Voor de noodzakelijke gemeentelijke cofinanciering is het OntwikkelingsFonds Achtkarspelen (OFA) aangewezen.

De volgende maatschappelijke effecten worden nagestreefd:

- Versterking van de economische positie van de gemeente Achtkarspelen en daarmee behoud en waar mogelijk groei van de werkgelegenheid.
- Versterking van de recreatieve en toeristische sector.
- Kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor burger en bedrijf worden via efficiënt georganiseerde vergunningprocedures mogelijk gemaakt.
- Een toereikend, duurzaam, kwalitatief goed en op de behoefte afgestemd woningaanbod
- Het beleid is uitnodigend en biedt ruimte voor ontwikkeling.
- Zorg dragen voor een veilige, leefbare en duurzame samenleving.
- Een aantrekkelijke en toekomstbestendige Kruidhof.

Wat gaan we daar in 2015 voor doen en wat gaat het kosten?

Maatschappelijk effect 1 – Werken

Versterking van de economische positie van de gemeente Achtkarspelen en daarmee behoud en waar mogelijk groei van de werkgelegenheid.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden				
			2015	2016	2017	2018	
Verdere ontwikkeling bestaande bedrijventerreinen richting A7.	M2 uitgeefbaar terrein	Provinciale behoefteaming	Besluit door raad over vervolg				
Ontwikkeling gebied Skûlenboarch-Westkern (ontsluiting + recreatiestrand)	Vaststelling bestemmingsplan Start werkzaamheden		X X				
Realisatie (nat) bedrijventerrein bij Skûlenboarch	Vastgesteld PIP	geen	wel				
Bestaande werkgelegenheid behouden en versterken	Werkgelegenheidcijfers (aantal banen >15 uur) (provincie Fryslân i.s.m. KvK)	7075 in 2013	5% meer	5% meer	5% meer	5% meer	
De werkgelegenheid in Achtkarspelen vergroten	idem						
Hoogwaardige en innovatieve werkgelegenheid in de regio vergroten	aantal bijeenkomsten mbt hoogwaardige en innovatieve bijeenkomsten in de regio		4 bijeenkomsten	4 bijeenkomsten	4 bijeenkomsten	4 bijeenkomsten	
Het blijven bieden van een goed vestigingsklimaat voor ondernemers	Uitgeven Ondernemersmagazine	4 keer per jaar	4 keer per jaar	4 keer per jaar	4 keer per jaar	4 keer per jaar	
	Bedrijfsbezoeken	30	30	30	30	30	
	Cijfer tevredenheid ondernemers (cf. Ranking verkiezing ondernemervriendelijkste gemeente Noord-Nederland)	8e van Friesland in 2012/2013	Behoud van tot tien positie	Behoud van tot tien positie	Behoud van tot tien positie	Behoud van tot tien positie	
Aantal zelfstandige ondernemers vergroten	aantal startende bedrijven binnen de gemeente	61 nieuwe inschrijvingen in 2013	10% meer	10% meer	10% meer	10% meer	
	aantal bijeenkomsten voor startende ondernemers	8 in 2013	8	8	8	8	
Achtkarspelen stimuleert en faciliteert de ontwikkeling van innovatieve broedplaatsenlocaties	partnerschap innovatiehuis	partner	partner	partner	partner	partner	
Aanleg van een glasvezelnetwerk	operationeel glasvezelnetwerk		pilot Surhuis terveen				hele gemeente

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Verdere ontwikkeling bestaande bedrijventerreinen richting A7
- Gebiedsontwikkeling Skûlenboarch-Westkern middels een ontsluitingsweg Drogeham-Skûlenboarch

- Realisering natte bedrijventerrein Skûlenboarch
- Bestaande werkgelegenheid behouden en versterken
- De werkgelegenheid in Achtkarspelen vergroten
- Hoogwaardige en innovatieve werkgelegenheid in de regio vergroten
- Het blijven bieden van een goed vestigingsklimaat voor ondernemers
- Aantal zelfstandige ondernemers vergroten
- Bij aanbesteding van werken zoveel mogelijk (meervoudig) of onderhands aanbesteden aan lokale ondernemers
- Achtkarspelen stimuleert en faciliteert de ontwikkeling van innovatieve broedplaatsenlocaties
- Aanleg van een glasvezelnetwerk

Dit wordt bereikt door:

ANNO

De Agenda Netwerk Noordoost (ANNO) vormt de basis voor de (sociaal-) economische projecten en activiteiten. In 2015 wordt verder gewerkt aan de projecten die voor de regio en onze gemeente van belang zijn. De voor onze gemeente voornaamste projecten binnen het thema Ontwikkeling zijn:

- voorbereiden opwaardering van De Skieding (programma. 5);
- aanleg basisstructuur glasvezelnetwerk (back bone);
- benutten mogelijkheden spoor (programma 5);
- verdere planontwikkeling Buitenpost (Kruidhof, stationszone, centrumontwikkeling);
- gebiedsontwikkeling Skûlenboarch-Westkern.

In 2015 zal ook gestart worden met de voorbereiding van ANNO 2 in welk kader de regionale en gemeentelijke ambities voor de periode na 2015 vorm zullen krijgen. Voor dekking van structurele en eenmalige kosten kan het OFA (Ontwikkelingsfond Achtkarspelen) worden ingezet.

Werkgelegenheid

Om groei van de werkgelegenheid te realiseren en de werkloosheid terug te dringen is een actieve samenwerking tussen arbeidsmarkt, onderwijs en overheid noodzakelijk. Projecten als Bouwen aan Ambitie waar onderwijsinstellingen in Achtkarspelen betrokken worden bij concrete projecten is een goed voorbeeld van een integrale aanpak (zie programma 2).

Investerings in Achtkarspelen, zoals volgend uit de ANNO agenda, zijn bitter noodzakelijk om de lokale arbeidsmarkt zoveel mogelijk te ondersteunen. Hiervoor willen we bij aanbestedingen zoveel als mogelijk lokale en regionale bedrijven betrekken waarbij veel mensen uit Achtkarspelen werkzaam zijn.

In het werkgeversteam wordt nauw samengewerkt door EZ en WIZ. Het team heeft als doel de mobiliteit op de arbeidsmarkt te stimuleren. Het team creëert samen met werkgevers werkgelegenheidsprojecten en stagemogelijkheden om mensen met een uitkering nieuwe kansen te bieden.

Voor de groei van het bestaand bedrijfsleven streeft de gemeente na dat het exporterend vermogen van het bedrijfsleven vergroot wordt. Hiervoor wordt aansluiting gezocht bij de uitgangspunten en projecten van de Kamer van Koophandel. Naast export is ook innovatie een noodzaak.

Stimuleren ondernemerschap

Zelfstandig ondernemerschap levert een belangrijke bijdrage aan de groei, werkgelegenheid en innovatiekracht van Achtkarspelen. In de eerste plaats is er een direct werkgelegenheidseffect. Ten tweede is de ontwikkeling van het aantal starters belangrijk voor de werkgelegenheidsontwikkeling en de prestaties van bestaande bedrijven. Om zelfstandig ondernemerschap te stimuleren worden er ook in 2015 starteravonden in de regio georganiseerd en wordt het ondernemerschap binnen het onderwijs gestimuleerd. ZZP-ers worden in de regio goed geïnformeerd over mogelijkheden en risico's.

Ook is het van belang starters ruimtelijk te faciliteren; bedrijfsverzamelgebouwen worden mogelijk gemaakt, bij nieuwe bedrijventerrein aanbod van kleine(re) kavels, het werken vanuit huis wordt gestimuleerd.

Het vormen van netwerken is van groot belang voor een sterke lokale economie. Wij willen bestaande netwerken van de gemeentelijke ondernemersverenigingen dan ook faciliteren en initiatieven voor nieuwe netwerken ondersteunen. Ook regionaal pakken we dit op via het ambitieproject 'Versterken ondernemersnetwerken'. Regionaal blijven we het ondernemerblad uitgeven om informatie te verstrekken, verbindingen te maken en de regionale samenwerking vorm te geven.

Glasvezel

De ambitie is om glasvezel gemeentebreed uit te rollen. In 2015 wordt een visie ontwikkeld over de totale verglazing van onze gemeente, inclusief Fiber to the home. In delen van Surhuisterveen is er voldoende vraag vanuit het bedrijfsleven om in 2015 met een eerste aanleg van glasvezel te starten.

Innovatie

De gemeente kan innovatie stimuleren door goede voorlichting te geven over subsidies voor innovatie in samenwerking met het SNN. Een bemiddelende rol is voor de gemeente weggelegd als het gaat om stagiaires en trainees. De gemeente onderhoudt een goede relatie met onder andere de Kenniswerkplaats. Duurzame bedrijfsvoering bij bedrijven wordt gestimuleerd met aandacht voor People, Planet en Profit (ook wel: de drie P's). Het duurzaamheidsbeleid in de regio wordt verder vorm gegeven en het Koplopertraject verder uitgerold. Dit wordt bekostigd uit het duurzaamheidsbudget.

Op gebied van innovatie ziet de gemeente een belangrijke rol voor het Innovatiehuis Lauwersdelta weggelegd. De gemeente is partner van het Innovatiehuis, samen met enkele toonaangevende bedrijven uit de gemeente/regio. Het wordt de uitdaging voor de komende jaren om het innovatiehuis op een hoger plan te krijgen. Begin 2015 moet hier een voorstel voor komen hoe dit gerealiseerd zou kunnen worden zodat hier in 2015 mee gestart kan worden.

De gemeente ondersteunt het regionale initiatief van een Innovatieprijs voor ondernemers in Noordoost.

Goed vestigingsklimaat

Op gemeentelijk niveau willen we de dialoog met het bestaande bedrijfsleven op een hoog peil houden door regelmatig overleg met de verschillende bedrijfsverenigingen en via individuele bedrijfsbezoeken. Signalen die we hier opvangen moeten actief leiden (indien mogelijk) tot veranderingen binnen de dienstverlening. Een Klant Volg Systeem helpt om ontwikkelingen en activiteiten bij bedrijven beter te registreren en te monitoren.

Initiatieven in de verschillende (winkel)centra's worden ondersteund met inzet en middelen om op deze manier de leefbaarheid en werkgelegenheid van de verschillende dorpen te behouden en te versterken. Hierbij ligt de nadruk op de regionale centra Buitenpost en Surhuisterveen.

Binnen de gemeente willen we graag ruimte bieden aan (nieuwe) bedrijven. Op basis van de nieuwe provinciale behoefteraming van eind 2014 zal in 2015 worden geadviseerd over de verdere ontwikkeling van extra bedrijventerrein bij Surhuisterveen. Op locaties buiten het bedrijventerrein denken we in mogelijkheden met bestemmingsplannen die niet conserverend zijn maar ruimte scheppend.

Voor de realisering van een nat bedrijventerrein bij Skûlenboarch is de insteek een plan dat al naar gelang de concrete behoefte aan passende bedrijfsvestigingen stapsgewijs door middel van wijzigingsbevoegdheden kan worden ingevuld.

De totale begrote kosten voor het maatschappelijke effect 'Werken' bedragen in 2015 € 204.136, waarvan € 73.736 beïnvloedbaar. De totale begrote inkomsten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 20.213, waarvan € 0 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 2 - Recreatie en Toerisme

Versterking van de recreatieve en toeristische sector.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Actueel fietspadenplan	Aantal aangelegde fietspaden			1	1	1
Nieuw beleid op het gebied van verblijfsrecreatie.	Beleidsnotitie		1			
Nieuw beleid voor cultuurtoerisme	Beleid		1			
Het 'verhaal' rond de Tsjoele Tjerke weer zichtbaar maken	Uitgewerkt plan rondom Tsjoele Tjerke		1			
Door middel van incidentele subsidie proberen de musea te helpen hun bezoekersaantallen te verhogen.						
Het doel is de nieuwe toeristische organisatie RMT voor Noordoost Friesland (financieel) te faciliteren zodat zij de bekendheid van onze gemeente en de regio kunnen bevorderen.	Hiervoor moeten ze onderstaande basis werkzaamheden voor doen: E-marketing Marketingcampagnes Ondersteuning gastheerschap Coördinatie en afstemming Provinciale marketingorganisatie					
Een stappenplan waarin staat aangegeven hoe we het plan Doorvaart Achtkarspelen verder kunnen brengen, wat de mogelijkheden zijn qua financiering etc..	Uitgewerkt stappenplan		1			

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- De wandel- en fietsmogelijkheden worden uitgebreid, zoveel mogelijk door oude kerk-, fiets- en trekkpaden weer op te knappen, in afstemming met andere gemeenten
- Plan Doorvaart Achtkarspelen stimuleren
- Verblijfsrecreatie bevorderen
- Cultuurtoerisme stimuleren
- Het bezoekersaantallen van de Kruidhof/IJstijdenmuseum/Themapark De Spitkeet verhogen
- Bekendheid en klantgerichtheid van het toerisme verbeteren

Dit wordt bereikt door:

Fietspadenplan

Fietsen in Fryslân is de meest populaire activiteit onder toeristen. In 2015 gaan we het fietspadenplan, waarin we de nog ontbrekende schakels aangeven, actualiseren, waarna we vanaf 2016 beginnen met de realisatie hiervan.

Doorvaart Achtkarspelen

In 2014 wordt er gewerkt aan een stappenplan waarin we aangeven hoe we het plan Doorvaart Achtkarspelen verder kunnen brengen, wat de mogelijkheden zijn qua financiering

enzovoort. In 2015 zullen de stappen die genoemd zijn in het stappenplan nader worden uitgewerkt.

Verblijfsrecreatie bevorderen

Beleidsmatig ruimte bieden aan het vestigen van nieuwe recreatieve verblijfsmogelijkheden en bij bestaande verblijfsaccommodaties ruimte bieden voor kwaliteitsverbetering. Daarnaast zal hier beleid voor worden ontwikkeld.

Cultuurtoerisme

In 2014 worden er plannen gemaakt rondom de Tsjoele Tsjerke. Die zullen in 2015 worden uitgewerkt. Daarnaast zal er beleid voor cultuurtoerisme worden ontwikkeld. Dit zal in een hoofdstuk van de nieuwe beleidsnota recreatie en toerisme en/of cultuurnota worden opgenomen. Nieuwe actiepunten op dit gebied zullen gefinancierd worden door beide beleidsvelden.

De bezoekersaantallen van de Kruidhof/IJstijdenmuseum/Themapark De Spitkeet verhogen

Omdat we geen subsidierelatie met de Spitkeet en het IJstijdenmuseum hebben kunnen we hier niet rechtstreeks invloed op uitoefenen. Wat we kunnen doen is subsidieaanvragen van hun honoreren die hun musea verbeteren, meer publiek gaan trekken enzovoort. Voor de komende jaren heeft de Spitkeet nog diverse plannen, zoals het vergroten van de ontvangstruimte, realiseren van opslagruimte voor hun materiaal met op zolder een depotruimte.

Bekendheid en klantgerichtheid van het toerisme verbeteren

Op het gebied van de marketing en het gastheerschap van de regio wordt ingezet op de nieuwe netwerkorganisatie, Stichting regiomarketing en toerisme (RMT), die vanuit het bedrijfsleven wordt (aan)gestuurd. Deze nieuwe organisatie heeft tot doel de regio en de individuele gemeenten in brede zin op de kaart te zetten. Er is structureel een bijdrage aan RMT in de begroting opgenomen. Gebleken is dat dit niet voldoende is. Het tekort kan worden gefinancierd uit de OFA-gelden.

Beleidsnota

In onze gemeente liggen er de nodige kansen en uitdagingen om de sector verder te ontwikkelen. In 2015 stellen we een nieuwe nota Recreatie en Toerisme op, in samenwerking met de gemeenten in Noordoost Fryslân, inclusief een uitvoeringsplan. De uitvoering in de jaren daarna moet bijdragen aan het vergroten van de toeristische en recreatieve sector en daarmee zorgen voor een groei van arbeidsplaatsen en bestedingen.

Lokale initiatieven

Ambitie is om de toegankelijkheid van het gebied te bevorderen en kansrijke lokale initiatieven te ondersteunen (bijvoorbeeld De Spitkeet, ontwikkeling van kanoroutes, recreatieve/educatieve wandelpaden, recreatieve plannen vanuit de Plaatselijk Belangen etc.).

Strand Skûlenboarch

In 2015 zal het strand bij Skûlenboarch worden aangelegd. Voor de aanleg van het strand komen we ten opzichte van de beschikbare middelen tekort. Dit tekort kan gefinancierd worden met OFA-gelden. De onderhoudskosten voor het strand worden geraamd op € 15.000,- per jaar.

De totale begrote kosten voor het maatschappelijke effect 'recreatie' bedragen in 2015 € 74.632, waarvan € 74.223 beïnvloedbaar. De totale begrote inkomsten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 87, waarvan € 87 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 3 – vergunningverlening

Kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor burger en bedrijf worden via efficiënt georganiseerde vergunningprocedures mogelijk gemaakt.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Naast Rijksmonumenten, ten minste (50?) gemeentelijke beeldbepalende, karakteristieke en historische zaken en landschappen aan te wijzen die de plaatsgebonden geschiedenis vertolken en de plaatselijke cultuur zichtbaar maken.	Aanwijzingsbesluiten	Nu hebben we geen gemeentelijke monumenten	Voor 50 panden een aanwijzings besluit.			
Uitvoering van het project "Betere bescherming cultuurlandschap en landschappelijke elementen".	Inventarisatie-resultaten	geen	Inventarisatie. Opzet toezicht en handhaving plan Uitvoering	Uitvoering		
Het lean maken van vergunningprocedures waarbij de wettelijke termijnen gerespecteerd worden.	Toetsingsprotocol	Huidig toetsingsprotocol	Met T-diel het proces van vergunning verlening efficiënt en klantgericht inrichten in de werkmaatschappij	Uitvoering geven		
Strak toezicht op de GR Fumo	GR Fumo	geen	Ambtelijk advies op vergaderstukken Fumo	Gelijk aan 2015	Gelijk aan 2015	Gelijk aan 2015
Doelmatige handhaving vergunningvoorschriften waarbij in de eerste plaats gekeken wordt naar de bedoeling van de wetten in plaats van de formele toepassing.	Handhavingsbeleid	Huidig handhavingsbeleid	Nieuw handhaving beleidsplan uitvoering	Uitvoering		
Maken van een plan van aanpak om gefaseerd een omgevingsplan/visie te maken.	Beleidsplan/visie/werkplan	geen	Maken van een plan van aanpak	Visie ontwikkelen	Omgevingplan tot stand brengen	
Het tegen gaan van de opslag van radioactief materiaal en chemisch afval	raadsbesluit	geen	Ontwikkeling volgen	Gelijk aan 2015	Gelijk aan 2015	Gelijk aan 2015
Tegengaan van de winning van schaliegas	raadsbesluit	geen	Ontwikkeling volgen	Gelijk aan 2015	Gelijk aan 2015	Gelijk aan 2015
Verpaupering actief bestrijden	Plan van aanpak verpaupering	Inventarisatie verpaupering	Uitvoering van het project			

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Betrouwbare en korte vergunningprocedures.
- Doelmatige handhaving vergunningsvoorschriften, waarbij in de eerste plaats wordt gekeken naar de bedoeling van de wetten in plaats van de formele toepassing
- Een milieubeleidsplan en –werkplan dat praktisch is, breed gedragen en gericht op het milieurendement
- Verpaupering actief bestrijden

Dit wordt bereikt door:*Toezicht en handhaving*

Per 1-1-2013 is het gezamenlijke team Toezicht & Handhaving van de gemeente Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen gestart.

Vereenvoudiging vergunningverlening

In het kader van de uitvoering van de raadsmotie "Minder regels meer service" zullen wij in 2015 verdere stappen zetten t.a.v. het dereguleringsproces onder meer door voorstellen te doen over vereenvoudiging van WABO en APV-procedures.

Aanpak verpaupering

De effecten van de aanpak van de verpaupering zijn duidelijk zichtbaar geworden. Het is een onderwerp dat continu aandacht behoeft. In 2015 gaan we verder met de aanpak van verpauperde panden en terreinen waarbij de ambitie is om op een aantal prominente locaties duidelijk vooruitgang te boeken. In de jaren daarna zullen de uitvoeringskosten naar verwachting afnemen.

Monumenten

In 2013 is een beleids- en uitvoeringsplan op het gebied van potentiële gemeentelijke monumenten aan de raad voorgelegd. In 2015 wordt uitwerking aan dit plan gegeven. Ambitie is om gemeentelijke beeldbepalende, karakteristieke en historische zaken en landschappen aan te wijzen die plaatsgebonden geschiedenis vertolken en de plaatselijke cultuur zichtbaar maken. Ook zal uitvoering worden gegeven aan het project "betere bescherming cultuurlandschap en landschappelijke elementen.

Stopzetten starterlening

De starterlening is in het leven geroepen ter stimulering van de doorstroming op de woningmarkt en om starters een kans te bieden in een tijd waarbij geldverstrekkers steeds strengere eisen stellen. De dalende huizenprijzen en de lage hypotheekrente in combinatie met de noodzaak om te bezuinigen maken dat per 1 januari 2015 wordt gestopt met deze lening.

Stopzetten duurzaamheidslening

In combinatie met het project 'duorsum dwaande mei wenjen' is de afgelopen jaren een duurzaamheidslening aangeboden. Per 1 januari 2015 zal deze worden stopgezet en zullen er geen nieuwe leningen meer worden verstrekt.

De totale begrote kosten voor het maatschappelijke effect 'Vergunningverlening' bedragen in 2015 € 681.529, waarvan € 469.353 beïnvloedbaar. De totale begrote inkomsten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 0, waarvan € 0 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 4 – Wonen

Een toereikend, duurzaam, kwalitatief goed en op de behoefte afgestemd woningaanbod

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Voldoende aanbod starters-, senioren- en zorgwoningen in ieder dorp.	Woonvisie / Woningbouw-programmering	Woningbouw programma 2014				
Minimale wachtlijst urgente woningzoekenden	Aantal (urgente) woningzoekenden	Analyse in 2015				
Opknappen verouderde woningen en buurten		Plan van aanpak i.s.m. corporaties in 2015				
Inbreidingsmogelijkheden benutten	Woonvisie / Jaarlijks woningbouw-programma	Woningbouw programma 2014	40%	40%	40%	40%
Blijven woongenot voor de inwoners	uitvoeren actieprogramma Woonvisie					

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Voldoende aanbod starters-, senioren- en zorgwoningen in ieder dorp
- Minimale wachtlijst reële woningzoekenden
- Het opknappen van verouderde woningen en buurten

- Bevorderen duurzame bouw
- Inbreidingsplannen per dorp realiseren

Dit wordt bereikt door:

Uitvoeringsprogramma Woonvisie

De nieuwe woonvisie wordt in 2014 vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma van de woonvisie bevat de acties die helpen de doelen uit de visie en het coalitieprogramma te bereiken. Levensloopgeschiktheid en zorg staan hierbij centraal. De komende jaren staan in het teken van de realisatie van dit uitvoeringsprogramma.

Vraaggestuurd

Een op de vraag afgestemd woningaanbod is één van de speerpunten uit de Woonvisie. Ambitie is om te zorgen voor voldoende aanbod van starters-, senioren- en zorgwoningen in ieder dorp. Initiatieven die zijn afgestemd op de vraag kunnen rekenen op steun van de gemeente.

Woningbouwprogramma

Een woningbouwprogrammering is een verplicht onderdeel van de Woonvisie. In 2014 zal de woningbouwprogrammering voor de komende jaren worden vastgesteld. Naast een verdeling van het buitenstedelijk richtgetal vormt inbreiding een essentieel onderdeel van deze programmering. Initiatieven zullen hierin worden benoemd en die initiatieven die aansluiten bij de woningvraag zullen in overleg met partijen (corporaties, ontwikkelaars, dorpsbelangen) worden opgepakt. Het optimaal benutten van de mogelijkheden van subsidies en een actieve houding van de gemeente zijn daarbij essentieel. Jaarlijks zal het woningbouwprogramma worden geactualiseerd.

Wachlijst woningzoekenden

De wachtlijst woningzoekenden is de laatste jaren fors gegroeid. Met corporaties zal worden geanalyseerd hoe de lijst is opgebouwd en waar de druk het grootst is. Over de resultaten zal de raad in 2015 worden geïnformeerd.

Gezamenlijke aanpak straten en buurten

Bijzondere aandacht gaat uit naar het opknappen van verouderde woningen en buurten. Met SWA en WoonFriesland gaan we het gesprek aan om in 2015 te komen tot een gezamenlijke aanpak.

De totale begrote kosten voor het maatschappelijke effect 'Wonen' bedragen in 2015 € 932.258, waarvan € 796.023 beïnvloedbaar. De totale begrote inkomsten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 470.994, waarvan € 460.494 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 5 - ruimtelijk beleid

Het beleid is uitnodigend en biedt ruimte voor ontwikkeling.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Vernieuwing en verbetering van het agrarisch bedrijfsleven faciliteren door middel van het bestemmingsplan Buitengebied.	Vastgesteld bestemmingsplan	Behaald in 2014				
Beleiden formuleren voor de intensieve veehouderij in onze gemeente	Beleidsnotitie	geen beleid	vastgesteld beleids kader			
Actuele bestemmingsplannen	Plannen jonger dan 10 jaar. Aantal procedures actualisering	100 %	100%	100%	100%	100%
			1	2	2	2

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Blijvend woongenot voor de inwoners
- Het actueel houden van alle bestemmingsplannen
- Vernieuwing en verbetering van het agrarisch bedrijfsleven faciliteren door middel van het bestemmingsplan buitengebied
- Uitbreiding van de intensieve veehouderij voorkomen
- Geen verruiming van de geurnormen voor de intensieve veehouderij
- Cumulatie (stapeling) overlast van de intensieve veehouderij beperken

Dit wordt bereikt door:

Actuele bestemmingsplannen

De gemeente is wettelijk verplicht om over actuele bestemmingsplannen te beschikken. Actualisering is een continu proces en jaarlijks moeten 2 tot 3 plannen geactualiseerd worden. In 2014 start een nieuwe 'ronde' waarbij actuele thema's als 'minder regels, meer service', de wens voor flexibiliteit met het oog op herstructurering van de woningvoorraad en de veranderingen in winkelbranche (retail 2020) worden betrokken. Het plan voor Drogeham vormt de basis voor een hedendaagse generatie uitnodigende en activerende bestemmingsplannen. In 2015 zal het nieuwe bestemmingsplan voor Drogeham de procedure doorlopen.

Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet die in 2018 in werking treedt, biedt mogelijkheden voor een samenhangende integrale benadering van de leefomgeving. De wet is een stelselherziening van het gehele omgevingsrecht. In de Omgevingswet gaan 40 wetten, 120 algemene maatregelen van bestuur en een paar honderd ministeriële regelingen op het gebied van de leefomgeving op. Het doel van de Omgevingswet is het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. Het motto van de wet is 'Ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit'.

De omgevingswet vraagt om een andere werk- en denkwijze van overheden, burgers en bedrijven. Open, samenhangend, flexibel, uitnodigend en innovatief zijn daarbij de kernwoorden. Door de Omgevingswet wordt het makkelijker om ruimtelijke projecten te starten. Regels op het gebied van omgevingsrecht worden gebundeld en vereenvoudigd. Hierdoor is er bijvoorbeeld meer ruimte voor maatwerk en zijn er minder regels. Procedures ten aanzien van vergunningverlening zullen worden bekort en vereenvoudigd.

In de eerste helft van 2015 zal een plan van aanpak worden gepresenteerd om er voor te zorgen dat de gemeente op 1 januari 2018 klaar is voor deze ingrijpende wetswijziging en de kansen die deze wet voor onze burgers, bedrijven en bezoekers biedt.

Kosten voor het opstellen van een Plan van Aanpak worden geschat op € 5.000.

Ontwikkeling agrarische sector

Het bestemmingsplan voor het Buitengebied is vastgesteld op 6 maart 2014 en onlangs in werking getreden. Hierin hebben de grondgebonden bedrijven een groot bouwvlak gekregen en kunnen er nevenactiviteiten (bijvoorbeeld recreatie) worden uitgeoefend op het perceel.

Onderdeel van het bestemmingsplan is de Visie Ruimtelijk Kwaliteit. Hierin worden de meer onvoorziene ontwikkelingen genoemd, die zich voor kunnen doen in onze gemeente en is aangegeven hoe we daar ruimtelijk mee omgaan.

Intensieve veehouderij

Uitgaande van het coalitieprogramma en de al vastgestelde ruimtelijke kaders wordt een beleid geformuleerd voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij in de gemeente. De vaststelling van gemeentelijk geurbeleid begin 2015 lijkt hierbij het eerst aangewezen instrument te vormen omdat de Wet geurhinder en veehouderij nadrukkelijk een basis schept voor lokale beleidsruimte. Daarnaast zal onderzocht worden in hoeverre en op welke wijze de gemeente bij andere beoordelingsaspecten c.q. emissies over eigen beleidsruimte en sturingsmogelijkheden beschikt.

Het resultaat van deze verkenning zal bestaan uit een heldere, door de gemeenteraad vastgestelde beleidsnotitie waaraan concrete verzoeken die betrekking hebben op de ontwikkeling van intensieve veehouderij bedrijven getoetst kunnen worden.

Kosten voor het opstellen van geurbeleid € 10.000.

Lichtuitstoot en schuilstallen

In 2015 zal beleid worden gemaakt voor lichtuitstoot uit stallen en voor schuilstallen in het buitengebied.

Betere bescherming cultuurlandschap en landschappelijke elementen

In 2015 zal er een inventarisatie plaats vinden van verdwenen landschapselementen door vergelijk van diverse kaartlagen van luchtfoto's. Verder zal er een toezicht en handhavingplan gemaakt worden als onderdeel van het Integrale Toezicht- en handhavingplan.

De totale begrote kosten voor het maatschappelijke effect 'Ruimtelijk beleid' bedragen in 2015 € 706.443, waarvan € 403.163 beïnvloedbaar. De totale begrote inkomsten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 319.164, waarvan € 319.164 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 6 – Duurzame ontwikkeling

Zorg dragen voor een veilige, leefbare en duurzame samenleving.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Achtkarspelen staat in de top 10 van meest duurzame gemeenten van Fryslân.	Het vóórkomen van Achtkarspelen in deze top 10. (bron: lokale duurzaamheid-meter)					

In het coalitieakkoord staan hiervoor de volgende doelen:

- Een toename van energieneutrale en -zuinige woningen realiseren
- In de top 10 van meest duurzame gemeenten van Fryslân

Dit wordt bereikt door:

De beleidsnota Duorsum yn de Wâlden liep tot 2014. Binnenkort zal de gemeenteraad een voorstel worden gedaan met betrekking tot het duurzaamheidsbeleid en uitvoering hiervan voor de komende 4 jaar. Er wordt hierbij onder andere ingezet op een integrale dorpsgerichte aanpak. Voor de financiering grote projecten, zoals de dorpsgerichte aanpak, is eenmalig extra geld nodig, € 150.000. Voor de overige acties kan het resterende budget van Duorsum yn de Wâlden (€ 75.000) worden ingezet.

Daarnaast is in Agenda Netwerk Noordoost een duurzaamheidsvisie vastgesteld. In het bijhorende uitvoeringsplan, dat ter kennisgeving is aangenomen, worden kansrijke doelstellingen geformuleerd en vertaald naar concrete projecten met een meerwaarde voor de regio. Er wordt ingezet op de volgende ontwikkelingslijnen:

- Duurzame woningbouw
- Duurzame energie
- Duurzame mobiliteit
- Duurzaam ondernemen

Met het eigen beleid zal naar aansluiting en kansen binnen ANNO-verband worden gezocht

De totale begrote kosten voor het maatschappelijke effect 'Duurzame ontwikkeling' bedragen in 2015 € 150.000, waarvan € 0 beïnvloedbaar. De totale begrote inkomsten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 0, waarvan € 0 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 7 – Kruidhof

Een aantrekkelijke en toekomstbestendige Kruidhof.

Wat willen we de komende vier jaar bereiken:

- De Kruidhof/IJstijdenmuseum in Buitenpost krijgt het regionaal informatiepunt van de Noardlike Fryske Wâlden

In 2013 heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheden van een meer op afstand staande Kruidhof van de gemeente. Een toekomstbestendige Kruidhof. Hierover is de raad geïnformeerd. Dit onderzoek van Reesink-advies en Syark is de basis van verdere ontwikkelingen rondom de Kruidhof. De hieruit voortkomende businesscase is het kader waarbinnen de komende periode wordt gewerkt.

De sociaal maatschappelijke taak van De Kruidhof als re-integratiebedrijf wordt hierin expliciet meegenomen en verder onderzocht.

De regio heeft in ANNO-verband €750 000,- beschikbaar gesteld om het gebied rondom De Kruidhof verder te ontwikkelen. Dit geld kan als dekking worden gebruikt voor het binnenhalen van andere subsidies. Inmiddels is er gestart met een Interreg-subsidietraject waarin dit programma centraal staat en er projectgeld wordt gegenereerd.

In 2018 is Culturele Hoofdstad Leeuwarden een feit. De Kruidhof staat in het bidbook en is participant. Het uitgangspunt van de Gemeente Achtkarspelen is om na het jaar van de Culturele Hoofdstad, 2018, De Kruidhof als een toekomstbestendige zelfstandige organisatie met een vaste subsidie voort te laten gaan. Evaluatie, zal, na het hoogtepunt van Culturele Hoofdstad in oktober 2019 plaatsvinden.

De totale begrote kosten voor het maatschappelijke effect 'Kruidhof' bedragen in 2015 € 415.781, waarvan € 374.879 beïnvloedbaar. De totale begrote inkomsten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 200.951, waarvan € 192.451 beïnvloedbaar.

Uitvoeringskosten programma 6 – Ontwikkeling

De totale begrote kosten voor de bouwgrondexploitatie bedragen in 2015 € 505.743, waarvan € 0 beïnvloedbaar. De totale begrote inkomsten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 1.359.394, waarvan 0 beïnvloedbaar.

De totale uitvoeringskosten voor dit programma bedragen € 1.100.825. Hier staan € 1.363.239 aan inkomsten tegenover.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Werken	-309	-247		-145	-145	-144
Recreatie en toerisme	-67	-203		-75	-85	-70
Vergunningverlening	-549	-664		-676	-676	-676
Wonen	-709	-942		-880	-875	-875
Ruimtelijk beleid	-1.088	-876		-666	-531	-526
Duurzame ontwikkeling	-65	-152		0	0	0
Kruidhof	-434	-395		-417	-417	-322
Bouwgrondexploitatie	-2.307	-16		-6	-6	-5
Uitvoeringskosten	-1.223	-1.056		-1.021	-1.026	-1.021
Totaal Lasten	-6.442	-4.304		-3.886	-3.761	-3.639
Werken	108	21		20	20	20
Recreatie en toerisme	5	0		0	0	0
Vergunningverlening	564	354		309	174	169
Wonen	313	487		501	531	562
Ruimtelijk beleid	622	421		0	0	0
Duurzame ontwikkeling	10	0		0	0	0
Kruidhof	198	166		201	201	222
Bouwgrondexploitatie	2.335	603		265	634	1.184
Uitvoeringskosten	783	794		772	772	772
Totaal Baten	4.938	2.846		2.068	2.332	2.929
Saldo programma 6 voor resultaatbestemming	-1.504	-1.458		-1.818	-1.429	-710
Bouwgrondexploitatie	0	-479		0	0	0
Uitvoeringskosten	0	-100		-80	-450	-1.000
Totaal Lasten (reservemutaties)	0	-579		-80	-450	-1.000
Recreatie en toerisme	10	10		0	0	0
Ruimtelijk beleid	0	67		0	0	0
Bouwgrondexploitatie	702	302		0	0	0
Uitvoeringskosten	1.145	1.339		541	0	0
Totaal Baten (reservemutaties)	1.857	1.718		541	0	0
Saldo programma 6 na resultaatbestemming	353	-319		-1.357	-1.879	-1.710

Vergelijking begroting 2015 met begroting 2014 na wijziging:

Werken

Het werkbudget voor economische stimulering is verlaagd. Ook is het incidenteel beschikbare bedrag voor het Sociaal Economisch Masterplan lager dan vorig jaar.

Recreatie en toerisme

In 2014 zat een eenmalig budget beschikbaar voor bevordering van toerisme.

Vergunningverlening

Geen noemenswaardige afwijkingen

Wonen

De verwachte opbrengst aan bouwleges is lager, vooral door een aanpassing van het aantal bouwaanvragen en het meer vergunningvrij bouwen.

Ruimtelijk beleid

De personeelskosten voor ruimtelijk beleid zijn lager dan vorig jaar. Daarnaast was er in 2014 een eenmalig, uit de reserve gedekt, budget beschikbaar om de bestemmingsplannen te actualiseren.

Duurzame ontwikkeling

Geen noemenswaardige afwijkingen

Kruidhof

Ten opzichte van 2014 zijn de loonkosten gestegen. Qua inkomsten is een hoger bedrag aan inkomsten uit de winkel en restaurant geraamd.

Uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten zijn vooral lager door een verlaging van de personeelskosten. Aan de inkomstenkant leidt dit tot een verlaging van de doorrekening van personeelskosten aan investeringen en de bouwgrondexploitatie. Ook is onttrekking uit de reserve OFA lager.

In dit saldo zitten de volgende incidentele posten:

Incidentele uitgaven	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Sociaal Economisch Masterplan	49	0	0	0
Ontwikkelingsmogelijkheden intensieve veehouderij	10	0	0	0
Toeristische voorziening Skûlenboarch-Westkern	15	15	15	0
Dorpsgerichte aanpak duurzaamheid	150	0	0	0
Uitvoering woonvisie	25	0	0	0
Plan van aanpak omgevingsvisie	5	0	0	0
Eenmalige gratificaties (ambtsjubilea)	0	0	4	0
Toevoeging reserve winstafdrachten grondexploitatie	500	0	0	0
Toevoeging reserve monumenten en aanpak verpaupering	100	0	0	0
Toevoeging reserve OFA	0	80	450	1.000
Totaal	854	95	469	1.000

Incidentele inkomsten	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Winstverwachting grondexploitatie	500	80	450	1.000
Opbrengst afstoten gronden	30	50	50	50
Onttrekking reserve OFA	591	541	0	0
Onttrekking reserve winstafdrachten grondexploitatie	695	0	0	0
Totaal	1.816	671	500	1.050

Programma 7 - Veiligheid

Portefeuillehouder : G. Gerbrandy

Wat willen we bereiken?

Er is sprake van verregaande samenwerking op het gebied van veiligheid tussen de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Er is vorig jaar een gezamenlijke veiligheidsnotitie tot stand gekomen. De algemene doelstelling tot en met 2018 is:

Inwoners, bezoekers, ondernemers en werknemers in de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel voelen zich veilig en zijn bereid mee te werken aan dit (subjectieve) veiligheidsgevoel en de leefbaarheid die hiermee gepaard gaat. Waarbij ook de objectieve veiligheid zoveel mogelijk wordt gewaarborgd.

De komende jaren wordt verder gekeken of het mogelijk is zaken samen te voegen, wat een voordeel zal opleveren met betrekking tot de kwetsbaarheid.

De gemeente is voor het succes van het veiligheidsbeleid mede afhankelijk van een groot aantal andere partijen (veiligheidspartners). Bij de samenwerking kan het gaan om overheidsorganisaties, maatschappelijke organisaties en individuen. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan politie, de Veiligheidsregio (waaronder brandweer), het RIEC (Regionale Informatie en Expertise Centrum), het Veiligheidshuis en Fier Fryslân.

Binnen programma Veiligheid worden de volgende maatschappelijke effecten nagestreefd:

Veiligheid is van belang voor onze leefomgeving en leefbaarheid

- De inwoners van Achtkarspelen moeten zich veilig kunnen voelen.
- De bereikbaarheid van politie en brandweer moet optimaal zijn.

Deze maatschappelijke effecten zijn ontleent uit het coalitieprogramma 2014-2018.

Wat gaan we daar in 2015 voor doen en wat gaat het kosten?

Maatschappelijk effect 1: De inwoners van Achtkarspelen moeten zich veilig kunnen voelen

- Burgers moeten zich blijvend veilig kunnen voelen;
- Adequate hulpverlening voor de burger en het gezin;
- Handhaving van de wet- en regelgeving, meer richten op overtreders dan op degenen die het goed voor elkaar hebben.

Burgers moeten zich blijvend veilig kunnen voelen

Veiligheidsgevoel is subjectief. In het gezamenlijke veiligheidsbeleid van Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel wordt ingezet op veel voorkomende criminaliteit om te komen tot een hoger veiligheidsgevoel. Voorbeelden hiervan zijn de blijvende en bredere aandacht voor de diverse geweldsdelicten en extra aandacht voor woninginbraken. Deze acties worden uit het huidige veiligheidsbudget gefinancierd.

Ten behoeve van het verder bevorderen van een groter veiligheidsgevoel willen wij 2 uitzettingen voorleggen:

- buurtbemiddeling (optioneel)
- RIEC (gemeentelijke taak; dit wordt toegelicht onder "handhaving wet- en regelgeving")

Buurtbemiddeling

De laatste tijd is gebleken dat er door de maatschappelijke ontwikkelingen (schulden, werkeloosheid etc.) steeds meer inzet gevraagd wordt aan politie, ambtenaren veiligheid en gemeentelijke handhavers als het gaat om irritaties rondom vermeende overlast van burens. Het gaat hier niet alleen om juridische conflicten, maar ook om irritaties over herrie, stank, bommen, rommel etc. Vaak is de ruzie dan al zodanig uit de hand gelopen, dat er geen oplossing meer mogelijk is.

Vanuit buurgemeenten wordt in dit soort zaken vroegtijdig "buurtbemiddeling" ingezet. De ervaringen zijn positief. Het blijkt een positievere invloed te hebben als onafhankelijke vrijwilligers zich hiervoor inzetten, in plaats van iemand van de gemeente cq politie. Buurtbemiddeling geeft geen oordeel en is neutraal. En de bemiddelaars proberen ervoor te zorgen dat de partijen zelf een oplossing vinden. Dit beperkt de inzet van dure mediationprojecten. Buurtbemiddeling kost € 750 per geslaagde casus. Voor buurtbemiddeling is daarom jaarlijks € 5.000 opgenomen.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Blijvend veiligheidsgevoel behouden in woonomgeving van de burger d.m.v. buurtbemiddeling	meer dan 50% geslaagde bemiddelingen (gemeente i.s.m. buurtbemiddeling)	2015 (registratie meldingen)	> 4	> 4	> 4	> 4

Adequate hulpverlening voor de burger en het gezin

Het doel is adequate hulpverlening te bieden met de één gezin-één plan-één regisseur-aanpak. Dit doel komt op allerlei terreinen terug. Met het oog op de nieuwe Jeugdwet zullen er afspraken worden gemaakt in het kader van de veiligheid. De één gezin-één plan-één regisseur-aanpak heeft zijn wettelijk beslag gekregen in de nieuwe Jeugdwet. Ook met betrekking tot sociale problematiek is het de bedoeling te komen tot een gerichte aanpak via dorpensteams (vanaf 2015).

Vanuit Veiligheid kunnen onderstaande acties plaatsvinden om adequate hulpverlening op te starten:

- bij een huisverbod, waarbij via casemanager Fier Fryslân de benodigde hulpverlening wordt opgestart binnen een gezin waar huiselijk geweld heeft plaatsgevonden. Hierbij kan gedacht worden aan inschakelen van VNN (Verslavingszorg Noord Nederland),

maatschappelijk werk of het AMK (Advies en Meldpunt Kindermishandeling, wordt AMHK per 2015, oftewel Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling).

- inzet Veiligheidshuis, waarbij afstemming plaatsvindt tussen de verschillende betrokken organisaties inclusief OM en reclassering.

Fier Fryslân heeft gevraagd om een verhoging van de subsidiebijdrage met € 0,18 per inwoner. Helaas neemt het aantal huiselijk geweldzaken toe (in 2013 met 45% provinciebreed), door onder andere maatschappelijke ontwikkelingen.

Een onontkoombare uitzetting van de begroting is de inzet van een regiocoördinator na- en doorzorg ex-gedetineerden in het Veiligheidshuis (wettelijke verplichting op basis van samenwerkingsafspraken VNG en Ministerie DJI). De kosten bedragen € 0,0321 per inwoner (dus circa € 900 per jaar).

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Adequate hulpverlening: huisverbod	aantal opgelegde huisverboden (Huisverbod Online)	5 (1-9-2014)	< 10	< 10	< 9	< 8
Adequate hulpverlening: multiprobleem casussen	aantal multiprobleem casussen voorgelegd aan Veiligheidshuis (Veiligheidshuis)	4 (1-9-2014; waarvan 1 groep jongeren van circa 40 pers))	< 7	< 7	< 6	< 5

Handhaving van de wet- en regelgeving, meer richten op overtreders dan op degenen die het goed voor elkaar hebben.

Het doel is meer inzicht te krijgen in georganiseerde criminaliteit. In de gezamenlijke veiligheidsnota met Tytsjerksteradiel en het gezamenlijke uitvoeringsprogramma 2014, is dit als prioriteit benoemd. In dit kader zal onderzocht worden in hoeverre we de Wet BIBOB (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) verder kunnen integreren in onze gemeentelijke processen. Daarnaast wordt meer aansluiting gezocht bij het RIEC.

RIEC

Georganiseerde criminaliteit komt in meerdere vormen voor. Criminelen handelen vaak vanuit een organisatie. Zij werken samen, verdelen taken en maken gebruik van allerlei diensten en producten die hun activiteiten ondersteunen. Criminelen zijn doorgaans in een groot gebied actief. Elke overheidspartner afzonderlijk overziet slechts een deel. Het kan gebeuren dat de overheid bij gebrek aan informatie illegale praktijken faciliteert. Bijvoorbeeld door een vergunning te verlenen aan een bedrijf dat als dekmantel dient om crimineel geld wit te wassen. Samenwerking tussen overheidsorganisaties door informatie te delen zorgt voor een completer beeld van de omvang, werkwijze en 'leden' van criminele organisaties en leidt daarmee tot een betere aanpak. De Regionale Informatie en Expertise Centra (RIECs) en het Landelijk Informatie en Expertise Centrum (LIEC) versterken de bestuurlijke aanpak en ondersteunen de integrale aanpak.

De financiering van het RIEC Noord bestaat uit een jaarlijkse maximale rijksbijdrage van € 735.000 met daarbij de eis dat minimaal eenzelfde bedrag aan cofinanciering wordt ingebracht door de convenantpartners. In Noord Nederland heeft het RIEC de afgelopen jaren geen bijdrage van gemeenten ontvangen.

Nu het RIEC Noord als een structurele, stabiele en volwaardige voorziening voor de Regio Noord moet gaan functioneren, is de Stuurgroep RIEC van mening dat wij als convenantpartners ons *samen* verantwoordelijk dienen te voelen en tonen voor het RIEC Noord. Het RIEC vraagt aan de gemeenten dan ook het jaar 2015 een bedrag van € 0,10 per inwoner en vervolgens een bedrag van € 0,15 per inwoner vanaf 2016. De driehoek Noordoost heeft 14 mei 2014 ingestemd met dit voorstel.

Integrale handhaving

Het toezicht op en handhaving van alle regels in de fysieke omgeving (Milieu, Bouwen/Slopen, Bandveilig gebruik, Openbare Orde en Veiligheid, Drank en Horecawet, APV (regels en vergunningen), Groen/Landschap en RO) wordt uitgevoerd door het team Toezicht en Handhaving Achtkarspelen & Tytsjerksteradiel. Toezicht op naleving van regels heeft als doel bij te dragen aan een veilige, leefbare en duurzame omgeving voor iedereen die hierin woont, werkt en verblijft (Beleidsplan Toezicht en Handhaving Achtkarspelen & Tytsjerksteradiel). De kosten vallen zowel onder het programma veiligheid als het programma ontwikkeling.

Het toezicht op naleving van regels richt zich vooral op de grootste risicogroepen. Het naleefgedrag per vergunningsoort wordt gemeten. Vergunningsoorten waarbij veel overtredingen worden geconstateerd worden vaker gecontroleerd dan vergunningsoorten waar het naleefgedrag beter is. Zo worden (potentiële) overtreders strenger en vaker gecontroleerd dan mensen/bedrijven/instellingen die regels goed naleven. Dit in overeenstemming met het handhavingsbeleid.

De totale begrote lasten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 326.000 waarvan € 210.000 beïnvloedbaar. De totale baten bedragen in 2015 € 30.000 waarvan € 0 beïnvloedbaar.

Maatschappelijk effect 2: De bereikbaarheid van politie en brandweer moet optimaal zijn

- Strak toezicht op de GR Veiligheid en de GR FUMO
- Handhaving politiepost in gemeentehuis

Strak toezicht op de GR Veiligheid en de GR FUMO

Integrale handhaving

Een deel van het milieutoezicht en alle milieuvergunningverlening wordt in opdracht van de gemeente door de Frykse Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) uitgevoerd. Ontwikkelingen binnen deze Gemeenschappelijke Regeling worden kritisch gevolgd. Het standpunt van de gemeente wordt zowel ambtelijk (in overlegorganen) als bestuurlijk (in AB-vergaderingen) uitgedragen. Dit eventueel in overleg/samenwerking met Tytsjerksteradiel.

Veiligheidsregio en Regionale Brandweer

De brandweer is per 1 januari 2014 onderdeel geworden van Veiligheidsregio Fryslân. Er is dus niet langer sprake van een gemeentelijke brandweer. De brandweer valt nu onder de Gemeenschappelijke Regeling van de Veiligheidsregio (GR VRF). Zoals gebruikelijk zullen de ontwikkelingen nauwlettend worden gevolgd.

De huidige repressieve dekking van de brandweer is vastgelegd in dekkingsplan 1.0. Momenteel zijn er (wetenschappelijke) onderzoeken gaande naar de normen voor opkomsttijden. De uitkomsten van deze onderzoeken worden afgewacht, waarna de Veiligheidsregio zal komen met een nieuw voorstel voor opkomsttijden, Dekkingsplan 2.0. De verwachting is dat dit in de eerste helft van 2015 zal zijn.

In het kader van de trap-op trap-af systematiek zal ook het gesprek worden aangegaan met de Veiligheidsregio om verder te bezuinigen.

Handhaving politiepost in gemeentehuis

Politie en brandweer zijn via de reguliere wegen (bellen met 112 of 0900-8844) altijd bereikbaar. Tijdens kantoortijden zijn de politiebureaus in o.a. Burgum en Dokkum geopend. Verder kan men eventueel een afspraak maken. Daarnaast kunnen burgers nog steeds gebruik maken van de politiepost in het gemeentehuis van Buitenpost. Er wordt gekeken hoe de post zichtbaarder kan worden gemaakt.

Er is regulier tweewekelijks overleg met de politie over diverse zaken in onze gemeente. Waar nodig wordt direct contact gezocht. Verder zijn er korte lijnen met de wijkagenten.

De totale begrote lasten voor dit maatschappelijk effect bedragen in 2015 € 927.000 waarvan € 0 beïnvloedbaar. De totale baten bedragen in 2015 € 6.000 waarvan € 0 beïnvloedbaar.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
De inwoners van Achtkarspelen moeten zich veilig kunnen voelen	-344	-328		-326	-326	-326
De bereikbaarheid van politie en brandweer moet optimaal zijn	-1.554	-893		-969	-1.022	-1.075
Totaal Lasten	-1.898	-1.221		-1.296	-1.348	-1.401
De inwoners van Achtkarspelen moeten zich veilig kunnen voelen	73	30		30	30	30
De bereikbaarheid van politie en brandweer moet optimaal zijn	661	0		6	6	6
Totaal baten	733	30		36	36	36
Saldo programma 7 voor resultaatbestemming	-1.165	-1.191		-1.259	-1.312	-1.365
Lasten (reservemutaties)						
Baten (reservemutaties)						
Saldo programma 7 na resultaatbestemming	-1.165	-1.191		-1.259	-1.312	-1.36

Vergelijking begroting 2015 met de begroting 2014 na wijziging:

De toename van de kosten van de brandweer zijn gestegen wegens een hogere bijdrage aan de veiligheidsregio.

In dit saldo zitten geen incidentele posten.

Programma 8 - Dienstverlening

Portefeuillehouder : G. Gerbrandy

Wat willen we bereiken?

Binnen programma 8 Dienstverlening worden de volgende maatschappelijke effecten nagestreefd:

KCC

- De burger heeft vertrouwen in onze dienstverlening. We willen ons daarin presenteren met excellente dienstverlening waarbij de integrale klantvraag centraal staat. Of het nu balie, telefonie of internet is, de burger krijgt bij ieder kanaal dezelfde kwaliteit van diensten.

Informatiebeheer

- Basisgegevens zijn afkomstig uit een bekende bron en de kwaliteit is hierdoor is gegarandeerd.
- Toename van de elektronische dienstverlening.
- Betere handhaving, opsporing en fraudebestrijding en administratieve lastenverlichting.

Bestuur

- De gemeente Achtkarspelen is verantwoordelijk voor het borgen van de kwaliteit van het lokale bestuur.
- Gemeentelijke taken worden in samenwerking met andere gemeenten uitgevoerd als dat meerwaarde heeft, kostenbesparend werkt en de invloed van burgers en gemeenteraden verzekerd is.

Bedrijfsvoering

Zie paragraaf bedrijfsvoering.

Wat gaan we daar in 2015 voor doen en wat gaat het kosten?

KCC

De burger heeft vertrouwen in onze dienstverlening. We willen ons daarin presenteren met excellente dienstverlening waarbij de integrale klantvraag centraal staat. Of het nu balie, telefonie of internet is, de burger krijgt bij ieder kanaal dezelfde kwaliteit van diensten.

Laagdrempelige toegang naar onze dienstverlening voor burgers en ondernemers:

1. We richten ons meer op de digitale dienstverlening. De burger zal 24 uur per dag kunnen kiezen uit een toenemend productenaanbod. Wanneer de burger hiermee niet uit de voeten kan, helpen we hem erbij.
2. In ons gemeentehuis zijn we op kantooruren geopend. We helpen de burger steeds meer op afspraak en zijn daarop aanspreekbaar.
3. We zorgen ervoor dat we als organisatie uitstekend telefonisch bereikbaar zijn.

We willen onze dienstverlening inrichten naar maximale zeggenschap van de burger

1. De burger mag zien binnen welke termijn hij geholpen wordt. In toenemende mate zullen we dit klantcontact registreren.
2. We onderzoeken de wijze waarop we de burger kunnen betrekken in de vorming van onze dienstverlening.

De dienstverlening heeft de continue aandacht. Verbeterslagen zijn gemaakt in een betere digitale en telefonische bereikbaarheid. Er zijn meer producten digitaal uitgelijnd, er is meer

personeel beschikbaar gesteld voor dienstverlening en er wordt meer op afspraak gewerkt. Informatie wordt sneller ter beschikking gesteld in een taal die voor iedereen te begrijpen is. De verbeterlagen hebben (nog) niet tot het gewenste resultaat geleid. Vooral de telefonische bereikbaarheid vraagt onze aandacht. We willen dat 95% van onze burgers die bellen, meteen gehoord worden. Nu is dat gemiddeld 86%. We willen dat dit in het Fries gebeurd en binnen 30 seconden. Onderdelen waar we ons verder in kunnen verbeteren zijn: sturen van de klantstroom, zorgen voor een optimale bezetting van het personeel voor de burger, klantgericht gedrag van onze organisatie en een optimale systeemtechnische facilitering.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Excellente dienstverlening waarbij de integrale klantvraag centraal staat.	Telefonische bereikbaarheid 8ktd.	86% (sept. 2014)	95%	95%	95%	95%
	% inkomende telefoontjes (binnen kantoor tijden) dat binnen 30 seconden wordt opgenomen.	60%	80%	80%	80%	80%
	Telefoontjes worden in het KCC in het Frysk aangenomen.	99%	100%	100%	100%	100%

De totale begrote lasten voor de maatschappelijk effecten KCC bedragen in 2015 € 2.036.000 waarvan € 1.572.000 beïnvloedbaar. De totale baten bedragen in 2015 € 360.000 waarvan € 0 beïnvloedbaar.

Informatiebeheer

Basisgegevens zijn afkomstig uit een bekende bron en de kwaliteit is hierdoor is gegarandeerd.

- Zorgen voor een uitstekende kwaliteit, de volledigheid en betrouwbaarheid van de basisgegevens.
- Het aansluiten van de basisregistratie Wet Onroerende Zaken op de landelijke voorziening LV-WOZ.
- Het opbouwen en beheren van de Basisregistratie Grootchalige Topografie.
- Invoering basisregistratie Personen door modernisering van het huidige GBA.

Toename van de elektronische dienstverlening.

- Realiseren van een eenmalige opslag en meervoudig gebruik van basisgegevens voor de dienstverlening en digitalisering.
- Een betrouwbaar en actueel archief te voeren, zowel analoog als digitaal.

Betere handhaving, opsporing en fraudebestrijding en administratieve lastenverlichting.

ICT voorzieningen bieden die het veilig en betrouwbaar uitwisselen van informatie met burgers, ondernemers en ketenpartners mogelijk maken.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Zorgen voor een uitstekende kwaliteit, de volledigheid en betrouwbaarheid van basisgegevens.	Behalen audits op basisregistraties	Audits worden vanaf 2015 afgenomen	100%	100%	100%	100%

De totale begrote lasten voor het maatschappelijk effect Informatiebeheer bedragen in 2015 € 942.000 waarvan € 795.000 beïnvloedbaar. De totale baten bedragen in 2015 € 0 waarvan € 0 beïnvloedbaar.

Bestuur

De gemeente Achtkarspelen is verantwoordelijk voor het borgen van de kwaliteit van het lokale bestuur.

Het college zal in de komende periode stappen zetten om de transparantie en inzicht in de resultaten van de gemeentelijke activiteiten te vergroten. Hiervoor zal enerzijds explicieter en gestructureerder gewerkt gaan worden met benchmarks, zoals bijvoorbeeld 'waar staat je gemeente' en 'vensters op bedrijfsvoering'. In de op een volgende begrotingen zullen de mogelijke nulmetingen en vervolgmetingen opgenomen worden. Op deze wijze kunnen wij open en transparant besturen en bieden wij u de maximale ruimte kaders te stellen en controle uit te oefenen. Uiteraard biedt het ook de mogelijkheid om bij te sturen op de kwaliteit van ons lokaal bestuur.

Gemeentelijke taken worden in samenwerking met andere gemeenten uitgevoerd als dat meerwaarde heeft, kostenbesparend werkt en de invloed van burgers en gemeenteraden verzekerd is.

Achtkarspelen blijft zelfstandig als bestuurlijke eenheid. Om de kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en ondernemers ook voor de toekomst te garanderen zal er, in nauwe samenwerking met Tytsjerksteradiel, en andere Friese gemeenten gewerkt worden.

Om ruimte te creëren in de gemeentelijke begroting en voor initiatiefrijke burgers zal in 2015 een programma gestart worden om overbodige regelgeving zowel intern als extern te verminderen.

Om het gemeentehuis ook vooral het huis van de gemeente te laten zijn zal onderzocht worden welke mogelijkheden aan burgers, verenigingen en bedrijven geboden kan worden om gebruik te maken van de voorzieningen die aanwezig zijn.

Om als college en raad meer zeggenschap te hebben, zowel bestuurlijk als financieel, op de gemeentelijke regelingen, zal in de ambtelijke organisatie per gemeenschappelijke regeling een verantwoordelijke ambtelijke accounthouder worden aangewezen om op de juiste momenten en op de juiste manier invloed uit te oefenen. Ze zullen tevens toetsen of de gemeenschappelijke regeling en samenwerking meerwaarde heeft, kostenbesparend werkt naast de invloed van de gemeenteraad en het college, de invloed van de burgers verzekerd is.

Doelen	Indicatoren (inclusief bron)	Nulmeting	Streefwaarden			
			2015	2016	2017	2018
Goed functionerende gemeente met maximale zeggenschap voor burgers	Bestuurlijke thema's waarbij (digitale) directe belangen vertegenwoordiging is toegepast	0	0	1	2	3

De totale begrote lasten voor de maatschappelijk effecten Bestuur bedragen in 2015 € 1.962.000 waarvan € 1.603.000 beïnvloedbaar. De totale baten bedragen in 2015 € 77.000 waarvan € 66.000 beïnvloedbaar.

Bedrijfsvoering

De doelstellingen voor de productgroep Bedrijfsvoering zijn beschreven in de hiervoor ingestelde paragraaf. Voor de volledigheid van de begrote kosten worden in dit programma de cijfers gepresenteerd.

De totale begrote lasten voor de maatschappelijk effecten Bedrijfsvoering bedragen in 2015 € 4.578.000 waarvan € 3.017.000 beïnvloedbaar. De totale baten bedragen in 2015 € 263.000 waarvan € 226.000 beïnvloedbaar.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Begroting				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
KCC	-2.069	-2.123		-1.977	-1.928	-1.994
Informatiebeheer	-1.073	-1.344		-1.171	-1.158	-1.185
Bestuur	-2.496	-2.340		-1.683	-1.391	-1.312
Bedrijfsvoering	-4.440	-5.016		-4.623	-4.558	-4.507
Totaal Lasten	-10.078	-10.623		-9.453	-9.035	-8.998
KCC	332	367		377	377	377
Informatiebeheer	0	0		0	0	0
Bestuur	146	119		77	78	77
Bedrijfsvoering	148	149		83	83	83
Totaal Baten	626	636		538	538	538
Saldo programma 8 voor resultaatbestemming	-9.452	-9.988		-8.915	-8.497	-8.460
Lasten (reservemutaties)		200				
Baten (reservemutaties)	0	120		124	124	0
Saldo programma 8 na resultaatbestemming	-9.452	-10.068		-8.792	-8.373	-8.460

Vergelijking begroting 2015 met begroting 2014 na wijziging:

KCC

De perceptiekosten voor de belastingen waren eenmalig in 2014.

De invorderingskosten zijn verlaagd, met deze kosten is inmiddels rekening gehouden bij de belastinginkomsten.

De bijdrage uit het gemeentefonds voor de modernisering van het GBA is in 2015 vervallen.

Informatiebeheer

In 2015 ontvangt de gemeente geen bijdrage uit het gemeentefonds voor de uitvoering van het NUP. (nationaal uitvoeringsprogramma)

Daarnaast waren er in 2014 eenmalige budgetten beschikbaar voor de uitvoering van de basisregistraties.

Bestuur

De kosten voor de rekenkamer zijn gedaald.

De personele kosten zijn lager wegens inkrimping van de formatie.

Het eenmalige budget voor de samenwerking is vervallen.

Voor de voormalig wethouders zijn er enkele jaren hogere lasten wegens wachtgeld verplichtingen.

Bedrijfsvoering

De lasten voor de bedrijfsvoering zijn afgenomen wegens diverse bezuinigingstaakstellingen.

In dit saldo zitten de volgende incidentele posten:

Incidentele uitgaven	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Service en huisvesting overige salariskosten	1	3	0	0
Klant Contact Centrum overige salariskosten	0	0	0	2
Documentaire Informatie Voorziening overige salariskosten	0	3	0	0
Calcentra overige salariskosten	0	1	0	0
Raad kosten verkiezingen	0	0	4	6
Wachtgelden voormalig wethouders	144	137	74	0

Incidentele inkomsten	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Huren	1	0	0	0

Algemene dekkingsmiddelen

Dit hoofdstuk behandelt de algemene dekkingsmiddelen. Het is geen beleidsprogramma. Wel hoort het bij het programmaplan, aangezien een belangrijk deel van de inkomsten in de begroting tot de algemene dekkingsmiddelen behoren.

Algemene dekkingsmiddelen kennen geen vooraf bepaald bestedingsdoel. Waar rioolheffing een directe relatie heeft met het 'product' riolering, geldt dit niet voor bijvoorbeeld de algemene uitkering en de OZB. Deze middelen zijn dan ook niet te koppelen aan een programma, waardoor zij onder de algemene dekkingsmiddelen vallen.

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

In onze gemeente zijn er drie soorten belastingen die niet gebonden zijn aan producten. Het gaat dan om de onroerende zaakbelasting, de forensenbelasting en de reclamebelasting. In 2017 zal de precariobelasting hier aan worden toegevoegd.

	Financieel gevolg (x € 1.000)					
	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
OZB	4.668	4.952	5.002	5.012	5.022	5.032
Forensenbelasting	5	5	5	5	5	5
Reclamebelasting	45	45	45	45	45	45
Precariobelasting					250	250

De onroerende zaakbelasting wordt geheven over niet-woningen van gebruikers en de eigenaren. Voor woningen wordt de OZB alleen van eigenaren geheven. Jaarlijks worden de woningen en niet-woningen getaxeerd. Er is een wisselwerking tussen waarde en tarieven om een gelijkmatige aanpassing van het belastingniveau te verkrijgen. In 2015 en volgende jaren zullen de tarieven voor de OZB op basis van het coalitieprogramma 2014-2018 alleen met het inflatiepercentage toenemen.

De reclamebelasting belast die bedrijven die een openbare aankondiging (reclame-uiting) hebben die zichtbaar is vanaf de openbare weg. In onze gemeente wordt deze belasting alleen geheven over de ondernemers binnen het daartoe aangewezen gebied van het centrum Surhuisterveen. De belasting wordt vervolgens ingezet door middel van de vorming van een Ondernemersfonds ten bate van het centrum van Surhuisterveen. Deze uitgaven worden verantwoord in programma 5, Ontwikkeling.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De algemene uitkering heeft betrekking op de algemene middelen die de gemeenten ontvangen van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

De hierna genoemde inkomsten zijn gebaseerd op de meicirculaire 2014.

	Financieel gevolg (x € 1.000)					
	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Algemene uitkering	27.231	27.538	25.465	25.067	24.709	24.251
Sociaal domein			18.060	17.784	17.032	16.744

In de meicirculaire 2014 zijn de herverdeeffecten van het gemeentefonds opgenomen. Voor onze gemeente een negatief effect op de algemene uitkering van € 222.000. Het buitenonderhoud voor onderwijsgebouwen is overgegaan naar de schoolbesturen waarmee de algemene uitkering is verlaagd met ca. € 200.000. Daarnaast is de integratie-uitkering WMO fors verlaagd met € 877.000.

De decentralisaties voor de WMO, participatie en jeugdzorg gaan 1 januari 2015 in werking. De middelen worden in het deelfonds sociaal domein gestort. Voor onze gemeente een totale

uitkering in 2015 van € 18 miljoen. De burger die het nodig heeft zal hierbij de ondersteuning moeten krijgen die aansluit bij zijn persoonlijke situatie en behoeften.

Dividend

Doordat wij van een aantal financiële instellingen mede-eigenaar zijn, middels het bezit van aandelen, ontvangen wij hier jaarlijks dividend over.

Het betreft voor de algemene dekkingsmiddelen de aandelen in BNG en Eneco.

	Financieel gevolg (x € 1.000)					
	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Algemene uitkering	222	200	225	225	225	225
Sociaal domein	130	130	130	130	130	130

Voor de komende jaren worden er geen grote afwijkingen in de dividenduitkering verwacht. Eneco heeft te maken met een herziening van het Methodebesluit. Hierbij worden de maximaal toegestane inkomsten voor de netbeheerders op nieuw vastgesteld. De gevolgen van het methodebesluit kunnen voor 2015 een substantieel lagere dividenduitkering opleveren.

Saldo financieringsfunctie/rente eigen reserves

Over het saldo van de reserves wordt bespaarde rente berekend. Zoals in de uitgangspunten van de begroting is bepaald, hanteren wij hiervoor een percentage van 3%. Dit bedrag wordt als bate toegerekend aan de exploitatie. Daarnaast is de situatie zo dat het bedrag dat wij werkelijk aan rentelasten aan de bank betalen momenteel lager is dan de kapitaallasten die wij berekenen over onze investeringen. Het verschil hiertussen is het saldo van de financieringsfunctie. In de begroting 2015 zijn de volgende bedragen aan saldo financieringsfunctie en rente over de eigen reserves meegenomen:

	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Saldo financieringsfunctie	1.033	1.185	923	824
Bespaarde rente	526	516	502	512

Overige algemene dekkingsmiddelen

Naast eerder genoemde algemene dekkingsmiddelen zijn er nog een aantal posten, die als dekkingsmiddelen zijn ingezet. Zo bevat de begroting een post voor structureel onvoorziene uitgaven.

	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Totaal budget	1	52	103	154

Incidentele posten

Binnen de algemene dekkingsmiddelen zitten de volgende incidentele posten:

Incidentele uitgaven	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Toevoeging algemene reserve	493	0	0	0

Incidentele inkomsten	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Onttrekking algemene reserve	432	270	388	51
Incidentele renteverlaging	50	25	0	0

PARAGRAFEN

Paragraaf A – Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf bevat informatie en voorstellen over de gemeentelijke belastingen en heffingen en de belastingdruk voor de inwoners van de gemeente. Lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van het gemeentelijk beleid en vormen een belangrijk onderdeel van de totale inkomsten van de gemeente. Zo belangrijk dat in de programmabegroting deze aparte paragraaf is opgenomen. De nadere uitwerking van deze paragraaf wordt vormgegeven in het Tarievenboek.

Geen OZB-verhoging boven inflatie

Eén van de belangrijkste doelstellingen voor de nieuwe raadsperiode is om een beheerste ontwikkeling van de lokale lasten te realiseren. Dit houdt in dat:

- gemeentelijke heffingen, rechten en leges in principe kostendekkend zijn;
- slechts in uiterste noodzaak de OZB meer zal worden verhoogd dan de inflatiecorrectie.

De beweging in de begroting om doelstellingen te realiseren is leidend. Dat dit dient te gebeuren zonder OZB-verhoging, is een nadrukkelijk streven. Slechts in uiterste noodzaak, als de beweging daar aanleiding voor geeft, zal de OZB worden verhoogd.

Precariobelasting

Op 16 april 2014 heeft de raad een besluit genomen over de invoer van precariobelasting. Hiertoe wordt mogelijk een opbrengst verwacht van € 250.000. Na de raadsvergadering zijn de energieleveranciers verzocht gegevens te verstrekken op basis waarvan tot aanslag kan worden overgegaan. Het genereren van de juiste gegevens ten behoeve van de belasting aanslag zal naar verwachting een paar maanden in beslag nemen.

Om tot heffing te kunnen overgaan is het van belang dat juridische beperkingen dit niet in de weg staan en dat het rijksbeleid over dit onderwerp ongewijzigd blijft. Uitspraken van de rechtbank over soortgelijke zaken worden scherp in de gaten gehouden. Het Rijk heeft nog geen signaal afgegeven dit onderwerp op korte termijn te agenderen.

De risico's voor de korte termijn geven aan dat het niet verantwoord is om voor 2015 een raming op te nemen voor precariobelasting. Hoewel er hobbels zijn wil het echter niet zeggen dat de weg om een reële raming op te nemen onbegaanbaar is geworden. Daarom kiest het college ervoor om de raming met ingang van de begroting 2017 op te nemen.

Volledige kostendekkendheid van de tarieven

A: publiekrechtelijke tarieven.

In voorliggende begrotingsjaren is nadrukkelijk gekeken naar de optelsom van afvalstoffenheffing, rioolheffing en OZB om een evenwichtig lokale lasten beleid vorm te geven. Hierbij werden de tarieven van afval- en rioolheffing kunstmatig laag gehouden om een zo'n groot mogelijke opbrengst van de OZB te genereren. Het zogenaamde hefboomeffect. Het tekort op de afvalstoffenheffing en rioollasten werd daarbij gedekt door een onttrekking uit de reserve. Deze reserve is bij een gelijkblijvende systematiek binnen en aantal jaren uitgeput waardoor er een groot dekkingstekort ontstaat. In het kader van structureel financieel gezond beleid acht het college dit niet wenselijk. De tarieven van afval- en rioolheffing zullen volledig kostendekkend worden gemaakt.

In de systematiek van de leges WABO, huwelijk en reisdocumenten zullen in het vervolg ook andere legestarieven volledig kostendekkend worden gemaakt. In het Tarievenboek wordt dit nader uitgewerkt.

B: Privaatrechtelijke tarieven

In ons beleid om tarieven volledig kostendekkend te hebben worden we gesteund door wet- en regelgeving. De wet Markt en overheid regelt dat gemeenten voor economische activiteiten ten minste de integrale kostprijs inclusief winstopslag in rekening moeten brengen. Voor ons is dit

vooral van toepassing op de tarieven voor sporthallen, gymnastieklokalen en welzijnsaccommodaties. Uitgangspunt is dat gebruik betaalbaar blijft en gebruikers, waar nodig, worden gecompenseerd voor de verhoging van de tarieven.

WABO leges

Zoals eerder genoemd in deze paragraaf worden ook de WABO leges kostendekkend gemaakt. Uitgangspunt hierbij is collectieve kostendekkendheid. Individuele kostendekkendheid is om gegronde redenen niet haalbaar. In samenhang hiermee hebben we nogmaals de berekening van de bouwleges onder de loep genomen en hebben we besloten terug te keren naar het systeem op basis van bouwkosten. Het feit dat jurisprudentie dit, inmiddels genormeerde, model steeds meer gangbaar vindt heeft ons gestrekt in die keus. In het Tarievenboek 2015 werken we dit nader uit.

Kosten van No Cure No Pay bureaus

Vorig jaar hebben we in de begroting een extra bedrag opgenomen van € 40.000 ter dekking van de stijgende proceskostenvergoedingen. Dit bedrag komt overeen met 1% van de OZB-opbrengst. Deze proceskosten werden hoofdzakelijk vergoed aan No Cure No Pay Bureaus. Met de campagne "Maak echt gratis bezwaar" zijn onze burgers erop geattendeerd dat de gemeente garant staat voor een betrouwbare en snelle service waar ze rechtstreeks op aanspreekbaar is. In de campagne is het volgende gezegd:

*Als de kosten van bezwaar maken in 2014
€40.000 lager zijn dan in 2013 dan wordt de
OZB in 2015 met 1% verminderd.*

In 2014 is de helft minder aan bezwaar ingediend ten opzichte van 2013 en wordt de helft minder aan kosten gemaakt. Dit komt overeen met 0,5% van de OZB-opbrengst.

Voor 2016 wordt een verdere besparing verwacht. Zeker wanneer ook wet- en regelgeving daar meer mogelijkheden toe geeft. In 2016 wordt dan ook ingestoken op nog een besparing van € 20.000, wederom 0,5% van de OZB-opbrengst.

Kwijtscheldingen

In onze gemeente komen alle inwoners met een inkomen lager dan of gelijk aan het bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding van de OZB, de reinigingsheffingen en de rioolheffingen in aanmerking. Voor de overige heffingen kan geen kwijtschelding worden verleend. Voor 2015 wordt rekening gehouden met een kwijtschelding van in totaal € 279.146

Geraamde inkomsten belastingen en heffingen 2015 ten opzichte van 2014

	2015	2014
OZB	5.011.870	4.952.185
Afvalstoffenheffing	2.990.454	2.709.733
Reinigingsheffingen	110.000	120.000
Rioolheffingen	2.398.240	2.133.380
Forensenbelasting	5.000	5.000
Haven- en opslaggeld	15.000	15.000
Marktgeden	6.200	6.600
Bouwleges	444.639	476.666
Leges overige vergunningen	10.500	10.500
Leges partiële herziening bestemmingsplannen	14.620	14.440
Leges kapvergunningen	6.266	2.888
Leges burgerzaken	360.000	367.000
Reclamebelasting	45.000	45.000
Totaal	11.419.804	10.858.392

Lokale lastendruk

Lokale lasten 2014: € 714

Lokale lasten 2015: € 772

In 2014 is op basis van monitoring van het instituut Coelo, de lokale lastendruk van de gemeente Achtkarspelen ten opzichte van andere gemeenten weer in beeld gebracht. Met plaats 186 op de ranglijst geeft de gemeente aan dat met het stabiele beleid van de afgelopen jaren de gemeente zich zo langzamerhand begint te afficheren als een gemeente met een aantrekkelijk belasting klimaat. Stonden we in 2008 nog op nummer 275 van de ranglijst, inmiddels is dit dus bijna 100 plaatsen gestegen.

Paragraaf B – Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risico's

In de gemeentebegroting worden de baten en lasten opgenomen waarvan bekend is dat hier inkomsten en uitgaven tegenover staan. Met eventuele onzekere uitgaven wordt geen rekening gehouden. Zo ontstaat er een reëel beeld van de verplichtingen die de gemeente met zijn beleidskeuzes is aangegaan.

Omdat de kans reëel is dat een aantal onzekerheden wel zal leiden tot uitgaven, wordt een schatting gemaakt van eventuele onvoorziene zaken. Door een risicoanalyse is vrij nauwkeurig in beeld gebracht op welke onderdelen de gemeente risico's kan verwachten. Kleinere bedragen onder de € 50.000 worden niet in de risicoparagraaf opgenomen. Verder worden alleen risico's in beeld gebracht die kunnen ontstaan door externe factoren die niet zijn afgedekt via verzekeringen, interne beheersmaatregelen, reserves of voorzieningen of de reguliere planning en control-cyclus. Op interne beleidsterreinen kan de gemeente door prioritering in het uitvoeringsprogramma eventuele risico's uit sluiten.

Zo ontstaat er een totaal beeld van de te lopen risico's. Voor deze risico's wordt een deel van onze algemene reserve afgezonderd. Dit deel wordt gebruikt als weerstandsvermogen om onzekere risico's op te kunnen vangen.

In de tabel hieronder worden de risico's benoemd die volgens bovenstaande omschrijving in aanmerking komen voor het weerstandsvermogen. Daarnaast wordt per risico de strategie in beeld gebracht, dit houdt in dat er wordt aangegeven wat de mogelijke ontwikkelingen en scenario's zijn die zich kunnen voordoen. Met daarbij de maatregelen die worden en zijn genomen om financiële consequenties te beheersen.

Vervolgens wordt van de financiële consequenties een inschatting gemaakt van de kans dat het zich zal voordoen uitgedrukt in een percentage.

Status	Risico en strategie	Financieel gevolg	Kans van optreden	Benodigd weerstandsvermogen (x € 1.000)
○	<p>Gesubsidieerde instellingen</p> <p>Risico: De gemeente heeft te maken met een variatie aan gesubsidieerde instellingen, zoals: zwembaden, streekmuziekschool, de bibliotheek, maatschappelijk werk, etc. De afgelopen jaren, waarin de gemeente heeft moeten bezuinigen, zijn ook deze instellingen geconfronteerd met lagere inkomsten. Vooral in dergelijke gevallen lopen we het risico dat claims van de betrokken instellingen kunnen leiden tot financiële nadelen voor onze gemeente. Organisaties kunnen failliet gaan en de gemeente kan het product in de lucht willen houden, en dat brengt waarschijnlijk (frictie)kosten met zich mee.</p> <p>Strategie: De gemeente sluit overeenkomsten met instellingen die subsidies c.a. van de gemeente ontvangen, waarin productafspraken zijn opgenomen. Tijdens het lopende jaar is regelmatig over de (financiële) voortgang. Het risico dat daardoor financieel gezien iets misgaat wordt daarmee geminimaliseerd.</p>	500.000	20%	100.000
○	<p>Gemeenschappelijke regelingen (excl. SW Fryslân, zie hieronder)</p> <p>Risico: De gemeente neemt deel in een aantal gemeenschappelijke regelingen. De regelingen worden genoemd en beschreven in de paragraaf Verbonden partijen. De grotere regelingen betreffen de Veiligheidsregio, SW Fryslân en de FUMO. Als één van de deelnemende gemeenten verleend onze gemeente een bijdrage in de totale begrotinglasten van de regelingen. De uitvoering van gezamenlijke beleidsterreinen binnen dergelijke regelingen brengt risico's met zich mee, waarvoor gezamenlijk voor dekking moet worden gezorgd.</p>	200.000	50%	100.000

	<p>Strategie: Om ervoor te zorgen dat de gemeente zelf de regie blijft voeren wordt er strak toezicht gehouden. Het standpunt van de gemeente wordt zowel ambtelijk (in overlegorganen) als bestuurlijk (in AB-vergaderingen) uitgedragen.</p> <p>Veiligheidsregio (VR): In de begroting 2015 van de VR is geopteerd voor het niet opnemen van een bedrag voor loonontwikkelingen. Gemeenten lopen dus het risico dat door CAO-ontwikkelingen alsnog een verhoging van de bijdrage volgt. In totaal kan dit oplopen tot ca. € 1 miljoen. Alle deelnemende gemeenten zullen hier naar evenredigheid in moeten bijdragen. Jaarlijks wordt berekend welk nadeel dit ons kan opleveren.</p> <p>FUMO: Alleen de verplichte taken, het zogenaamde basistakenpakket, is ingebracht. De FUMO voert de door de gemeente opgedragen taken uit conform de dienstverleningsovereenkomst welke door beide partijen is overeengekomen. De gemeente weet vooraf waar ze financieel aan toe is.</p>			
G	<p>Sociale werkvoorziening</p> <p>Risico: Doordat de subsidiebijdrage per Se vanuit het Rijk de komende jaren wordt verlaagd zal het tekort op de SW jaarlijks stijgen. Om dit beheersbaar te maken zal de Sw de komende jaren worden afgebouwd. Het gevolg van de afbouw is o.a. het verplicht afwaarderen door Caparis NV van de huidige boekwaarde van hun gebouwen in verband met leegstand en regelingen treffen voor het personeel. Door de grote onzekerheden is het verstandig om rekening te houden met een bijdrage van Achtkarspelen in de afbouwkosten van Caparis. De hoogte van die bijdrage afhankelijk van meerdere factoren (Caparis NV genereert weer positieve resultaten). Omdat de Gemeente Achtkarspelen onderdeel is van een GR (samen met 7 andere gemeenten) is de mate en de snelheid van afbouw moeilijk in te schatten.</p> <p>Strategie: Er wordt de komende tijd een herstructureringsplan opgesteld waarin meer duidelijk zal worden hoe en wanneer de volgende stappen gezet gaan worden in het kader van de afbouw van Caparis- Intern worden scenario's uitgewerkt en mogelijkheden onderzocht om zelf actie te ondernemen om de afbouw binnen de gemeente gestalte te geven. Een eerste aanzet is het herplaatsen van de tijdelijke SW-ers van Caparis in 2015.</p>	1.250.000	80%	1.000.000
N	<p>Sociaal Domein – onderdelen Jeugdzorg en Wmo</p> <p>Risico's De taken worden per 2015 overgeheveld naar de gemeenten, en dat natuurlijk met een korting t.o.v. de rijksbudgetten. Dat brengt natuurlijk het risico met zich mee dat het ons niet lukt de efficiencykorting te genereren die het rijk logisch acht. En is dat het geval dan kunnen de tekorten aardig oplopen. Daar komt bij dat tussentijdse aanpassing van de budgetten door het rijk een te bekend verschijnsel is. Achtkarspelen heeft baten en lasten op voorhand budgetneutraal begroot.</p> <p>Strategie: In overleg met onze nieuwe subsidiepartners is de afgelopen maanden en wordt de komende maanden intensief overlegd. Ons doel: heldere budgetafspraken maken, waardoor de gemeente financieel geen (grote) risico's loopt, de individuele rechthebbenden (de burgers) die hulp/verstrekkingen krijgen die bij hun persoonlijke situatie en ten slotte het continueren van werkgelegenheid bij de subsidiepartners.</p>	€ 11,5 mln.	10%	1.150.000
V	<p>Kapitaallasten bouwgrondexploitaties</p> <p>Risico's Op het gebied van de bouwgrondexploitatie speelt de aanzienlijk teruggelopen vraag van de markt. Hierdoor loopt de looptijd van complexen, en daarmee de rentelast over het al geïnvesteerde kapitaal, verder op. Voor het dekken van de extra kapitaallasten die ontstaan doordat complexen later verkocht worden, moeten middelen worden vrijgemaakt in het weerstandsvermogen. Het gaat hier om € 300.000 voor een periode van vier jaar. Na 4 jaar is de structurele dekking van gemeentelijke uitgaven door winstuitnames uit de bouwgrondexploitatie tot een minimum afgebouwd, door middel van de al functionerende egalisatiereserve.</p>	0	0%	0

	<p>Strategie De tariefegalisatiereserve winstafdrachten GREX is voldoende toereikend om de extra kapitaallasten op te kunnen vangen. Er hoeft daarom geen middelen meer vrijgemaakt te worden in het weerstandsvermogen.</p>			
G	<p>Gegarandeerde geldleningen Risico's Gemeenten in Nederland hebben de hoogste rating voor kredietwaardigheid. Zij kunnen daardoor goedkoper geld lenen bij de banken dan private ondernemingen. Om partijen die een bijdrage leveren aan de publieke taak, zoals woningbouwcorporaties en sportverenigingen, hiervan mee te laten profiteren, hebben wij een aantal leningen aangetrokken en deze direct doorgeleend aan de betreffende partij. Later hebben we een andere constructie gehanteerd, waarbij we niet leningen doorlenen, maar waarbij we direct garant staan. Gevolg is wel dat wij hierdoor het risico lopen dat wanneer de derde partij failliet gaat, de gemeente de betalingsverplichting op zich moet nemen. De risico's zijn weliswaar klein, aangezien garanties alleen verstrekt worden wanneer zij niet bij derden kunnen worden ondergebracht of verworven zekerheden, maar wanneer het risico zich voordoet, zijn de gevolgen aanzienlijk. Wanneer dit risico zich voordoet, kunnen we hiermee het eerste jaar de gevolgen afdekken. De structurele gevolgen worden vervolgens via de eerstvolgende kadernota of door middel van een begrotingswijziging meegenomen. Strategie De leningen die door de gemeente in het verleden zijn verstrekt worden volgens schema afgelost. Het risico op deze post neemt daardoor jaarlijks af. Via toetsing van het jaarverslag vormen we ons een oordeel of de risico's stabiel blijven. Ook het risico op in het verleden verstrekte garanties neemt elk jaar af omdat ook op deze leningen de geldgever volgens schema aflost. Bij garanties in het kader van de woningbouw heeft de gemeente zekerheidsrechten, waardoor dit risico zeer klein is. Via het jaarverslag heeft de gemeente inzicht in de financiële positie van de geldnemer. Bij garanties t.b.v. verenigingen vindt overleg plaats indien van de bank een achterstandsmelding wordt ontvangen. In die gevallen passen we maatwerk toe om escalatie te voorkomen. Op basis van het verleden is het risico op deze post relatief gering.</p>	33.300.000	1%	333.000
O	<p>Dividendverlaging Eneco Risico's Per 1 januari 2014 wordt het Methodebesluit Tariefregulering Netbeheerders voor energieleveranciers herzien. Dit heeft gevolgen voor de maximale toegestane inkomsten voor de netbeheerders. Het methodebesluit moet een lastenverlichting opleveren voor burgers en bedrijven. De gemeente is aandeelhouder van Eneco. De aanpassing van het methodebesluit kan gevolgen hebben voor de dividenduitkering. De gevolgen worden in de resultaatperiode 2014 doorberekend met een mogelijke substantieel lagere dividenduitkering in 2015 Strategie Na de invoering van het nieuwe Methodebesluit Tariefregulering Netbeheerders zal meer bekend zijn overige de toekomstige te verwachten dividenduitkeringen. Daarna zal zo snel mogelijk de verwachte dividenduitkering weer structureel in de begroting worden opgenomen.</p>	200.000	50%	100.000
O	<p>Regionalisering brandweer Risico's De regionalisering van de brandweer naar de veiligheidsregio per 1 januari 2014 heeft nadelige financiële gevolgen voor de gemeente. Het is inmiddels bekend dat de vrijwilligers en het materieel overgaan naar de veiligheidsregio. Ook zijn er plannen de brandweerkazernes over te brengen. Voor onze gemeente heeft dit betrekking op de kazerne in Drogeham. In de nieuwe situatie worden de kosten van de brandweer door de veiligheidsregio aan de gemeenten in rekening gebracht op basis van de verdeelsleutel Openbare Orde en Veiligheid conform de uitkering uit het gemeentefonds. Deze gekozen verdeling is nadelig voor de gemeente, omdat wij mee moeten betalen voor dure investeringen in de andere gemeenten. Strategie De kosten voor de brandweershuisvesting zijn inmiddels in de begroting van de veiligheidsregio opgenomen. Met ingang van 2015 kan weer worden uitgegaan van de meerjarenraming van de veiligheidsregio, zodat het niet meer noodzakelijk is voor risico op te nemen.</p>	0	0%	0

N	<p>Woonrijpmaken Vierstromenland Surhuisterveen</p> <p>Risico's In 2013 en 2014 zijn er executieveilingen geweest van kavels van de projectontwikkelaar, die kennelijk financieel in zwaar weer verkeert. De ontwikkelaar is eigenaar van het toekomstig openbaar gebied en de wijk moet nog woonrijp gemaakt worden. Als het tot een faillissement komt, zullen de kosten van woonrijpmaken (aanleg wegen, groen en speelvoorzieningen) ten laste van de gemeente komen.</p> <p>Strategie De raad wil bewoners die al jarenlang in een 'bouwput' wonen perspectief bieden op een afgeronde woonwijk. Gezien de onzekere financiële situatie van de projectontwikkelaar is besloten hiervoor € 262.500 (3 x € 87.500) te reserveren. Van dit bedrag is € 187.500 voor het woonrijpmaken. Dit is 50% van de totale kostenraming. De gemeente verwacht bij een faillissement ook een gedeelte van de uitgifbare gronden in eigendom te krijgen. Met de uitgifte van deze kavels zou de andere 50% verdiend kunnen worden. Daarnaast is € 75.000 opgenomen voor schade aan infrastructuur door bouwwerkzaamheden.</p>	262.500	50%	131.000
O	<p>Overige onvoorziene risico's Een risicoanalyse blijft een verwachting van wat we denken dat gaat gebeuren op basis van de huidige beschikbare informatie. De kans is dan ook reëel dat zich in 2015 bepaalde gebeurtenissen voordoen die wij vooraf niet hebben kunnen schatten. We stellen voor om dergelijke risico's ten laste te brengen van het weerstandsvermogen. Het betreft hier dan risico's die beperkt door de gemeente beïnvloedbaar zijn en waarvan het financiële gevolg groter is dan € 50.000.</p>	2.000.000	50%	1.000.000

Status: O = ongewijzigd, G = Gewijzigd, V = Vervallen, N = Nieuw

Er moet een nauwkeurige schatting worden gemaakt van de omvang van het weerstandsvermogen. Met een omvangrijk weerstandsvermogen is het mogelijk de risico's die een gemeente loopt op te vangen. Dit is echter alleen mogelijk wanneer de gemeente beschikt over een reservepositie waar vrij over kan worden beschikt. Uit dit overzicht is op te maken dat als alle risico's zich voordoen we minimaal € 49,2 miljoen aan weerstandsvermogen zouden moeten hebben. De kans is echter nihil dat alle risico's zich in hetzelfde jaar voordoen. Daarom geven we met een percentage de kans aan dat een bepaald risico zich voordoet. Door dit percentage te vermenigvuldigen met het uiteindelijke financiële gevolg ontstaat het benodigde weerstandsvermogen.

Voor 2015 komen we daarmee uit op een totaal benodigd weerstandsvermogen van € 3,9 miljoen.

Weerstandsvermogen

In vergelijking met de ingeschatte risico's moeten we nagaan wat er werkelijk aan weerstandsvermogen beschikbaar is. Bij het weerstandsvermogen gaan we uit van incidentele dekking. Mocht een risico zich voordoen en een structureel karakter hebben, vangen we de gevolgen eerst eenmalig op via het incidentele weerstandsvermogen. Vervolgens zoeken we via de kadernota een structurele oplossing.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de algemene reserve en de reserve weerstandsvermogen. Deze reserve is in het leven geroepen om financiële tegenvallers die voortvloeien uit de risico's die genoemd zijn in de paragraaf weerstandsvermogen op te kunnen vangen.

Kanttekening hierbij is dat het beeld van het vermogen wordt vertekend door de stille reserves. Het gaat hier om de activa waarvan de werkelijke waarde hoger is dan de boekwaarde zoals de aandelen Eneco en de gemeentegebouwen. De werkelijke waarde van de stille reserve is moeilijk te bepalen, en wordt dan ook niet meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Daarnaast bevat het saldo van de begroting een incidenteel saldo en een structureel saldo. Deze verschillende vormen saldi worden ook gebruikt voor de verschillende vormen van weerstandsvermogen.

In tabelvorm ziet dit er als volgt uit:

Incidenteel weerstandsvermogen	Financieel gevolg (x € 1.000)			
	2015	2016	2017	2018
Algemene reserve	2.911	2.973	2.703	2.315
Reserve weerstandsvermogen	4.869	4.869	4.869	4.869
Incidenteel saldo van de begroting	0	0	0	0
Totaal incidenteel weerstandsvermogen	7.780	7.842	7.572	7.184

Hoe hoger het weerstandsvermogen is ten opzichte van de verwachte risico's, des te meer zekerheid kan er worden geboden. Hierbij delen we het beschikbare weerstandsvermogen voor 2015 door het totaal verwachte benodigde bedrag aan weerstandsvermogen. Wanneer de uitkomst van deze som meer dan 1,0 bedraagt, is het weerstandsvermogen vermoedelijk voldoende om de gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Wanneer de uitkomst meer dan 2,0 bedraagt, is de risicodekking ruimschoots aanwezig.

In 2015 tot en met 2017 is de ratio steeds om en nabij de 2,00. In 2018 daalt de ratio naar 1,84. Het weerstandsvermogen lijkt hiermee voldoende bestand om eventueel optredende risico's op te kunnen vangen.

Paragraaf C – Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen

Met de kosten van onderhoud van kapitaalgoederen is vaak een substantieel deel van de begroting gemoeid. Deze onderhoudskosten zijn terug te vinden in meerdere programma's. Om een volledig beeld van alle onderhoudskosten aan kapitaalgoederen te verkrijgen is in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen een dwarsdoorsnede van de gehele begroting gemaakt. Hiermee ontstaat een helder en compleet beeld, wat van belang is voor een goed inzicht in de financiële positie. De kapitaalgoederen zijn opgesplitst in wegen (waaronder ook bruggen), riolering, water, groen en gebouwen.

De gemeente wil op duurzame wijze de aanwezige infrastructurele voorzieningen in stand houden. Het gaat hierbij zowel om bovengrondse voorzieningen als om ondergrondse. Het onderhoud moet ertoe leiden dat de gebouwen en infrastructurele voorzieningen voldoen aan de functionale eisen die hieraan gesteld zijn en worden. Sleutelwoorden zijn: veilig, schoon en heel, tegen zo laag mogelijke kosten.

De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de openbare ruimte. Dit betekent ook dat zij, wanneer hierin iets gebeurt, moet kunnen aantonen dat zij alles heeft gedaan wat in haar vermogen lag om het gevaar te voorkomen. Dit geldt voor alle aspecten van de openbare ruimte en speelt vooral wanneer het vermoeden bestaat dat de gemeente in haar onderhoudstaak is tekort geschoten.

Het beleidskader

Wegen

De gemeente Achtkarspelen beschikt over een wegbeheersysteem. Beheerpakketten geven ons inzicht in de soort, de hoeveelheid en de kwaliteit van het wegennet zoals de onderhoudsbehoefte op korte en lange termijn en integrale managementinformatie die nodig zijn voor besluitvorming. Het beleid van de gemeente Achtkarspelen is erop gericht om in ieder geval te voldoen aan de wettelijke veiligheidsnormen die zijn vastgesteld door het CROW. Op 25 november 2010 heeft de gemeenteraad zich uitgesproken over het gewenste kwaliteitsniveau van de gemeentelijke wegen. Opnieuw is gekozen om voor alle wegen binnen de gemeente het kwaliteitsniveau basis aan te houden. Er is dus duidelijk niet gekozen voor een gedifferentieerd kwaliteitsniveau. De hiervoor benodigde financiële middelen zijn middels het genoemde raadsbesluit beschikbaar gesteld. Hierbij is sprake van een jaarlijks structureel bedrag om het basisniveau te behouden en een jaarlijks bedrag voor het wegwerken van de aanwezige achterstand in wegenonderhoud.

De kwaliteit van de wegen wordt elk jaar beoordeeld en geïnspecteerd. Hierbij worden eventuele schadebeelden beschreven. Deze inspectiecijfers worden in het beheerpakket ingevoerd en leiden al dan niet tot een te plegen onderhoudsmaatregel in een bepaald planjaar. De combinatie van een eenheidsprijs per m² voor de onderhoudsmaatregel met de oppervlakte van het betreffende wegvak leidt tot een benodigd budget.

Notitie "Vooruitblik en review 2011 – 2015 (wegbeheer Gemeente Achtkarspelen)

In de notitie "Vooruitblik en review 2011 – 2015 (wegbeheer Gemeente Achtkarspelen)" is een meerjarenplanning opgenomen voor zowel het groot wegenonderhoud als de rioolvervangingen en is deze vertaald op een geografische ondergrond.

Wat betreft het onderhoudsniveau voor de korte en middellange termijn, gaan wij uit van een continuering van het basisniveau zoals dat door de raad in het najaar van 2010 is vastgesteld. In feite is dit de minimumvariant voor de instandhouding van het bestaande wegenareaal en ook niet meer dan dat. Wel achten wij het verdedigbaar om een temporisering aan te brengen in het inlopen van het achterstallig onderhoud. De termijn voor het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud is verlengd naar 15 jaar gerekend vanaf peildatum 1-1-2011.

De vraag is of we met de al ingeboekte verlagingen van de afgelopen jaren nog steeds kunnen voldoen aan het basisniveau en het inlopen van de achterstand in 15 jaar. In 2015 zal een nieuwe Review wegenonderhoud worden opgesteld waarin getracht wordt een antwoord te geven op deze vraag.

Waterbouwkundige werken

De gemeente heeft niet een beheerplan voor waterbouwkundige werken. De reden hiervoor is dat er in de gemeente weinig waterbouwkundige werken zijn en het benodigde onderhoud hiervoor relatief laag is. De benodigde inspanning om een goed beeld te krijgen van de onderhoudstoestand staat in onze beleving niet in verhouding tot de te maken kosten voor onderhoud. Het is veel efficiënter om een bepaald percentage van de investeringswaarde van de waterbouwkundige werken per jaar te reserveren voor onderhoud. Eventuele gebreken en noodzakelijk onderhoud wordt door de medewerkers van de afdeling Beheer gesignaleerd. Bovendien is het niet eens altijd mogelijk om de onderhoudstoestand goed te bepalen; denk hierbij aan duikers die grotendeels of volledig onder water liggen.

Riolering

Gemeenten moeten op grond van de Wet milieubeheer beschikken over een actueel gemeentelijk rioleringsplan (GRP). De gemeenteraad stelt daartoe telkens voor een daarbij te bepalen periode een dergelijk plan vast. Op 3 februari 2011 heeft de gemeenteraad het (v)GRP 2010-2014 vastgesteld. In het plan is aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan de van oudsher geldende zorgplicht voor de inzameling en het transport van afvalwater. Daarbij is ook een tijdstip aangeduid waarop / waarbinnen onderhoud/vervanging van voorzieningen moet plaatsvinden. De bijbehorende beheercyclus wordt ingevuld middels een kostendekkingsplan en het beschikbaar stellen van deze gelden via de kadernota('s).

Daarbij heeft het (v)GRP, voor wat betreft de nieuwe watertaken, een onderzoeks karakter. In de komende planperiode wordt onderzocht welke beleidsmaatregelen en acties concreet nodig zijn om de nieuwe zorgplichten in te vullen. Vervolgens worden deze aan de raad voorgelegd. Een ander speerpunt in dit GRP is het voorkomen van wateroverlast en het inspelen op toekomstige klimaatontwikkelingen. Hiervoor is een regenwaterstructuurplan opgesteld waarin een drietal varianten is uitgewerkt. De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van het (v)GRP 2010-2014 gekozen voor de variant wenselijk.

Voor 2015 vullen we de taken op het gebied van riolering in conform dit GRP door deze te extrapoleren. In de tweede helft van 2015 zal getracht worden om een nieuw opgesteld GRP voor te leggen.

Voor de onderbouwing van de maatregelen die genoemd worden in het GRP wordt gebruik gemaakt van een rioolbeheersysteem. Hierin worden de areaalgegevens van de riolering bijgehouden. Daarnaast geeft het beheersysteem inzicht in de kwaliteit van de riolering en de daarbij behorende onderhoudsbehoefte op korte en langere termijn.

Water

De gemeenten zien zich de komende jaren gesteld voor een zware opgave. Vanuit Europa en Den Haag wordt nieuwe wet- en regelgeving op de provincies, waterschappen en gemeenten losgelaten met als doel water beter te beheersen en ruimte te geven om te voorkomen dat de woonomgeving te nat wordt. De kwaliteit van het water moet verbeterd worden en er moeten collectief afspraken gemaakt worden om te voorkomen dat de één een probleem doorschuift naar een ander.

Het waterplan, dat in 2009 door de gemeenteraad is vastgesteld, geeft inzicht in verantwoordelijkheden en bevordert de regionale samenwerking en integrale benadering van de waterketen. Ook is een watervisie opgenomen die richtinggevend voor de beleidsontwikkeling van de komende jaren tot 2030 voor de thema's veiligheid, voldoende

water, schoon water, afvalwater en zuivering, beheer en onderhoud, gebruik en beleving en samenwerking en organisatie.

Begin 2010 is het FBWK (Fries Bestuursakkoord Waterketen) door alle partijen ondertekend (Vitens, Wetterskip, Provincie, Friese gemeenten). Eén van de doelstellingen in dit akkoord is het bevorderen van samenwerking in de waterketen. Dit richt zich op verschillende thema's binnen de waterketen. In 2011 is hier door verschillende themagroepen een start mee gemaakt. Parallel hieraan start het Wetterskip met optimalisatiestudies binnen zuiveringskringen. Binnen zo'n studie wordt gezocht naar optimalisaties en mogelijke kostenbesparingen binnen een zuiveringskring. Daarnaast wordt ook het thema duurzaamheid hierin meegenomen.

Met andere woorden er worden op dit moment veel initiatieven in gang gezet om te zoeken naar optimalisaties en kostenbesparingen in de waterketen waarbij ook gekeken wordt naar naar mogelijkheden om de duurzaamheid binnen de keten te bevorderen. De studies zullen uit moeten wijzen waar de kansen liggen en wat de effecten zijn.

Daarnaast speelt in de waterketen de discussie over 'minder meerkosten'. De Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens en provincie Fryslân hebben de gezamenlijke ambitie onderschreven om in gezamenlijkheid de kosten in de waterketen voor de inwoners van Fryslân te beperken. Let wel: het gaat hier dus niet om een bezuiniging maar een beperking van de stijging van de kosten en de daaraan gekoppelde rioolheffing. Hiervoor hebben de portefeuillehouders Water in 2010 een handtekening onder het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK) gezet. Sindsdien is de opgave nader uitgewerkt tot een potentieel van 'minder meerkosten' dat oploopt tot €12 miljoen per jaar voor alle waterketenpartijen in Friesland gezamenlijk, te realiseren vanaf 2020. De portefeuillehouders Water hebben afgesproken om zich hier met een inspanningsverplichting aan te committeren.

Ten aanzien van de rioolheffing wordt deze met ingang van 2015 100% kostendekkend gemaakt wat zal leiden tot een stijging van de rioolheffing. Voor de verdere uitwerking wordt verwezen naar de paragraaf 'lokale lasten'.

Groen

Voor het groenonderhoud wordt gewerkt met een groenbeheerplan (GBI). Hierdoor heeft de gemeente, zowel in de plan- als beheerfase, inzicht in de kosten van het beheer en onderhoud van het openbare groen. Op basis van deze informatie worden de jaarlijkse onderhoudsbudgetten vastgesteld.

Voor het onderhoud van plantsoenen en siergazon wordt werkvoorzieningschap Caparis ingehuurd. Naast het resultaat van deze werkzaamheden telt ook het sociaal maatschappelijk belang van het werkvoorzieningschap. Het gaat hier om de zorg van een kwetsbare doelgroep. Op een unieke wijze kunnen deze medewerkers, die wegens bijzondere omstandigheden minder goed functioneren in het reguliere arbeidsproces, participeren in de samenleving en vinden hier een zinvolle en betaalde dagbesteding.

De komende jaren zijn er forse bezuinigingsdoelstellingen, dit zal zijn weerslag hebben op het onderhoudsniveau van het groen. Eerder al is vanwege een bezuiniging minder maaiwerk door Caparis uitgevoerd. In 2013 is, als proef voor 1 jaar, ervaring opgedaan met het uitvoeren van werkzaamheden door een hoveniers bedrijf. Daarnaast is op bedrijventerreinen groen omgevormd naar goedkopere onderhoudsvormen. Ook in woonwijken is, bij reconstructies, steeds gekozen voor de meest sobere variant.

Speelruimte

De gemeente Achtkarspelen heeft een speelruimteplan vastgesteld. Het speelruimteplan bevat het beleid over planning, de aanleg en het behoud van buitenspeelruimte voor kinderen. Om aan de wettelijke onderhoudstaak te kunnen voldoen beoordelen inspecteurs de speelplaatsen ter plaatse aan de hand van de eisen die in het Attractiebesluit zijn gesteld en redigeren

logboeken en inspectiegegevens. Voor het vervangen van de speeltoestellen wordt jaarlijkse een bedrag gereserveerd in een vervangingsfonds.

In het kader van bezuinigingen is besloten om geen nieuwe speelterreinen meer aan te leggen maar alleen de bestaande speelterreinen in stand te houden. Daarnaast zijn de afschrijvingstermijnen van de speelterreinen wat verlengd. Op basis van de aanwezige speelterreinen in de gemeente is een meerjaren vervangingsplanning gemaakt voor de speelterreinen. De reserve die hiervoor beschikbaar is en de jaarlijkse voeding hiervan is voldoende om deze vervangingsplanning uit te kunnen voeren.

Gebouwen

De gemeentelijke gebouwen kunnen grofweg in 4 hoofdcategorieën worden ingedeeld: Onderwijsaccommodaties, Sportaccommodaties, Welzijnsaccommodaties en de 'eigen' gemeentelijke accommodaties. In deze laatste categorie vallen bijv. het gemeentehuis, de gemeentewerven, etc. In 2015 zal een nieuwe meerjarenonderhoudplanning worden opgesteld voor de 'eigen' gemeentelijke accommodaties op basis van een inspectie van de technische onderhoudstoestand, dit om zo een goed beeld te krijgen van de staat van onderhoud van deze gebouwen.

Met ingang van 2018 zal het onderhoudsbudget op de gemeentelijke accommodaties met een kleine 30% worden gereduceerd. Hoe precies deze kostenreductie zal worden opgevangen zal nog worden uitgewerkt in concrete maatregelen.

Voor de categorieën Sport en Onderwijs zijn actuele door de raad vastgestelde IHP's van kracht. Voor wat betreft de categorie Welzijn is in 2014 een geactualiseerd IHP aan de raad voorgelegd. Elk IHP resulteert in jaarlijkse onderhoudsplannen en het opstellen van een financiële meerjaren onderhoudsplanning.

Totale onderhoudskosten per soort kapitaalgoed

Onderstaande tabel toont per soort kapitaalgoed het saldo van de bedragen voor onderhoud in het begrotingsjaar 2015, evenals ter vergelijking die van de twee jaren daarvoor.

Soort kapitaalgoed	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Wegen (product 5202)	3.435	4.358	3.669
Riolering (product 5501)	1.781	2.171	1.907
Water (product 5208)	20	52	25
Groen (product 5103)	1.662	1.469	1.524
Gebouwen(product 5303)	417	498	511
Totaal	7.315	8.548	7.636

Paragraaf D – Financiering

Inleiding

Bij financiering gaat het erom dat steeds tijdig de financiële middelen aanwezig zijn om de uitgaven die uit de gemeentelijke activiteiten voortvloeien te kunnen doen. Oftewel: hoe zorg je er voor dat de gemeente steeds voldoende geld op de bank heeft om de rekeningen te kunnen betalen. Bij tekorten moet de gemeente bijlenen, overschotten worden tijdelijk bij de staat belegd. In deze paragraaf zijn de belangrijkste aspecten die samenhangen met financiering nader toegelicht.

Treasurybeleid

De gemeenteraad heeft het gemeentelijk financieringsbeleid, oftewel het treasurybeleid vastgelegd door middel van het treasurystatuut. In het treasurystatuut zijn onder andere de verantwoordelijkheden ten aanzien van de treasuryfunctie, de uitvoering hiervan en het risicobeheer opgenomen. De regels in dit statuut bepalen daarmee de manier waarop de treasuryfunctie vorm krijgt. We gaan het statuut in 2014 actualiseren en zoveel mogelijk uniformeren met het statuut van de gemeente Tytsjerksteradiel.

Schatkistbankieren

Vanaf december 2013 is het zogenaamde schatkistbankieren verplicht voor alle provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. Dit betekent dat zij hun eventuele overtollige tegoeden moeten aanhouden in de Nederlandse schatkist. Alhoewel de rijksoverheid voor het aanhouden van tegoeden in de schatkist een marktconforme vergoeding geeft, is deze lager dan wat gemeenten anders voor tijdelijke uitzettingen ontvangen. Omdat de gemeente de afgelopen jaren steeds tekorten op de lopende rekening had in plaats van overschotten en dit naar verwachting ook in de komende jaren het geval zal zijn, heeft dit voor Achtkarspelen momenteel geen invloed.

Renterisico

Grote schommelingen in de stand van de rente voor financieringen kunnen een negatieve invloed hebben op de totale rente die de gemeente betaalt voor opgenomen krediet. De wettelijke instrumenten kasgeldlimiet en renterisiconorm beperken dit risico.

- Kasgeldlimiet

Om tijdelijke tekorten op de lopende rekening aan te vullen trekt de gemeente kortlopende geldleningen aan. Dit mag tot aan een bepaald maximumbedrag, de kasgeldlimiet. Deze limiet beperkt dus het renterisico op financieringen voor de korte termijn.

Berekening kasgeldlimiet (x € 1 miljoen)	2014	2015
Begrotingstotaal per 1 januari	63	75,2
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	5,4	6,0

Uit de tabel blijkt dat de gemeente in 2015 maximaal € 6,0 miljoen aan kortlopende geldleningen aan mag trekken. Omdat de rente op kortlopende financieringen aanmerkelijk lager is dan de rente op langlopende zullen tekorten op de lopende rekening zoveel mogelijk met kortlopende leningen worden aangevuld. Dit kan betekenen dat op een gegeven moment de kasgeldlimiet wordt overschreden. Wettelijk is bepaald dat indien de kasgeldlimiet langer dan twee kwartalen achtereen wordt overschreden de gemeente bij de toezichthouder (provincie Fryslân) moet aangeven hoe de gemeente in de toekomst wel weer aan de kasgeldlimiet kan voldoen. Dit willen we voorkomen door tijdig kortlopende financieringen om te zetten in een langlopende geldlening.

- Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt het renterisico op financieringen voor de lange termijn. Deze norm bepaalt dat het totaal van de aflossingen en het bedrag waarop een renteherziening van

toepassing is in ieder jaar niet meer mag zijn dan 20% van het begrotingstotaal. In de onderstaande tabel is de renterisiconorm voor 2015 en de jaren daarna weergegeven.

Berekening renterisiconorm (x € 1 miljoen)	2015	2016	2017	2018
Begrotingstotaal per 1 januari	75,2	73,6	72,1	71,4
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	15,0	14,7	14,4	14,3
Renterisico op de vaste schuld per 1 januari	4,8	3,9	3,8	3,7
Ruimte onder renterisiconorm	10,2	10,8	10,6	10,6

Uit de tabel blijkt dat de gemeente de komende jaren met het renterisico op de vaste schuld ruim onder de norm blijft. Voortzetting van het huidige beleid bij het aantrekken van langlopende leningen (gespreide aflossingsverplichtingen in de tijd) zorgt er voor dat ook in de toekomst aan deze norm wordt voldaan.

Kredietrisico

Kredietrisico vloeit voort uit de post debiteuren, dat wil zeggen vorderingen, uitzettingen in het kader van de publieke taak en verstrekte garanties. In het treasury statuut zijn eisen gesteld om dit risico zoveel mogelijk te beperken.

De tabel hieronder geeft een overzicht van verstrekte leningen in het kader van de publieke taak:

Verstrekte leningen (x € 1 miljoen)	Stand 1-1-2015	Nieuwe verstreking	Aflossing	Stand 31-12-2015
Leningen				
WoonFriesland	7,8	0,0	0,2	7,6
Overige langlopende leningen	1,2	0,2	0,0	1,4
Totaal	9,0	0,2	0,2	9,0

Het risico op geldleningen aan de instellingen voor woningbouw is, ondanks het grote volume, gering vanwege hun financiële soliditeit. Dit geldt eveneens voor het risico op de directe en indirecte garanties ten behoeve van deze instellingen. Overigens worden volgens het huidige beleid geen nieuwe leningen meer verstrekt. Ook voor de overige langlopende leningen geldt dat het risico gering is, dan wel via de vorming van voorzieningen afgedekt zijn. De onder deze post opgenomen nieuwe verstreking heeft betrekking op leningen in het kader van duurzaamheid.

Rentevisie en financieringsbehoefte

De ontwikkeling van de financieringspositie bepaalt hoeveel de gemeente moet lenen en dus hoe de toekomstige leningenportefeuille (vreemd vermogen) eruit ziet. Uiteraard is het zaak deze leningen tegen zo gunstig mogelijke rentetarieven aan te trekken.

Vanaf het eind van 2011 zijn de tarieven voor kortlopende geldleningen flink gedaald van bijna 1,5% naar 0,1% in 2012 en 2013 en halverwege 2014 +/- 0,3%. Al ruim twee jaar lang bevinden de tarieven zich op dit lage niveau. Dit maakt dat het aantrekken van kortlopende geldleningen om te voorzien in de financieringsbehoefte bijzonder voordelig is.

Het tarief voor vaste geldleningen met een looptijd van 10 jaar en een lineaire aflossing kende in het tweede kwartaal van 2011 een piek van bijna 4% waarna een geleidelijke daling inzette tot rond de 2% in het vierde kwartaal van 2012. Tot medio 2014 zijn de tarieven stabiel rond of net onder deze waarde.

Om de economische bedrijvigheid te stimuleren is de verwachting dat de Europese Centrale Bank een ruim monetair beleid zal blijven voeren, dat wil zeggen een beleid dat zorgt dat financieringen zo eenvoudig en voordelig mogelijk kunnen worden verstrekt. Dat probeert de ECB te bereiken door een stabiele rente op laag niveau te realiseren. Momenteel zijn er tekenen

van een voorzichtig economisch herstel. Indien dit herstel verder doorzet zal de rente waarschijnlijk weer iets gaan oplopen.

In de afgelopen jaren heeft de gemeente steeds te maken gehad met tekorten op de lopende rekening. Naar verwachting zal dit ook in 2015 het geval zijn door meer uitgaven dan inkomsten, aflossingen op leningen en uitvoering van investeringen. Zoals hiervoor al aangeduid zullen deze tekorten zoveel mogelijk met kortlopende leningen worden aangezuiverd vanwege de lage tarieven voor deze financieringsvormen. Indien dit ertoe leidt dat de kasgeldlimiet langer dan twee kwartalen achtereen wordt overschreden of in geval van ontwikkelingen op het gebied van de tarieven voor langlopende geldleningen zullen we deze kortlopende schulden omzetten naar een vaste schuld.

Dit leidt er wel toe dat de vaste schuld van de gemeente verder toeneemt. Hoewel elk jaar de nodige aflossingen op de vaste schuld plaatsvinden, compenseert dit al een aantal jaren niet de toename wegens nieuwe leningen. Vanaf 2008 is de netto schuld van de gemeente daardoor elk jaar verder toegenomen. Omdat de tarieven voor geldleningen laag zijn drukt dit niet onevenredig zwaar op de exploitatie, maar dat is anders bij rentestijgingen. Het is daarom van belang te streven naar een evenwichtige uitgaven- en inkomstenstroom.

Rentepercentages

In het door de gemeenteraad vastgestelde financieel beleidsdocument is bepaald dat in deze paragraaf de raad geïnformeerd wordt over de te hanteren rentepercentages voor lang geld, eigen vermogen en kort geld. Voor 2015 gaan we uit van de volgende percentages:

-rente op langlopende financieringen	3,00%
-rente over eigen financieringsmiddelen	3,00%
-rente op kortlopende financieringen	3,00%

Overzicht totale leningenportefeuille

De omvang en samenstelling van de leningenportefeuille van de gemeente wordt in onderstaande tabel weergegeven. Dit zijn alle leningen die de gemeente heeft aangetrokken. Een deel daarvan heeft de gemeente doorgeleend aan een woningbouwinstelling, waarvan de gemeente de rente- en aflossingsbetalingen terugontvangt. Volgens het huidige beleid verstrekt de gemeente geen geldleningen meer aan woningbouwinstellingen, maar wordt hun eigen invulling van de financieringsbehoefte ondersteund via het verstrekken van directe of indirecte garanties. De leningenportefeuille ten behoeve WoonFriesland zal daardoor in 2030 wegens algehele aflossing zijn vervallen.

Opgenomen leningen (x € 1 miljoen)	Stand 1-1 2015	Nieuwe leningen	Aflossingen	Stand 31-12-2015
Gemeente Achtkarspelen	43,9	p.m.	5,0	38,9
waarvan doorgeleend aan				
- WoonFriesland	7,8		0,2	7,6
Netto gemeente Achtkarspelen	36,1		4,8	31,3

Paragraaf E – Bedrijfsvoering

Samenwerking

In de eerste helft van 2014 is gewerkt aan de, na het rapport “innovatief samen verder”, genoemde twee pijlers. Het op 1 januari 2014 opgerichte openbaar lichaam is bemand met een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een directie. Er is, in samenwerking met het georganiseerd overleg, een sociaal plan en een sociaal statuut opgesteld. Ook is gekomen tot één set arbeidsvoorwaarden voor de beide dragende organisaties in de werkmaatschappij. Door het standpunt van de landelijke bonden over de landelijke cao is op deze onderdelen officieel nog geen overeenstemming bereikt.

In het algemeen bestuur van 8KTD is besproken dat enerzijds Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel in 2015 ook voor de werkmaatschappij gescheiden administratie zullen blijven voeren en de medewerkers die werkzaam zijn voor beide gemeenten hun oude aanstelling zullen blijven behouden. Achtkarspelen zal in 2015 een zodanige bezuiniging realiseren dat vanaf 1 januari 2016 sprake is van een gelijkwaardige bezuinigingstaakstelling voor beide partners. Anderzijds zal in het najaar van 2014 en in het begin van 2015 groepen medewerkers de opdracht krijgen een feitelijk nieuw team te vormen dat vanuit de werkmaatschappij de dienstverlening gaat uitvoeren. Omdat ook eind 2014 duidelijk is welke organisatie(-s) de gezamenlijke ICT gaat leveren zal 2015 in het teken staan van de stapsgewijze implementatie van de werkmaatschappij.

In de zomer van 2015 zal geëvalueerd worden of de methodiek van personele besparingen door middel van de natuurlijke uitstroom en de begeleiding naar ander werk binnen en buiten de organisatie door middel van een ‘loopbaancentrum’ zijn vruchten af heeft geworpen of zal gaan werpen. Indien dit onverhoopt niet het geval zal zijn zal in de tweede helft van 2015 een plaatsingsprocedure ingericht worden.

Personeelsbeleid

Met behulp van strategische personeelsplanning heeft de organisatie nu helder inzicht in de flexibiliteit en mobiliteit van medewerkers. Dit stelt ons in staat om het potentieel binnen onze organisatie nog beter te benutten. Deze bewegingen werken ook in 2015 nog door en hebben daarmee een structureel karakter binnen het personeelsbeleid. Dit geeft de organisatie de vereiste wendbaarheid en biedt medewerkers mooie kansen om door te groeien. Daarnaast kan er worden bespaard op dure inhuur en wordt uitbreiding van formatie zo veel mogelijk beperkt.

De ontwikkeling naar het slimmer en zaakgerichter werken zal ook verder worden doorgezet. Dit betekent meer eigen verantwoording en regelruimte voor medewerkers, meer horizontale samenwerking en meer kennis delen met behulp van moderne techniek. Het slimmer werken is nodig om tegemoet te komen aan alle wensen van burgers en raad en de noodzakelijke ombuigingen te realiseren. Ook het nieuwe werken is een belangrijk thema op de P&O agenda. Hiermee komen wij tegemoet aan de behoeften van medewerkers om meer regie te voeren op de combinatie van werk en privé. Voor leidinggevende betekent dit dat er meer wordt aangestuurd op resultaten en minder op aanwezigheid. In de afgelopen twee jaren hebben wij al gemerkt dat deze werkwijze leidt tot grotere zelfstandigheid en een lager ziekteverzuim.

De dalende lijn van ons ziekteverzuim in de afgelopen jaren willen we vasthouden op een percentage beneden de 4%.

De samenwerking is belangrijk om de uitdagingen in de toekomst het hoofd te bieden. Ontwikkelingen als bijvoorbeeld: toenemende integratie van basisregistraties (i-NUP), antwoord 2015, e-overheid, KCC, technische ontwikkelingen, Cloud oplossingen, sociale media, zaakgericht werken en het nieuwe werken vergen een grote mate van professionaliteit en expertise. Bij een snel veranderend landschap binnen de gemeenten, waarbij de plaats van de gemeente in het contact van de overheid met de burger steeds belangrijker wordt, is het van het grootste belang om vanuit een gezamenlijk standpunt vorm en inhoud te geven aan de dienstverlening, intern zowel als extern.

In 2015 zal gewerkt worden aan een gezamenlijke ICT architectuur.

Planning en Control

Bij de ingang van de nieuwe coalitieperiode zijn de nieuwe maatschappelijke effecten voor de programma's samengesteld die in een periode van vier jaar zullen worden gerealiseerd. Bij de samenstelling van de programma's is voor een nieuwe indeling gekozen. De invoering van de decentralisaties Jeugd, WMO en Participatie hebben een grote invloed op de omvang van de programma's. Er is voor gekozen programma 1 Samenleving daarom te splitsen in vier nieuwe programma's, Mienskip, Onderwijs en Jeugdbeleid, Zorg en Werk en Inkomen. Elke portefeuillehouder heeft nu 2 programma's in beheer. Voor de helderheid en inzichtelijkheid zullen de producten in 2015 per programma meer in relatie worden gebracht met de vastgestelde maatschappelijke effecten. Hierbij zal ook worden aangegeven welk deel van de kosten nog beïnvloedbaar is. Hiermee wordt de raad meer in stelling gebracht om afgewogen keuzes te kunnen maken.

Voor 2015 is gekozen een kaderbrief samen te stellen in plaats van de traditionele kadernota. Daar in het coalitieakkoord al richting is gegeven aan de na te streven doelstellingen, maken deze letterlijk onderdeel uit van de kaderbrief. Voor het maken van keuzes en de vaststelling van prioriteiten is een begrotingstool samengesteld. Het realiseren van de nodige bezuinigingen kan hiermee overzichtelijk in beeld worden gebracht. De verminderde toedeling van middelen uit het gemeentefonds maken het noodzakelijk extra maatregelen te treffen.

Om de raad periodiek van de nodige actuele informatie te voorzien is de invoering van de informatiecarrousel een verbetering gebleken. Door middel van de presentaties kan een verduidelijking en nadere toelichting op de te behandelen onderwerpen worden gegeven. Inhoudelijke vragen worden direct beantwoord zodat in de uiteindelijke raadsvergadering een beleidsinhoudelijke behandeling kan volgen.

De budgetbewaking is een belangrijk instrument om de rekeningcijfers zo dicht mogelijk aan te sluiten bij de begroting. De laatste periode van het jaar is er meer op gericht de afwijkingen nadrukkelijk in beeld te brengen, zodat tijdig kan worden bijgestuurd.

Basisregistraties

De basisregistraties zijn een onderdeel van het Nationaal Uitvoerings Programma (NUP) dat gemeenten verplicht om een samenhangend stelsel van basisregistraties en voorzieningen voor (elektronische) dienstverlening in te voeren.

Centraal thema hierbij is het beheren en bijhouden van diverse basisregistraties en het verstrekken van basisgegevens aan interne en externe klanten.

De basisregistraties BAG en GBA zijn operationeel en er zijn al diverse voor het stelsel noodzakelijke koppelingen gerealiseerd. Geplande activiteiten voor 2015 zijn oplevering van de Basisregistratie Grootchalige Topografie, aansluiting van de WOZ op de landelijke voorziening LV-WOZ en de (voorbereiding van-) de modernisering van het GBA.

Automatisering en Informatiebeveiliging

De beveiliging van gemeentelijke ICT systemen en informatie is een eigen verantwoordelijkheid van gemeenten. De landelijke overheid heeft besloten dat gemeenten jaarlijks moeten aantonen dat zij voldoen aan diverse veiligheid voorschriften. Dit moet aan de hand van onafhankelijke audits worden aangetoond. Dit betekent dat informatiebeveiliging een hogere prioriteit moet krijgen binnen onze bedrijfsvoering.

Daarnaast wordt er in het kader van de samenwerking met Tytsjerksteradiel hard gewerkt aan de harmonisatie van de ICT-infrastructuur en het applicatielandschap. De aanbestedingen daarvoor zijn uitgevoerd/gestart in 2014 en in 2015 zal hard gewerkt worden aan de diverse implementaties.

Archief / DIV

De inrichting en uitvoering van informatie en archief is o.a. gebaseerd op de archiefwet maar wordt in toenemende mate gedigitaliseerd. De gemeente zorgt voor de tijdige invoering en het beheer van voorzieningen die daarvoor noodzakelijk zijn. Concrete activiteiten waar in 2015 aan

gewerkt wordt, liggen op het gebied van digitalisering van werkprocessen, verdere uitbouwen van zaakgericht werken en de digitalisering van het postkanaal.

Paragraaf F - Verbonden partijen

- Veiligheidsregio Fryslân
- Sociale Werkvoorziening Fryslân (incl. Caparis NV) - Guido
- OMRIN (Afvalsturing Friesland + Fryslân Milieu)
- Welstandscommissie Hûs en Hiem
- NV Bank Nederlandse Gemeenten
- ENECO
- Samenwerking Achtkarspelen-Tytsjerksteradiel
- Samenwerking Achtkarspelen-Kollumerland c.a.
- FUMO (Fryske Utfieringsorganisaasje Milieu en Omjouwing)

1. Veiligheidsregio Fryslân

De gemeenschappelijke regeling veiligheidsregio Fryslân bestaat uit de onderdelen Jeugd gezondheidszorg, Algemene gezondheidszorg, Brandweer en Veiligheid en Crisisbeheersing. Sinds 1 januari 2014 zijn de gemeentelijke taken voor de brandweer overgedragen naar de veiligheidsregio. De gemeente heeft hiermee alleen nog een indirecte bevoegdheid bij de brandbestrijding. Uiteraard houdt de burgemeester zijn specifieke bevoegdheden m.b.t. de uitvoering van de Openbare orde en veiligheid.

Achtkarspelen heeft zitting in het AB van de VR. Over het algemeen beslist het AB met meerderheid van stemmen. Bij wijziging van de regeling is tenminste tweederde van het aantal stemmen van de deelnemende gemeenten nodig. Naast het AB is er nog een DB bestaande uit 7 leden. Het DB beslist bij meerderheid van stemmen. Vooral door de omvang van het AB is het niet altijd mogelijk de gewenste invloed uit te oefenen.

Het besluitvormingsproces is enigszins gewijzigd met de oprichting van een Bestuurscommissie veiligheid en een Bestuurscommissie gezondheid. Voordat de stukken worden behandeld in het AB komen deze eerst aan de orde in de genoemde commissies.

Met het van kracht worden van de Wet Veiligheidsregio's (Wvr) wordt veel van de VR (en gemeenten) gevraagd.

Per 1 januari 2014 is de regionalisering van de brandweer een wettelijke verplichting. Door de regionalisering wordt Achtkarspelen geconfronteerd met stijgende kosten, en het niet meer kunnen realiseren van in de begroting opgenomen bezuinigingsmaatregelen. Naast het personeel en materieel is daarna ook besloten waar mogelijk de brandweerkazernes over te dragen aan de veiligheidsregio. Voor onze gemeente is de kazerne in Drogeham overgegaan. Daar de kazernes in Surhuisterveen en Buitenpost onderdeel uitmaken van de huisvesting van de buitendienst blijven deze in eigendom van de gemeente. Hiervoor ontvangen we een jaarlijkse huursom.

Kaders waarop de regionalisering van de brandweertzorg in Fryslân is gebaseerd zijn het visiedocument, het organisatieplan, de uitkomsten van de kwaliteitsmeting, het brandrisicoprofiel en het dekkingsplan.

Per 1 januari 2015 zullen de drie decentralisatieregelingen WMO, Participatie en Jeugdzorg in werking treden. De veiligheidsregio verwacht een aantal taken uit te kunnen voeren op het gebied van de Jeugdzorg. De uiteindelijke besluitvorming over de toedeling van werkzaamheden moet nog plaatsvinden. De VR verwacht dat de JGZ hiermee beter kan aansluiten bij de ontwikkelingen van de gemeenten.

Aan de begroting 2015 van de veiligheidsregio is voor de brandweertaken een nieuw programma toegevoegd. De begroting bestaat nu uit drie programma's. Hiermee is een herverdeling van lasten ontstaan. Voor het onderdeel brandweer is een taakstelling van ca. € 1 miljoen opgelegd.

Voor het onderdeel gezondheid wordt ingespeeld op de decentralisatie van de taken voor de jeugdzorg en jeugdhulpverlening naar de gemeenten per 1 januari 2015.

2. Sociale Werkvoorziening Fryslân

De wettelijk taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden met betrekking tot de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) zijn ondergebracht in de GR Sociale Werkvoorziening Fryslân. De daadwerkelijke uitvoering wordt niet door het openbaar lichaam zelf verricht maar is uitbesteed aan Caparis NV. De opdracht aan Caparis is om binnen de kaders die de Wsw en de bijbehorende regelgeving biedt, zoveel mogelijk mensen die voor de Wsw geïndiceerd zijn, op een zorgvuldige wijze werk te bieden en doelgericht te werken aan de ontwikkeling van deze mensen in hun arbeidssituatie. De deelnemende gemeenten zijn aandeelhouder van de NV. De geldstromen zijn ingaande 2013 gescheiden; GR (Rijksbijdrage en subsidieresultaat⁵) en NV (bedrijfsresultaat). De aandelen van Caparis NV zijn in handen van 8 gemeenten, de Gemeente Achtkarspelen heeft 10,1% van de aandelen.

De jaarlijks dalende subsidie van het Ministerie is niet langer toereikend om de loonkosten van de WSW te dekken. De gemiddelde loonkosten per SE worden geraamd op € 29.403, dit terwijl de subsidie per SE in 2015 € 25.600 bedraagt. De gemeenten draaien op voor de meerkosten. Voor 2015 voorzien wij dan ook een negatief subsidieresultaat van € 744.224, waarvoor in de begroting meerjarig € 300.000 is opgenomen. Het bedrijfsresultaat van de NV is sinds 2013 weer positief en de verwachting dat ook 2015 een positief resultaat begroot gaat worden. De komende jaren wordt de SW afgebouwd. Direct gevolg van de afbouw kan zijn dat Caparis NV de boekwaarde van de gebouwen moet afwaarderen in verband met leegstand. Daarnaast kunnen diverse desintegratiekosten ontstaan. In de paragraaf weerstandsvermogen zal worden voorgesteld om voor deze afbouwrisico's een bedrag in de reserve weerstandsvermogen op te nemen.

3. OMRIN

OMRIN is de handelsnaam van Afvalsturing Friesland en Fryslân Miljeu. Afvalsturing Friesland houdt zich bezig met de verwerking van afval en Fryslân Miljeu houdt zich bezig met de inzameling van huishoudelijk- en bedrijfsafval. Afvalsturing Friesland NV is een naamloze vennootschap met de Friese gemeenten als aandeelhouders. De aandelen van Fryslân Miljeu NV zijn in handen van 16 Friese gemeenten. Zowel voor Afvalsturing als voor Fryslân Miljeu vinden meerdere keren per jaar aandeelhoudersvergaderingen plaats, waarbij de gemeente vertegenwoordigd wordt door een portefeuillehouder.

Het maximale risico voor de gemeente is dat Afvalsturing en/of Fryslân Miljeu failliet gaan. De essentie van een NV is dat het risico van de aandeelhouder daarbij beperkt is tot het bedrag dat voor de aandelen betaald is.

Voor Achtkarspelen zou dit een structureel verlies betekenen van ca. € 10.000 aan jaarlijks dividend plus het verlies van de waarde van de aandelen. Achtkarspelen heeft 120 aandelen in Afvalsturing Friesland met een nominale waarde van € 54.000 en 10.997 aandelen in Fryslân Miljeu met een nominale waarde van € 62.453.

Valt Fryslân Miljeu weg dan heeft dat ook gevolgen voor de inzameling van huishoudelijk afval. Een ander bedrijf moet dit dan bv. overnemen en dat brengt mogelijk transitiekosten met zich mee. De hoogte daarvan is afhankelijk van voor welke vorm wordt gekozen.

Afvalsturing heeft in 2011 de Reststoffen energie Centrale (REC) in gebruik genomen. Daarmee is ook het verbranden van afval (en het opwekken van energie) aan het activiteitenpakket van Afvalsturing toegevoegd. Gedurende de exploitatieperiode, dit is 15 jaar, heeft de gemeente een leveringsplicht.

Het REC heeft er toe bijdragen dat de kostprijs van afvalverbranding voor gemeenten is gedaald en naar verwachting verder daalt. Voor Achtkarspelen betekent dat in 2015 een verlaging van het uniforme tarief voor huishoudelijk afval van €90 naar € 80 per ton. Het voordeel wordt rechtstreeks met de afvalstoffenheffing verrekend.

⁵ Het subsidieresultaat is het verschil tussen het Rijksbudget en de door SW Fryslân betaalde loon-, vervoer- en overige CAO gerelateerde kosten.

4. Welstandscommissie Hûs en Hiem

Doelstelling van de GR is het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van bouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân en daarnaast de advisering op het gebied van monumentenzorg. Het AB wordt gevormd door de portefeuillehouders Bouwen. Drie AB-leden vormen het DB. De juridische basis vormt de gemeenschappelijke regeling Hûs en Hiem. Hierdoor functioneert Hûs en Hiem als verlengstuk van de gemeentelijke afdelingen. De komst van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) en het verminderen van de werkzaamheden ten gevolge van de economische crisis heeft Hûs en Hiem in 2010 doen besluiten de personele bezetting van de welstandscommissie in te krimpen. De GR loopt in deze tijd financieel risico. Als het werk, vooral het aantal bouwgerelateerde werkzaamheden, nog veel verder terug loopt en er door de recessie nog minder andere opdrachten binnen komen, heeft dat zijn weerslag op de inkomsten. Daar komt bij dat deelnemende gemeenten door wijzigingen in hun welstandsnota meer zaken zelf gaan doen. Hierdoor en door gebieden welstandsvrij te verklaren, wordt Hûs en Hiem veel werk uit handen genomen. De directie heeft verslag gedaan van deze omstandigheden. In het AB wordt over een passende oplossing gediscussieerd. Het risico van een personele overcapaciteit is voorlopig aanwezig.

5. NV Bank Nederlandse Gemeenten

De gemeente heeft voor het geldverkeer een bankrekening bij BNG Bank. In die hoedanigheid neemt de gemeente deel in het aandelenkapitaal van BNG Bank, waarmee BNG Bank voor de gemeente een verbonden partij is. BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het gemeentelijk aandelenbezit kan dan ook gezien worden als een duurzame belegging. BNG Bank is een solide financiële dienstverlener, die in haar statuten het werkterrein beperkt tot vooral de overheid en woningbouwcorporaties. Mede daardoor kennen Internationale ratingbureaus aan BNG Bank de hoogste rating voor kredietwaardigheid toe. De risico's die aan deze verbonden partij verbonden zijn, zijn daarom verwaarloosbaar gering. De naam en de vestigingsplaats is: N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, Den Haag. Het openbaar belang dat op deze wijze wordt behartigd is het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Er hebben zich geen veranderingen voorgedaan in het belang dat de gemeente in BNG Bank heeft. Het eigen vermogen van BNG Bank per 31-12-2013 bedroeg ruim € 3,4 miljard. Het resultaat over 2013 bedroeg € 332 miljoen.

6. ENECO

ENECO is één van de drie grote energiebedrijven in Nederland. Als kleine aandeelhouder heeft de gemeente maar beperkte zeggenschap in ENECO. Het aandelenvermogen is een pure belegging. ENECO is een solide energieleverancier. De gemeente loopt dan ook een gering risico. Achtkarspelen bezit 9.474 aandelen met een nominale waarde van € 947.400. Jaarlijks ontvangt de gemeente een dividenduitkering. In 2013 was het dividend per aandeel € 24,24; in totaal ging het om € 229.650.

In 2014 krijgt ENECO te maken met een herziening van het methodebesluit. Dit besluit regelt de regulering van de maximale toegestane inkomsten van de netbeheerders voor gasdistributie. Doel van de herziening is een exploitatie van de gasnetten tegen zo laag mogelijke kosten, dit ter bescherming van de burgers en bedrijven. Voor de begroting 2015 heeft de dividendverlaging mogelijk nadelige gevolgen. Ter dekking van dit risico is een bedrag opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen.

7. Samenwerking Achtkarspelen – Tytsjerksteradiel

Algemeen

De samenwerking met Tytsjerksteradiel is een lopend proces. Beide raden hebben besloten de samenwerking vorm te geven conform "model 3C", waarbij een aantal activiteiten onder

worden gebracht in een werkmaatschappij. Vooral de beleidstaak blijft achter in de beide dragende organisaties.

De uitwerking is nog gaande. Het rapport 'Innovatief samen verder' van 19 juni 2013 geeft verschillende adviezen over de samenwerking, die nagenoeg allemaal door de beide colleges zijn overgenomen. De raden hebben kennis genomen van de uitwerking in grote lijnen die de colleges - als vervolg op het rapport - hebben geformuleerd in het raadsvoorstel van 27 juni 2013. De colleges hebben de raden daarbij laten weten dat zij de conclusies uit het betreffende rapport als richtsnoeren willen meenemen voor de verdere ontwikkeling van de samenwerking. Daarbij hebben de colleges specifiek aangegeven dat zij er voor kiezen de beide gemeentesecretarissen de opdrachtgevende directie van de werkmaatschappij te laten zijn en deze directiestructuur na 2014 te zullen evalueren.

Momenteel zijn 4 samenwerkingsvelden vorm gegeven in een dienstverleningsovereenkomst (DVO): Werk & Inkomen, KCC-telefonie, Veiligheid en Toezicht & Handhaving. Globaal vallen er 70 fte onder deze DVO's.

Toezicht en Handhaving

De teams Toezicht en Handhaving van beide organisaties zijn per 1 januari 2013 samengevoegd in een nieuw team, waarbij de medewerkers van Achtkarspelen vooreerst gedetacheerd zijn bij Tytsjerksteradiel. De medewerkers die uit het samenwerkingsverband met Kollumerland ontvlecht zijn, zijn opgegaan in het nieuwe team Toezicht en Handhaving. Deze omzetting is budgettair neutraal uitgevoerd. Ook in de uitvoering lopen de deelnemende gemeenten geen onvoorziene risico's.

Er wordt gewerkt met een door de raad vastgesteld Handhavingbeleidplan en een door het college vastgesteld toezicht en handhavingprogramma. Er wordt jaarlijks een verslag aan het college en de raad aangeboden.

Werk en inkomen

2014 was het jaar waarin de werkprocessen daadwerkelijk zijn geïntegreerd en de uitstroom naar werk, de werkgeversdienstverlening en de poortwachterfunctie tot wasdom zijn gekomen. Het is de bedoeling dat het openbaar lichaam per 1 januari in het leven wordt geroepen. Op moment van schrijven is nog niet duidelijk of de medewerkers van beide gemeenten onder deze constructie worden gebracht. Financieel zijn er heldere afspraken gemaakt over de verdeelsleutel (op basis van gemiddelde cliëntaantallen) en de maximaal toegestane formatie. Daarmee zijn heldere randvoorwaarden gesteld. Na vaststelling van de beide gemeentebegrotingen 2015, wordt een begroting Werk en Inkomen De Wâlden gemaakt op basis waarvan verantwoording kan worden afgelegd aan het Directieteam. Totdat het openbaar lichaam een feit is fungeren de beide managers Beleid (Mienskip en Samenleving) als opdrachtgevers namens beide gemeenten. De werkmaatschappij wordt op 1 januari 2015 daadwerkelijk operationeel.

KCC

Sinds 2012 werken we samen op dit werkterrein. Daarvoor is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten. Sturingsmogelijkheden zijn er volop en liggen in het samenwerkingsconcept besloten. Conform hetgeen wat de raden Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen hebben besloten wordt de dienstverlening gemeenschappelijk verder geïntensiveerd. Voor de duiding ervan wordt verwezen naar programma acht van deze begroting.

8. Samenwerking Achtkarspelen-Kollumerland c.a.

De gemeenten Achtkarspelen en Kollumerland c.a. werken nog samen op het terrein van schulddienstverlening en schuldbeheer.

Op basis van een met elkaar afgesloten dienstverleningsovereenkomst (DVO) voert Achtkarspelen deze werkzaamheden voor beide gemeenten uit.

In deze overeenkomst zijn ook afspraken neergelegd over verdeling, bevoorschotting en afrekening van de gezamenlijke kosten, en beëindiging van de samenwerking.

9. FUMO (Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing)

De FUMO is een uitvoeringsorganisatie waarin alle Friese gemeenten, de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân samenwerken. Deze uitvoeringsdienst is op 1-1-2014 operationeel gegaan. De juridische basis is de GR regeling Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing.

Onze gemeente is in het AB vertegenwoordigd. Er zijn alleen verplichte taken, het zogenaamde basistakenpakket, ingebracht.

De overheveling van taken en formatie is budgettair neutraal verlopen. Ook het Servicebureau De Friese Wouden, een gemeenschappelijke regeling met 7 Friese gemeenten (zie ook punt 4.), is naar de FUMO overgeheveld. De Fumo voegd de door de gemeente opgedragen taken uit conform de Dienstverlenings Overeenkomst welke door beide partijen is overeen gekomen.

Paragraaf G - Grondbeleid

Op grond van wettelijke voorschriften moet in de beleidsbegroting het grondbeleid in een aparte paragraaf worden opgenomen, dit met als doel het grondbeleid transparant te maken zodat de raad zijn kaderstellende en controlerende rol kan vervullen.

Visie op grondbeleid en de uitvoeringswijze

In het gemeentelijk grondbedrijf worden gronden beheerd, die door bestemmingsplan-procedures en besluitvorming zijn aangewezen voor woningbouwdoeleinden en/of bedrijfsmatige/industriële doeleinden (gronden in exploitatie). Daarnaast zijn er als gevolg van marktwerking (projectontwikkeling) ook gronden in het grondbedrijf opgenomen waarvoor nog een ruimtelijke (bestemmingsplan)procedure doorlopen moet worden (ruwe gronden), maar die wel middels besluitvorming zijn aangewezen voor de hiervoor genoemde doeleinden.

Als onderdeel van de Algemene Dienst opereert en functioneert het grondbedrijf op een zelfstandige wijze. Zowel de kosten als de opbrengsten worden binnen het grondbedrijf verantwoord en komen tot uitdrukking in een verlies- en winstrekening. In de berekening van de opbrengsten wordt geen rekening gehouden met inflatie. Er wordt wel rekening gehouden met een afdracht van 3% rente op de boekwaarde aan de Algemene Dienst.

Conform de besluiten van de gemeenteraad zijn op diverse locaties binnen de gemeente gronden in exploitatie. Op basis van het woonplan en de beschikbare woningbouwcontingenten vindt hierbij uitgifte van bouwrijpe kavels plaats. In de afgelopen periode is bij herhaling aandacht gevraagd voor demografische ontwikkelingen, welke tot vertraging en aanpassingen kunnen leiden. Voor het gemeentelijk grondbedrijf geldt dat de te behalen "winst" het verhogen van kwaliteit van leefomgeving en leefbaarheid is. In het verleden lag de nadruk soms op de financiële bijdrages aan de Algemene Dienst, door een sterke nadruk op inbreidinglocaties is dit niet langer reëel.

Op 11 december 2008 heeft de gemeenteraad een nota grondbeleid vastgesteld. Deze nota is, ondanks de gewijzigde marktomstandigheden nog steeds toepasbaar. Door het college wordt invulling gegeven aan het in deze nota vastgestelde beleid. De belangrijkste consequenties uit de nota grondbeleid zijn:

- De keuze voor het voeren van een actief grondbeleid
- Het college van burgemeester en wethouders is een budget tot € 1.000.000 (ex btw) gegeven voor het doen van strategische (vastgoed) aankopen, onder de voorwaarde van verantwoording achter af.
- Winstuitname op basis van de voorschriften van de BBV.

Invloed recessie

De recessie is een veel beschreven onderwerp en houdt in combinatie met de voorspelde afname van de groei en op termijn zelfs krimp van het aantal inwoners en huishoudens ook nog steeds invloed op de resultaten van het grondbedrijf. Ook dit jaar is het nodig de winstuitname, of het afsluiten van enkele complexen iets uit te stellen, bij sommige complexen geldt dat verdere vertraging van de uitgifte tot verliezen zal leiden. Het college doet er veel aan om dit te voorkomen.

Geprognosticeerd resultaat en risico's totale grondexploitatie

De winstprognose voor 2015 is € 500.000

De jongste bijstelling van het geprognosticeerde resultaat (september 2014), levert het onderstaande beeld van winstneming in de jaren tot en met 2019:

Complex	2015	2016	2017	2018	2019
Buitenpost Munewyk	500.000		450.000		
Twijzel de Boppelanden		77.500			

Harkema de Singel		500			
Surhuisterveen De Lauwers		2.300			
Kootstertille Oastkern				1.000.000	
Surhuisterveen Kommizebosk					9.000
Totalen	€ 500.000	€ 80.300	€ 450.000	€ 1.000.000	€ 9.000

NB

Cijfers met afnemende zekerheid naar de toekomst

Winstafdracht per vierkante meter

Op basis van een raadsbesluit is vastgelegd dat het grondbedrijf een afdracht van € 9,- per verkochte vierkante meter doet aan de Algemene Dienst. De afdracht per vierkante meter werd in mindering gebracht op het financiële resultaat van het betreffende complex. Deze winstafdracht is niet in overeenstemming met de voorschriften van de BBV omdat het een vorm van vervroegde winstuitname is. Het college kan deze vorm van winstafdracht daarom niet langer hanteren. De financiële invloed hiervan voor de Algemene Dienst is nihil omdat de betreffende euro's nu aan het saldo van het complex ten goede komen, welk saldo bij het afsluiten van het complex via het OFA volledig aan de algemene dienst wordt overgedragen.

BIJLAGEN

Bijlage 1 - Beleidswijzigingen meerjarenramingen

Wijzigingen ten opzichte van begroting 2014 (x € 1.000)			
	2016	2017	2018
Besparingen			
1 - Lagere subsidie zwembad Surhuisterveen	-20	-25	-35
1 - Subsidie bibliotheek omvormen	0	0	-200
1 - Subsidie muziekschool omvormen	0	0	-50
1- Kunst-, taal en cultuurbeleid afromen	-10	-10	-10
2 - Lagere subsidie kinderopvang	0	-40	-40
2 - Stoppen met onderwijsbegeleiding	-106	-106	-106
2 - Verlaging budget Koers op Kansen – LEJA	-30	-30	-30
3 - Bijdragen maatschappelijk werk en maatschappelijke opvang maximeren	-23	-23	-23
3 - Subsidie ouderenwerk maximeren	0	-34	-34
5 - Besparing onderhoudskosten gemeentehuis	0	0	-21
5 - Besparing onderhoudskosten gemeentelijke gebouwen	0	0	-68
5 - Groenonderhoud in relatie tot de MOA	0	0	-40
5 - Lagere onderhoudskosten asfalt- en betonwegen	0	0	-20
5- Besparing wegmeubilair	0	0	-11
6 - Bijdrage de Kruidhof verlagen	0	0	-90
6 - Budget verpauperde panden en archeologiebeleid	-20	-25	-25
6 - Entreegelden Kruidhof verhogen	0	0	-10
6 - Lagere afdracht IJstijdenmuseum	0	0	-5
6 - Omzet Kruidhof verhogen	0	0	-11
6 - Overige bouwleges met 10% verhogen	0	0	0
7 - Bijdrage veiligheidsregio verlagen	-10	-10	-10
9 - Besparing uitvoeringskosten	-459	-482	-490
9 - Verlaging rente	-150	-125	-100
9 - Versneld afschrijven investeringen maatschappelijk nut	-227	-241	-256

Bijlage 2 – Investerings 2015

E/M*	Vervangingsinvesteringen	Krediet
E	Materieel groenvoorziening/houtversnipperaar	20.000
E	Vervanging netservers	24.000
E	Vervanging unix-server	15.000
E	Vervanging netwerkapparatuur	3.500
E	Busjes en aanhangwagens / busje VW 27-BZ-NG	50.000
E	Idem, busje VW 28-BZ-NG	50.000
E	Idem, busje VW 88-BS-JT	26.000
E	Busjes en aanhangw. / busje VW 45-VHB-1 + Hiabkraan	50.000
E	Idem, VW 66-VHK-6 + Hiabkraan	50.000
E	Biometrie paspoorten	40.000
E	Systeem elektronische dienstverlening	105.000
E	Projectkosten EGEM-i	70.000
E	Andez 2	263.000
E	Upgrade netwerkomgeving	210.000
E	Groot materieel / Volvo vrachtauto/puincontainer	140.000
E	Vervanging OCR (factuurherkenning)	10.000
	Vervangingsinvesteringen sport	
E	Renovatie hoofdveld vv ASC	39.325
E	Renovatie hoofdveld KV Frigro	45.000
	Regulier wegonderhoud (levensduur verlengend)	
M	Inhaalslag groot wegonderhoud	148.615
M	Rationeel wegbeheer	699.000
	Eenmalige reconstructies	
M	Inrichten levensloopbestendige openbare ruimte	10.000
	Investerings in het kader van het GRP	
E	Herstel foutieve aansluiting drukriolering	27.000
E	Detailaanpassingen rioleringen	27.000
E	Regenwaterstructuren	367.000
E	Vervanging software gemalen	11.000
E	Termijnvervanging vrijvervalriolen	1.077.000
E	Vervanging gemalen electro-mechanisch	20.000
	Diverse investeringen	
	Duurzaamheidsleningen	200.000

* Economisch nut of maatschappelijk nut

Bijlage 3 – Reservepositie 2015 tot en met 2018

Omschrijving	Saldo			Saldo			Saldo			Saldo			
	31-12-2014	+	-	31-12-2015	+	-	31-12-2016	+	-	31-12-2017	+	-	31-12-2018
Algemene- en saldireserve													
Vrije algemene reserve	2.911	493	432	2.972	0	270	2.702	0	388	2.314	0	51	2.263
Algemene reserve weerstandsvermogen	4.869	0	0	4.869	0	0	4.869	0	0	4.869	0	0	4.869
Totaal algemene reserve	7.780	493	432	7.841	0	270	7.571	0	388	7.183	0	51	7.132
Bestemmingsreserves t.b.v. tariefegalisatie													
Reserve tariefegalisatie riolering	1.756	0	236	1.520	0	177	1.343	0	118	1.225	0	59	1.166
Reserve tariefegalisatie reiniging	290	0	35	255	0	26	229	0	18	211	0	9	202
Totaal bestemmingsres. t.b.v. tariefegalisatie	2.046	0	271	1.775	0	203	1.572	0	136	1.436	0	68	1.368
Overige bestemmingsreserves													
T.b.v. egalisatie van de exploitatie													
Reserve flankerend beleid personeel	380	0	124	256	0	124	132	0	124	8	0	0	8
Reserve sociaal ontwikkelingsfonds Achtkarspelen	151	0	0	151	0	0	151	0	0	151	0	0	151
Reserve tariefegalisatie winstafdrachten GREX	274	500	695	79	0	0	79	0	0	79	0	0	79
Reserve monumenten en aanpak verpaupering	100	100	0	200	0	0	200	0	0	200	0	0	200
Reserve dekking afschr. renov. slechte sportvelden	215	0	20	195	0	8	187	0	8	179	0	8	171
Reserve waarborgfonds schulddienstverlening	170	0	0	170	0	0	170	0	0	170	0	0	170
Reserve Wmo	926	0	0	926	0	0	926	0	0	926	0	0	926
Reserve verzelfstandiging MFC Surhuisterveen	132	0	0	132	0	0	132	0	0	132	0	0	132
Reserve inburgering	37	0	0	37	0	0	37	0	0	37	0	0	37
Reserve re-integratiedeel Participatiebudget	298	0	0	298	0	0	298	0	0	298	0	0	298
Reserve inkomensvoorziening	1.254	0	268	986	0	180	806	0	94	712	0	9	703
Subtotaal	3.937	600	1.107	3.430	0	312	3.118	0	226	2.892	0	17	2.875
T.b.v. dekking van investeringen													
Reserve ontwikkelingsfonds Achtkarspelen	2.556	0	591	1.965	80	541	1.504	450	0	1.954	1.000	0	2.954
Reserve inhaalslag groot onderhoud wegen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve vervanging speeltoestellen	42	45	39	48	45	40	53	45	22	76	45	35	86
subtotaal	2.598	45	630	2.013	125	581	1.557	495	22	2.030	1.045	35	3.040
Totaal van de reserves	16.361	1.138	2.440	15.059	125	1.366	13.818	495	772	13.541	1.045	171	14.415